ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS LEIDINYS NR. 442

Prof. Dr. B. Bartmann'as.

MARIJA

tikėjimo ir maldingumo šviesoje.

Laisvai vertė
Byras.

KAUNAS „ŠVIESOS“ SPAUSTUVĖ. 1928 M.

Skaitmenina
Katalikų
Biblioteka
katbib.lt

110'/1

Kun. Tumosa.

iš px (bibl.) gre...

ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS LEIDINYS NR. 442.

Prof. Dr. B. Bartmann'as.

MARIJA

tikėjimo ir maldingumo šviesoje.

Laisvai vertė
Byras.

1930 - Vytauto Didžiojo
gegužio mėn. 3 dieną.
Kaune.

KAUNAS 1928 M.

Jo Ekscelencijai

Arkivyskupui Pranciškui Karevičiui,

Savo brangiajai Lietuvai Marijos
globos prašančiam, savo
menką triūsą paveda
Dėkingas sūnus
Kristuje
Byras.

1. ĮŽANGA.

„Pagirtas tavo įsčios vaisius“ (Luk. 1, 42).

„Daug dar aš turiu jums sakyti, bet dabar jūs negalite pakęsti. Kuomet gi ateis ta tiesos Dvasia, ji jus įves į visokią tiesą, nes Ji ne pati iš savęs kalbės, bet ką tik išgirs, tai sakys ir apskelbs jums, kas turi įvykti“ (Jon. 16, 12—13). „Ji ims iš to, kas mano, ir jums apskelbs“ (Jon. 16, 15).

Taip kalbėjo Jėzus savo mokiniams, atsisveikindamas su jais prieš savo mirtį. Tai nėra tik tai valandai pritaikinti saviesiems paguosti žodžiai. Tai yra Bažnyčiai suteikta kryptis, jos mokslo numatytos raidos (evoliucijos) pagrindiniai punktai. Jėzus Kristus turėjo turėti omeny du nemaloniu dalyku, būtent, kad Jo pasiuntinybė nebuvo žydų tautoje tinkamai įvertinta, ir kad Jo gyvenimas per tai turėjo toje tautoje mirtimi pasibaigti. Bet tai nebuvo Jėzaus Kristaus mokslo visiška mirtis. Jis žinojo, kad Jo iš dangaus atneštoji ugnis ir toliau kūrensis (Luk. 12, 29). To nori Jo Tėvas, to nori ir Jis pats. Ir jų vienodai valiai negali pasipriešinti jokio žmogaus valia. Ką Jis regimai pradėjo, tą neregimai plėtos Tėvo atsiųstoji Šventoji Dvasia. Ne naują, tik jau pradėtą darbą Ji varys toliau. Ne savo pamatus Ji ties: tai būtų negalimas dalykas, „nes nė vienas negali dėti kito pamato, kaip tik tą, kurs yra Jėzus Kristus“ (1 Kor. 3, 11). „Ims iš to, kas mano, ir apskelbs jums“ (Jon. 16, 14). Šiais svarbiais žodžiais Išganytojas nurodo išvidinį Šv. Dvasios santykį su Jo įsteigtąja Bažnyčia. Bus ne dvi, tik viena Bažnyčia. Negalima atskirti Viešpaties nuo Dvasios, kurią Jis pats siunčia. Tėvas siunčia Sūnų, Sūnus siunčia Šv. Dvasią. Visi trys bendrai vykdo žemėje tai, ką Jie savo amžinąja išmintimi amžinybėje yra nutarę.

Svarbu, kad tai, kas Dievuje yra neapsakomo dydžio, įsikūnytų žemėje ir pasireikštų ertvėje ir laike. Viešpats to moko aiškiausiais žodžiais. Tik prisiminkime Jo du mažu palyginimu apie garstyčių grūdą ir apie raugą.

„Dangaus karalystė, sako Jis, panaši į garstyčių grūdą, kurį žmogus ėmė ir pasėjo savo dirvoje. Jis, tiesa, mažiausias

tarp visų sėklų, bet užaugęs, didesnis už visas daržoves, ir iš jo darosi medis, taip, kad dangaus paukščiai atskrenda ir gyvena ant jo šakų" (Mat. 13, 31—32). Lengva suprasti, jog čia kalbama apie Jo karalystės išorinį plėtimąsi. „Dangaus karalystė panaši į raugą, kurį moteriškė ėmė ir įmaišė į tris saikelius miltų, kolei visa įrūgo" (Mat. 13, 33). Ne ūmai ir ne susyk raugas apima miltus. Reikalingas tam tikras rūgimo laikas. Bet, pradėjus tešlai rūgti, ji rūgsta, kol pakyla. Tai yra regimas Kristaus tiesų ir malonių prigijimas tuose žmonėse, kurie tas tiesas širdimi priima.

Iš šios raidos yr kilęs ir tas mokslas, kurs vadinamas marijologija, arba Marijos mokslas. Pažvelgę į šio mokslo visą istoriją, pastebėtumėme, jog ir ši tikėjimo tiesa, kaip ir visos kitos, neregimai plinta, vadovaujant tam, kurs Bažnyčią „turėjo įvesti į visokią tiesą". Kaip visur, taip ir čia gyvybė atsirado iš vienos akelės, kurią leido pats Dievas. Įvyko tai Dievo Sūnaus Įsikūnijimo paslaptyje. Tai yra pirmykštė šaknelė, iš kurios išaugo Marijos mokslas.

Visa tai, ką Bažnyčia dabar teikia apie Mariją savo moksle ir kulte (garbinime), savo maldose ir papročiuose, glūdi šiuose Evangelijos žodžiuose: „Tas žodis įsikūnijo ir gyveno tarp mūsų" (Jon. 1, 14).

Marijos mokslas yra Išganytojo mokslo pabaigimas. Sūnaus mokslas baigiamas Motinos mokslu. Tai suprato suklydęs mokytas Nestorijus. Bet Marijos moksle jis pareiškė ir klaidingų ir pavojingų pažiūrų. Jis sako: nereikia stebėtis, kad Kristaus mylėtojai gerbia tuos, kurie šlovina Mariją[1]). Panašiai išsireiškia ir šių laikų Marijos mokslo priešas Harnackas. Nežiūrint jo visų nukrypimų, jis tačiau turėjo pasakyti šią tiesą: Jos (Marijos) buvimas Apaštalų Tikėjimo Išpažinime šalia Šv. Dvasios užtikrina jai visais laikais didelę reikšmę. Bet savo svarbiąją, tiesiog dogmatinę reikšmę Marija įgijo per tai, kad įsikūnijimo tiesa pasidarė pagrindine tiesa[2]).

Labai teisingas sprendimas. Tik žodyje „pasidarė" glūdi klaida. Dievo Sūnaus įsikūnijimas ne pasidarė, bet „buvo" ir „yra" krikščionybės pagrindinė tiesa. Be šitos tiesos krikščionybė visai nesuprantama. Iš šios tiesos Marija gavo savo garbingą vietą šalia Šv. Dvasios Apaštalų Tikėjimo Išpažinime. Tą garbingą žinią jai pranešė arkangelas Gabrielius, sakydamas: „Šventoji Dvasia nužengs ant tavęs" (Luk. 1, 35).

Ypatingo palankumo Marijos mokslui atsirado iš to, kad Marija statoma prieš Ievą. Didelės įtakos čia

---

[1]) Pesch, Nestorius 1921, 10 p.
[2]) Dogmengesch. II, 4, 476 p.

yra padaręs šv. Povilas. Laiške romėnams jis palygino Kristų su Adomu ir tam tikroje šviesoje juos aprašė (Rom. 5, 12—21). Juo sekdami, jau nuo antrojo šimtmečio Bažnyčios Tėvai bandė padaryti panašų palyginimą dviejų moteriškių, Ievos ir Marijos. Garsusis galvočius (filosofas) ir Bažnyčios Tėvas Justinas pirmutinis daro Marijos ir Ievos palyginimą: „Ieva, rašo jis apie 150 m., priėmė žalčio žodį ir pagimdė nuodėmę ir mirtį. Marija su šventu džiaugsmu išklausė arkangelo Gabrieliaus linksmą pranešimą ir pradėjo Dievo Sūnų"[1]). Nuo to laiko Marijos—Ievos palyginimas kartojasi beveik pas visus Bažnyčios Tėvus. Ir šv. Tomas Akvinietis jį kartoja.

Bet paklausykime dar kelių palyginimų iš pirmųjų krikščionybės šimtmečių. Ireniejus (200 m.) rašo liaudžiai katekizmą ir šitaip išsireiškia: Kaip žmogus nepaklusnios moteriškės buvo paduotas puolimui, puolė ir mirė, taip žmogus Dievo žodžio paklausiusios Mergelės buvo atgaivintas[2]). Kaip per vieną moteriškę žmonių giminė užsitraukė mirtį, taip per kitą susilaukė išganymo. Vienos moteriškės nepaklusnumas buvo išdildytas kitos paklusnumu. Žalčio gudrumas buvo nugalėtas karvelio neklastingumu, ir buvo sutraukyti ryšiai, kurie mus rišo su mirtimi"[3]). „Marija veikė pagal Dievo nustatytą išganymo planą. Ji pasidarė išganymo priežastimi pati sau ir visai žmonių giminei. Kitas pirmųjų šimtmečių liudininkas, Tertulijonas[4]), kalbėdamas apie Įsikūnijimo paslaptį, gražiausiais žodžiais atsiliepia apie Šv. Mariją: „Kristus yra iš Mergelės kūno, taip, jog šitoji Mergelė per Kristų pasidarė mūsų šventu atgimimu iš visų dėmių".

Šitie išsireiškimai taip pat galingai skamba, kaip ir Šv. Raštas bei Padavimas (Tradicija), kur mūsų išganymas išvedamas iš vienintelio „tarpininko", Kristaus (1 Tim. 2, 5). Bažnyčios tėvai šitais galingais išsireiškimais norėjo pirmiausiai pabrėžti tą tiesą, kad Marija yra Išganytojo Motina ir kad Ji Išganytoją pagimdė ir pertai prisidėjo prie mūsų išganymo. Bet jie jokiu būdu nenori padaryti Mariją mūsų išganytoja.

Gaivalinga užuomazga pati iš savęs aukštyn stiebias, o liguista miršta. Marijos mokslas kilo iš pačios Apreiškimo gilumos ir nebegalėjo pulti. Visos sunkenybės dar labiau gaivino jo klestėjimą. Praėjo keli šimtmečiai ir Bažnyčiai nebebuvo

---

[1]) Dial. 100.

[2]) Epideisė. 33.

[3]) Adv. haer. 5, 19, 1.

[4]) De carne, 17, 20.

reikalo vaizduoti Marijos santykius su Kristumi tuo išsireiškimu „Dievo Gimdytoja“.

Bet štai iškyla nepaprasto uolumo graikų patriarchas Nestorijus. Jis samprotavo, kad krikščionija turės vėl supagonėti, tikėdama Mariją pagimdžius Dievą.

Nestorijaus laikų Marijos garbintojai visai kita suprasdavo, negu Nestorijus, kai jie Mariją vadindavo Dievo Gimdytoja. Jie skelbė, kad Marija pagimdė tą, kurs yra viename asmenyje kartu Dievas ir žmogus. Dėl to galima buvo ir reikėjo pridėti jai aną garbingą pavadinimą. Bažnyčia Efezo susirinkime (431 m.) teisingai įsakė tikintiesiems Mariją vadinti Dievo Gimdytoja. Šis vardas įvairiais laikais ir įvairių bažnyčių buvo vartojamas pažymėti Marijos šventumui; tik paskui priešai jį atmetė[1]. Susirinkimo dieną katalikiškoji visuomenė lig vėlo vakaro laukė vyskupų išsprendimo. Nutarimą apie Dievo Gimdytojos pavadinimą sutiko su didžiausiu džiaugsmu, užsidegė žibintus ir su didžiausiu dvasios pakilimu lydėjo vyskupus iš susirinkimo rūmų į jų namus. Efezo susirinkimo nutarimas dar padidino Marijos garbinimą. Tikintieji džiaugėsi, kad gali laikytis ir toliau savo tikėjimo, ir kad ta tiesa pagaliau priskirta prie Bažnyčios dogmų.

Tikėjimas į Mariją buvo jau iš pat pradžių visos krikščionijos bendra laimė. Tai liudija Justinas Sirijoje ir Palestinoje, Tertulijonas Afrikoje, š. Tėvas Ipolitas Romoje, Ireniejus Lijone. Šitie visi liudininkai gyveno pabaigoje antrojo šimtmečio. Taigi tikėjimas į Mariją buvo jau savo pradžioje katalikiškas (visuotinis) tikėjimas.

Šitame tikėjime jungėsi drauge ir Marijos garbinimas (kultas). Aiškiausiai tai išreiškia Apaštalų Tikėjimo Išpažinimas, kur kalbama apie Kristaus gimimą „iš Panos Marijos“. Naujaisiais laikais daromi kasinėjimai Šiaurės Afrikoje, Tertulijono, Kiprijono, Augustino žemėje, ir ieškoma Marijos garbinimo ženklų, kur seniau žydėjo krikščionybė. Ant iškasamų pirmųjų šimtmečių paminklų po Marijos paveikslais randama visokių parašų. Štai, Marija laiko savo glėbyje Vaikelį. Netoli jos Senojo Įstatymo didvyris, Izaijas pranašas. Tai yra atvaizdavimas senųjų laikų. Galima būtų išleisti ištisą veikalą apie „Etijopiečių Marijos giesmes“. Šitos giesmės surinktos iš to krašto, kurs yra Egipto pietuose ir aiškiai rodo ankstybą ir platų Marijos tikėjimo ir garbinimo paplitimą. Visur užtinkamos tos pačios pagrindinės mintys, kurias galima rasti visuose praėjusių laikų Marijos paveiksluose ir dokumentuose.

---

[1]) Denz. Banw. 113.

Norėdami peržvelgti Marijos garbinimo plitimą pirmaisiais šimtmečiais, turime prisiminti ir Bažnyčios Tėvus. Marijos klausime jiems rūpėjo, viena, Dievo Gimdytojos meilė. Tai žymu ypač pas šv. Ambrazą, pas šv. Augustiną, Efremą ir vėliau pas šv. Anzelmą ir šv. Bernardą. Antra, jie steigėsi apginti Marijos garbinimą nuo klaidatikių, kurie nepripažino Jai tinkamos garbės. Tuo rūpinosi ypač Ireniejus ir Tertulijonas, vėliau Jeronimas, Epifanijus. Del to viduramžių Marijos paišytojai labai sveikai galvodavo, kai jie savo gražiuose Marijos (Madonnos) paveiksluose papiešdavo ir Bažnyčios tėvą mokytojo išvaizdoje. Bažnyčios tėvai savo mokslu nurodo krikščionims tikrąjį kelią ir užveda į tikrąjį takelį, einantį prie jų Motinos. Kad silpnas žmogaus protas šiuo atžvilgiu neiškryptų iš tikrojo tikėjimo ribų, Bažnyčios tėvai, būdami tvirti, garbingi vyrai, teikia katalikų tiesos blaivų supratimą, pačią tikrumą. Net š. Bernardas, laikomasis paprastai karščiausiu Marijos garbintoju ir Jos mokslo gynėju, neišklysta iš griežtų tiesos ribų ir su didžiausiu nepasitikėjimu žiūri į tuos maldingus papročius, kurie jau nebetelpa tiesos rėmuose[1]).

Tiesa, viduramžiais, tais didelio žydėjimo laikais, Marijos garbinimas ne visada būdavo atliekamas pagal Bažnyčios vyrų raštus. Dažnai, ir net dažniausiai rūpindavosi tuomi privatūs asmenys. Ypač vienuolynai daug rūpindavosi Marijos garbinimu. Tada rūpintasi ne dogmatiniais dalykais, bet grynai praktiškais papročiais. Rūpėjo šventės ir maldos, kelionės ir stebuklingi paveikslai, legendos ir giesmės, papročiai ir vaidinimai. Apsišvietęs katalikas nė nesistebi, kad ir čia, kaip sakoma, ne viskas auksas, kas žiba. Tai glūdi pačioje dalyko prigimtyje, nes ir čia laki žmogaus vaizduotė pralenkia lėtą ir atsargų tikybos mokytoją, arba teologą. Susipratęs katalikas žino, kad tai negali sudaryti jokių sunkenybių jo tikėjimui. Ko jis negali prisiimti, jis varu neverčiamas tai daryti. Oficialus Bažnyčios įsakymas šiame dalyke yra nuosaikus. Tridento Susirinkimas[2]) neatmetė tų visų išmintingų nurodymų, kurie uvo pasemti iš sveiko proto apie tuolaikinį Marijos ir šventųjų garbinimą. Bet ir negalima buvo laikyti visa teisinga ir tikra, ką skelbdavo vienuolynai.

Tridento Susirinkimas pripažino šventųjų garbinimo paprotį esant gerą ir naudingą. Bet, kas jį laiko kaipo „dievaičiams tarnavimą", bedieviškai galvoja. „Toliau, reikia išstatyti ir laikyti garbingoje bažnyčios vietoje Kristaus, Dievo Gimdytojos ir kitų

---

[1]) Bartmann, Dogmatik I[6], 454 ir s. p.; Kellner, Heortol. Aufl. 3, 193 ir s. p.

[2]) Trid. Conc. Ses. 25.

šventųjų paveikslus ir reikia juos tinkamai gerbti ir garbinti... Del to, kad paveikslams teikiama garbė tenka patiems šventiesiems, kuriuos paveikslai atvaizduoja. Tuo budu per paveikslus, kuriuos bučiuojame, prieš kuriuos lenkiamės, garbiname Jėzų Kristų, atiduodame garbę tiems šventiesiems, kurių paveikslus turim prieš akis"[1]).

Tas Bažnyčios Susirinkimas ragina visus vyskupus mokyti žmones tų dalykų. Tas pats Susirinkimas išleido „Romos Katekizmą", skirtą sielų ganytojams ir klebonams katechizacijos pamokslų vadovėliu. Jeigu visada būtų visur tik tiesos žiūrėta, nebūtų buvę reikalingi nė šitie įspėjimai: Jeigu šituose šventuose ir išganinguose papročiuose įsivyrautų išnaudojimai, Šventasis Synodas (Susirinkimas) karštai trokšta juos pamesti. Reikia pašalinti kiekvieną prietarą Šventųjų šaukimesi, palaikų garbinime ir paveikslų vartojime. Reikia kratytis kiekviena negarbinga nauda ir mesti į ugnį visokį nešvarumą. Nereikia priimti jokių naujų stebuklų ir jokių naujų palaikų (relikvijų), kol juos ištirs ir patvirtins vyskupas. Sužinojęs apie tokius dalykus, vyskupas turi pasitarti su tikybos mokytojais (teologais) ir kitais dievobaimingais asmenimis ir nusistatyti, ką jis laiko sutaikomu su tiesa, o ką su maldingumu.

Ir šiandien Katalikų Bažnyčia tebesilaiko šito tvirto dogmatinio nusistatymo. Tai matyti Šv. Tėvo Benedikto XV 1917 metais rugsėjo 15 dieną visai Bažnyčiai išleistame pertvarkytame Bažnyčios teisių rinkinyje (Codex Juris Canonici). Pirmas mūsų klausimu kanonas taip skamba: „Švenčiausiajai Trejybei ir jos atskiriems asmenims, Viešpačiui Kristui, taipogi Sakramento pavidale, priklauso maldos garbinimas (cultus latriae); pagirtai Panai Marijai — garbės garbinimas (cultus hyperduliae); kitiems su Kristumi danguje karaliaujantiems — paprastas garbinimas (cultus duliae)"[2]). Tai yra paprastas katalikų mokslo aiškumas ir griežtumas. Atnaujinamas ir kitas svarbus įsakymas: „Vietų valdytojai (vyskupai ir kiti) turi prižiūrėti, kad kanonų įsakymai apie pamaldas butų uoliai laikomi, ir ypač kad nebūtų įvestas joks prietaringas paprotis arba kas leidžiama kitatikių arba kas yra negarbingos naudos pavidalo, kad tai visa neįsibrautų nei į viešą, nei į privatų pamaldumą, nei į šiaipjau kasdienį tikinčiųjų gyvenimą"[3]).

---

[1]) Denz. Bannw.

[2]) Can. 896. 1225,§ 1.

[3]) Can. 1261, § 1.

2. PRIEŠ AMŽIUS IŠRINKTOJI.

„Nuo amžių esu aš pastatytas“ (Patarl. 8, 23).

„Palaimintas teesie Dievas ir mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Tėvas, kurs mus palaimino visokiu dvasiniu palaiminimu danguose. Jis mus išrinko jame pirm pasaulio įkūrimo, kad būtumėm Jo akivaizdoje šventi ir nesutepti meilėje“. Šiais žodžiais pradeda šv. Povilas laišką efeziečiams. Jis nori su tikinčiaisiais išreikšti Dievui garbę ir padėkoti už tą didelę dovaną, kad Viešpats Dievas prieš pasaulio įkūrimą pašaukė mus prie tiesos ir malonės, kurias atnešė Jėzus Kristus. Apaštalas nori išaiškinti krikščionims, kad jų tikėjimas ir krikščioniškumas yra ne jų darbas, bet amžinosios Dievo meilės veikalas.

Taigi kiekvienas tikintysis buvo prieš amžius pašauktas į tikėjimą ir į krikščionybę. Juo labiau tai tinka Marijai. Dievas iš anksto išrinko kiekvieną didelį ir svarbų dalyką. Juo tas dalykas reikšmingesnis ir brangesnis, juo didesne meile ir rūpesčiu Dievas nuo amžių jį myli. Dievas ypatingai rūpinosi Marijos asmenimi ir jos gyvenimo aplinkybėmis. Marijos asmuo ir jos gyvenimas rišasi su Išganytoju ir Atpirkimo paslaptimi. Žmonijos atpirkimo, vykstančio mums apčiuopiamu budu, be Marijos nebutų galima buvę nė suplanuoti. Žmogaus Sūnaus turi būti ir motina žmogus. Jeigu Dievas prieš pasaulio įkūrimą numatė mūsų atpirkimą, kaip sako šv. Povilas, Jis numatė ir Išganytoją ir Jo Motiną. Del to Bažnyčia taikina tuos pačius žodžius, nors ir laisviau aiškinamus, Dievo Gimdytojai, kurie pasakyti apie Išganytoją: „Nuo amžių esu aš pastatytas“ (Patarl. 8, 23).

Kai mąstom apie dieviškąjį pasitarimą apie žmonijos atpirkimą, kurs buvo įvykdytas įvairiais atskirais veiksniais, įsivaizduojame atpirkimo vyksmą kaip vieną didelį paveikslą, kurio svarbiausioji figūra (asmuo) yra žmogumi tapęs Dievo Sūnus. Tačiau Kristaus asmuo tame atpirkimo paveiksle neatskiriamai rišasi su šalia Jo stovinčiu Marijos asmenimi: motina ir sūnus su viens antru yra glaudžiai surištu. Dieviškasis pasitarimas apie Sūnų kartu liečia ir Motiną. Čia ir žmogaus svarstymai nebepadarys jokio atskyrimo. Ir čia tinka žodžiai: „Ką tat Dievas sujungė, žmogus teneperskiria“ (Mat. 19, 6). Marijos mokslas (Marijologija) yra būtinas Kristaus mokslo (Kristologijos) priedas. Tėve mūsų baigiasi gilios reikšmės prašymu: „Bet gelbėk mus nuo pikta“ (Mat. 6, 13). Pridėdami Sveika Marija, mes, katalikai, išsiaiškiname, kad išgelbėjimas nuo

pikta įvyksta ne kitu būdu, kaip per „pagirtą tavo įsčios vaisių“, Jėzų. Kreipiamės į Mariją, prašydami jos užtarimo, kad Atpirkimo malonė butų mums išganoma. Visa tai yra taip paprasta, taip bendra, taip darna ir taip katalikiška! Blogai samprotauja, kas negali mūsų šiame dalyke suprasti.

Viduramžių karštas Marijos garbintojas šv. Bernardas Mariją vadina visų amžių dievišku verslu[1]). Tuo jis nori pasakyti, kad Dievas nuo amžių rengė Mariją pasauliui. Tai yra prigimties ir malonės santykiavimas, nes malonė suponuoja prigimtį, su ja rišasi, jungiasi, joje turi gyventi ir su ja veikti. Aišku, jog ir žmogaus išorinės aplinkybės turi daug reikšmės jo gyvenime. Tame prieš amžius Marijos išrinkime į tas aplinkybes buvo atsižvelgta. Šitie prigimtieji dalykai yra pirmieji mūsų mąstymuose apie Marijos išrinkimo paveikslą.

Nuo amžių aš esu suplanuota! Pirmiausiai tai tinka Marijos gimimo laikui. Marijos gyvenimas glaudžiai rišasi su jos Sūnaus gyvenimu. Taigi abiejų gyvenimai svarstytini toje pačioje šviesoje. Taip daro jau šv. Povilas, rašydamas: „Bet, atėjus laiko pilnybei, Dievas siuntė savo Sūnų, padarytą iš moteriškės“ (Gab. 4, 4; palygink: Efez. 1, 10; Mork. 1, 15). Koks tai buvo laikas? O gi laukimo ir vilties, troškimo ir reikalavimo laikas. Tai buvo laikas, kuriuo Senojo Įstatymo išrinktieji kartu su seneliu Simeonu laukė „Izraėlio paguodos“ (Luk. 2, 25). Tai buvo laikas, apie kurį Jėzus Kristus skelbė savo tautai: „Laikas pasidarė pilnas, ir Dievo karalystė prisiartino“ (Mork. 1, 15). Jau Adomo dienomis Dievas nustatė šio laiko ribas ir jo tėkmės pagrindinius tarpus, sakydamas: „Aš padarysiu neprietelystę tarp tavęs ir tarp moteriškės, tarp tavo ainijos ir jos ainijos; ji sutrins tavo galvą, o tu tykosi jos kulnies“ (Prad. 3, 15). Tai buvo pirmas istorijoje pasireiškimas tos užuomazgos, padarytos prieš amžius Dievo planuose išgelbėti puolusiai žmonijai, nes tada Dievas tarė savo nepaprastąjį žodį: „To aš noriu!“

Būtent, ko gi taip? „Padaryti nesutikimą“ tarp žmonijos ir piktosios dvasios. Iš čia mums paaiškėjo, jog būsimasis Išganytojas negalėjo būti savo pirmavaizdyje be motinos. Sūnus be motinos negali būti nei žadamas, nei į pasaulį siunčiamas. Motina turi gimti prieš sūnaus gimimą. Šią tiesą ypatingu būdu pabrėšim, kalbėdami apie Marijos gimimo dieną. Tą dieną įvyko dalis dieviškųjų pažadų. Žalčio sutrynėjas dar nepasirodo, tik gimsta Jo motina. Aušra praneša, kad artinasi diena. „Kas yra ta, kuri kyla, spindėdama, it ryto aušra“ (Giesm. 6, 9). Šiais gražiais žodžiais Bažnyčia kreipiasi į Mariją jos šventėse.

[1]) Super Missus, hom. 2

Bet aušros šviesa yra saulės šviesa. Panašiai ir Marijos spindėjimas yra šviesiausios Šviesos, Jėzaus, kurs leidžia į ją „teisingumo saulę"[1]). Štai kame aušros gražumas, malonumas, pranašavimo ir paguodos galia! Žiūrėkite, kaip laukia aušros ligonis, kuris visą naktį išvargsta be miego! Tai yra paveikslas anų tautų, kurios gyveno prieš Kristui ateinant. Jas kankino dvasios nerimavimas, ieškojimas gilesnių šaltinių, troškimas, kurį pranašas Izaijas gražiais žodžiais skelbia Izraėlio tautai: „Rasok, dangau, teisųjį, išlykit, debesys, jį žemėn, atsiverk, žeme, ir išdaigink Išganytoją" (Iz. 45, 8).

Atėjimo dvasia viešpatavo visoje žmonijoje, ypač plačiausioje Romos valstybėje. Ne tik žydai, bet ir pagoniškasis pasaulis laukė naujų „auksinių" laikų. „Štai pasirodė paskutinieji Sibilės išmintingumo laikai ir prasidės galingo išgelbėjimo šimtmečiai. Dabar grįžta ir Mergelė, grįžta ir Saturno viešpatavimas. Jau artinasi iš dangiškųjų aukštybių nauja giminė".

Taip rašo Romos poetas Vergilijus 40 metais prieš Kristų. Senieji Bažnyčios tėvai tokiuose žodžiuose mato pagonių „pranašavimus" apie Jėzaus atėjimą. Čia aiškiai matom, kaip Dievas neapleido puolusios žmonijos, bet įkvėpė jai supratimo apie ateinančią Evangelijos Valstybę. Kristus yra anų laikų troškimo „patenkinimas". O Marija buvo pirmas linksmas suskambėjimas apie naujų laikų Evangeliją — gerą naujieną.

„Nuo amžių aš esu suplanuota". Tai nurodo ir Marijos tautinę kilmę. „Išganymas iš žydų", sako Išganytojas samarijietei prie Jokūbo šulinio (Jon. 4, 22). Čia Išganytojas nesako, kad žydų tauta iš savęs neša išganymą. Ne, iš žydų, iš išrinktosios tautos, kils pasaulio skirtasis Išganytojas. Dėl to, Marija turėjo būti Izraėlio duktė, iš karaliaus Dovido giminės. Tai išpranašavo prieš kelius šimtmečius didysis Izraėlio pranašas Izaijas. „Iš Jessės šaknies išaugs šakelė ir pražydės" (Iz. 11, 1). O Jessė buvo Dovido tėvas. Jis yra ta šaknis, iš kurios išaugo šakelė ir pražydo. Šv. Augustinas sako: „Šakele pranašas pažymi Mergelę Mariją, o šakelės žiedu — Mergelės Sūnų, Viešpatį Jėzų Kristų [2]). Ir prideda: „Žydai tai skaitė prieš įvyksiant".

„Ir tavo ainijoje bus palaimintos visos tautos" (Prad. 22, 18). Taip kalbėjo Dievas Abraomui, Izraėlio protėviui. Marijos gimimu tas palaiminimas iš tikrųjų prasideda. „Daugelis... ateis ir sėsis prie stalo dangaus karalystėje su Abraomu, Izaoku ir Jokūbu" (Mat. 8, 12). Visa žmonija naudosis Abraomo palai-

---

[1]) Mal. 3, 20; palyg. Dölger, Die Sonne der Gerechtigkeit, 1918.
[2]) De symb. 3, 4.

minimu, nes Abraomo sėklos vaisius yra Dievo Avinėlis, kurs naikina pasaulio nuodėmę (Jon. 1, 29).

„Išganymas iš žydų", sako Viešpats prie Jokūbo šulinio. Marija yra tas žemiškasis tiltas, kuriuo žydų išganymas persikėlė ant viso pasaulio tautų, nešdamas joms palaiminimą. Daug yra garsių Abraomo dukterų Senajame Įstatyme, bet nė viena nepasiekė tos gražybės, kuria Dievas Mariją papuošė. Buvo galingų Dovido šaknies šakelių, bet Marijos pagimdytoji iš Jessės šaknies gražesnė už visas ir nešė neapsakomos palaimos ir vaisingumo. Taip samprotavo senieji krikščionys.

„Nuo amžių aš esu skirta". Šitie žodžiai apima ne tik išorines Marijos gyvenimo aplinkybes, bet ir j o s k ū n o i r s i e l o s p r i g i m t į.

Kiekvieno žmogaus kūnas yra Dievo visagalybės padarytas. Apie pirmuosius žmones pasakyta, kad Dievas „sutvėrė juodu, vyriškį ir moteriškę" (Prad. 1, 27). Šis žmonių skirtingumas pasireiškia tik šiame žemiškame gyvenime. Antgamtiniam gyvenimui tinka šv. Povilo žodžiai, kuriais jis pareiškia, kad aname gyvenime „nebėra nei vyriškio, nei moteriškės" (Gal. 3, 28). Šiame gyvenime yra visokių p a š a u k i m ų. Vienas tarnauja Dievui būdamas kunigu, kitas vienuoliu, trečias tėvu ar motina.

Nuo amžių Dievo numatyta, kad iš Joakimo ir Onos gimusis kūdikis tarnautų Dievo karalystėje paprasta mergaite, o paskui motina. Katalikų Bažnyčia savo liturginėse maldose dažnai mini š. Marijos „k ū n ą", nes iš jo Dievo Sūnus „tapo žmogumi". Dar labiau, negu Adomas Ievai, Marija galėjo sakyti savo Sūnui: „Šitai dabar yra kaulas iš mano kaulų ir kūnas iš mano kūno!" (Prad. 2, 23).

Mes gerai žinom, kokios reikšmės yra Dievo Sūnaus „Kūnas ir Kraujas" žmonių išganymo srityje. „Jis pats s a v o k ū n e nešė mūsų nuodėmes į (kryžiaus) medį" (I Petr. 2, 24), sako šv. Petras. „Imkite ir valgykite; tai yra mano Kūnas" (Mat. 26, 26). „Duona gi, kurios aš duosiu, yra mano Kūnas už pasaulio gyvenimą" (Jon. 6, 52). Šitų turiningų žodžių šviesoje mes suprantam, del ko Bažnyčia taip vertina ir Išganytojo Motinos kūną. „Palaiminta įsčia, kuri tave nešiojo, ir krūtys, kurias žindai" (Luk. 11, 27). Šituos žodžius taiko Marijai dar aukštesne prasme, negu jie yra Evangelijoje pasakyti. Evangelijos moteriškė tuos žodžius ištarė motinystės jausmais vaduodamasi. O Bažnyčia prisimena paslaptingus angelo žodžius: „Šventoji Dvasia nužengs ant tavęs, ir Aukščiausiojo galybė apdengs tave savo šešėliu; todel ir Šventasis, kurs gims iš tavęs, vadinsis Dievo Sūnumi" (Luk. 1, 35).

Kiekvieno žmogaus kūnas jau nuo amžių Dievo numatytas. Juo labiau Šv. Marijos kūnas. Jo uždavinys Dievo karalystėje turėjo būti visai kitoks. Del to Marijos kūnas yra sutvarkytas pagal dieviškąją išmintį ir gerybę. Dievo dovanos teikiamos žmogui pagal jam skirtus uždavinius; priemonės atitinka tikslą. Š. Marijos kuno nepalietė nei jausmų garas, nei geidulių ugnis. Jos kūnas yra paveikslas prigimto grožio ir darnumo (harmonijos). Ne kur kitur, tik Marijoje ieškojo viduramžių menininkai kūninio—dvasinio pirmavaizdžio (idealo). Manoma, kad jau Lukas nustatęs Marijos paveikslo pagrindines žymes. Nors tai istorijos ir nepatvirtinta nuomonė, tačiau ji rodo, kaip tikintieji jungia meną su maldingais papročiais išaukštinti Marijos kūnui, turėjusiam taip svarbios reikšmės žmonijos išganyme.

„Nuo amžių aš esu skirta". Tai liečia ir Šv. Marijos sielą. Visų žemės kūrinių viršunė yra žmogaus siela. Šv. Jokūbas apaštalas sako: „Kiekvienas geras davinys ir kiekviena tobula dovana yra iš aukštybių, nužengia nuo šviesybių Tėvo". (Jok. 1, 17). Taigi ir sielos dovanos, kuriomis žmogus labiausiai skiriasi nuo kitų kūrinių, yra iš aukštybių. Kūrinio istorija mums sako: Dievas padarė iš žemės kūną „ir įkvėpė į jo veidą gyvybės kvapą" (Prad. 2, 7). Tai yra nepaprastas paveikslas: siela yra „Dievo kvapas"; taigi, tarsi Jo dalelė. Iš tikrųjų žmogaus siela nėra Dievo dalelė. Dievas yra dvasia. O dvasia yra nedaloma. Žmogaus siela tėra Dievo kūrinys. Bet ji yra didžiausiai į Dievą panaši. Sakoma: siela yra dvasia iš Dievo Dvasios. Ir ji grįš pas Dievą. Šv. Augustinas yra pasakęs šiuos gilios reikšmės žodžius: „Dievas yra sielos buveinė", t. y. jos pradžia, jos tėvynė ir jos gyvenamoji vieta[1]).

Nežiūrint didelio panašumo, žmonių kūnai labai skirtingi. Dievas laisvai skirsto savo dovanas. Dievas leidžia ne tik skirtingus vyriškio ir moteriškės kūnus, bet jis padaro ir sieloje skirtingumo. Įsižiūrėdami į kūrinius, matome, kad jų didžiausiame įvairume pasireiškia begalinė Dievo išmintis ir gerybė. Dievo Motinos sielą Dievas leido kaip ir visų moteriškių sielas. Jis suteikė jai kilnių moteriškės jausmų švelnumą, atjautimo gyvumą. Marijos sieloje turėjo įsiliepsnoti nuoširdžiausi ir skaisčiausi motiniškos meilės jausmai ir jau niekuomet nebeužgesti. Kokia jėga ir koks atsparumas buvo Marijos sieloje! Tik prisiminkim reikšmingus Simeono žodžius: „Ir tavo pačios sielą pervers kalavijas" (Luk. 2, 35). Kokio sielos tvirtumo reikėjo, kad ji nenusigando tų žodžių!

Jėzus Kristus ramino kartą savo mokinius, sakydamas: „Jūsų galvos plaukai visi suskaityti" (Mat. 10, 30). Tuo Jis rodo,

[1]) In. Ps. 31, 21

kad visos Dievo dovanos yra atskirai sugalvotos, norėtos ir skirtos. Jis viską sutvarkė sulig „saiku, skaičiumi ir mastu“ (Išm. 11, 21). Jėzus Kristus nurodo, kaip Dievas dalina savo malones: „Vienam Jis davė penkis talentus, kitam du, trečiam vieną, kiekvienam žiūrint jo gabumo“ (Mat. 25, 15). Dievas, dalindamas savo malones, atsižvelgia į žmonių prigimtį. Dovidas negalėjo kovoti Sauliaus šarvuose (1 Kor. 17, 39). Jis buvo reikalingas sau pritaikintų.

Taigi Dievas nuo amžių ir sutvarkė visą Marijos gyvenimą. Marijos gyvenime matome ir garbiname tą Dievo galybę ir gerybę, kuri laike įvykdo, kas nuo amžių sugalvota. Pasvarstykime ir savo pašaukimą į krikščionybę. Tiesa, tik vieną Dievas pašaukė tapti Dievo Motina. Bet per ją daugelį Jis pašaukė į šventą tikėjimą. „Kas daro valią mano Tėvo esančio danguje, sako Išganytojas, tas mano brolis ir sesuo, ir motina“ (Mat. 12, 50). Mes esame pašaukti būti Jėzaus Kristaus giminaičiais. „Toliau, broliai, labiau stenkitės gerais darbais padaryti savo pašaukimą ir išrinkimą tikrą, nes, tai darydami, jūs niekuomet nenusidėsite“ (2 Petr. 1, 10).

3. NEKALTAI PRADĖTOJI.

„Malonės pilnoji“ (Luk. 1, 28).

Kad žmogus būtų skirtas vien žemiškajam gyvenimui, būtų skirtas tik pusei gyvenimo. O po pirmųjų tėvų puolimo žmogaus likimas visai nelaimingas. Jėzus Kristus yra pasakęs palyginimą apie tai, kaip motina, pagimdžiusi kūdikį, „nebeatsimena suspaudimo del džiaugsmo, kad gimė pasauliui žmogus“ (Jon. 16, 21). Bet šis prigimtas džiaugsmas turi būti antgamtinio džiaugsmo papildomas, nes tas pats Išganytojas štai ką yra pasakęs: „Jei kas neatgims iš vandens ir Šventosios Dvasios, tas negalės įeiti į Dievo karalystę“ (Jon. 3, 5).

Gimimu turi sekti atgimimas. Tikėjimo akimis žiūrint, atgimimas per šventąjį Krikštą yra svarbesnis už kūniškąjį gimimą. Š. Povilas sako: „Per vieną žmogų nuodėmė įėjo į pasaulį ir per nuodėmę mirtis, ir taip mirtis perėjo ant visų žmonių, kadangi visi jame nusidėjo“ (Rom. 5, 12). Šiais žodžiais išreikštą paslaptį vadiname gimtąja nuodėme. It kokio purvo srovė, liejasi nuo puolusių pirmųjų tėvų nuodėmingumas per visą žmoniją. Neišvengiamu būtinumu traukia su savim ji kiekvieną naujai gimusį žmogų. Nuodėmė yra visų žmonių prigimta liga. Kartu su kitomis savybėmis, ji perduodama iš tėvų į vaikus. Pati prigimtis ją palaiko. Tas pats apaštalas, kurs taip tvirtai pabrėžia nuodėmės visuotinumą,

nurodo ir priemonę nuodėme nusikratyti. Krikštas grąžina žmogų į pirmykštį nekaltumą ir grynumą. „Jūs esate apiplauti, esate pašventinti, esate nuteisinti musų Viešpaties Jėzaus Kristaus vardu ir mūsų Dievo Dvasia" (1 Kor. 6, 11).

1854 metais Bažnyčia iškilmingai paskelbė tikėjimo tiesą, kad visuotinis nuodėmingumo dėsnis neliečia Marijos. „Švenčiausioji Pana Marija nuo pat savo prasidėjimo visagalinčiojo Dievo ypatinga malone apsaugota nuo gimtosios nuodėmės, atsižvelgiant į Jėzaus Kristaus, žmonių Išganytojo nuopelnus". Čia kiekvienas žodis yra didžiausios reikšmės. Bažnyčia tiki, kad Marijai, kaip ir kitiems žmonėms, reikėjo išganymo malonės.Bet Bažnyčia kartu tiki, kad Marijai ta išganymo malonė buvo suteikta kitokiu budu, negu paprastiems žmonėms. Kai paprasti žmonės, gimę pirmųjų tėvų nuodėmėje, tik per šventą Krikštą atgauna pirmykštį skaistumą, Marija jau savo prasidėjime buvo apsaugota nuo gimtosios nuodėmės. Tai įvyko ne apvalymo, bet apsaugojimo būdu. Kas apsaugotas nuo nešvarumo, tam nebereikia apvalymo. Tai yra didžiausis Marijos nuopelnas, kurį Bažnyčia teisingai vadina maloninga išimtimi arba „ypatinga malone".

Šitą malonę Marija gavo savo prasidėjimo valandoj. Taigi, Marija nė valandėlės negyveno prigimtoje nuodėmėje. Ji sulaikė aną drumzlą nuodėmės srovę, kuri liejasi iš Adomo į visą žmoniją. Dievas iškėlė ją į tokį šventumo aukštį, kurio jau nebepasiekia nuodėmingoji srovė. Tikėjimo mokslas ir sako, kad Marija nebūtų išvengusi gimtosios nuodėmės, jeigu Dievas nebūtų jos malonėjęs. Ir šv. Povilas pabrėžia reikalingumą išganymo visiems žmonėms: „Nes vienas yra Dievas, vienas taip pat tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, Žmogus, Kristus Jėzus" (1 Tim. 2, 5). Taigi, Marija ne pati save išganė — tai gryna nesąmonė — bet ją išganė jos Sūnus. Tas išganymas nėra Marijos užsitarnautas užmokesnis, bet Dievo malonė. Jis negalėjo būti Marijos užsitarnautas, nes prieš tai Marijos visai nebuvo pasaulyje. Užmokesnis gali būti tik po žmogaus gyvenimo, duotas už jo gyvenimo gerus darbus.

Marijos Nekaltą Prasidėjimą Bažnyčia laiko apreikšta tiesa ir aiškiai ją pabrėžia. Bažnyčia teisingai nurodo tikintiesiems tą rojuje pareikštą praevangeliją, nors ji dar neaiškiais bruožais pažymi pasaulio Išganytoją. Tenai Kristus pažymimas, kaipo moteriškės vaikų vaikas, kurs sutriuškins žalčio galvą. Jau senieji Bažnyčios tėvai pabrėždavo, jog praevangelijos moteriškė ir sūnus turi sudaryti tam tikrą vienumą stoti prieš piktąją dvasią. Pavyzdžiui, Ireniejus taip rašo 200

metais: „Žaltys įkando ir marino žmones, kol atėjo žadėtoji sėkla, Marijos Sūnus“[1]). Marija, sudarydama su Sūnumi vienumą prieš piktą, turėjo būti nekaltumo atžvilgiu panaši į Sūnų. Taigi Bažnyčios Tėvai teisingai sako, kad Marija buvo laisva ne tik nuo gimtosios, bet ir nuo visų kitų nuodėmių. Štai Efrėmo maldos žodžiai: „Tu ir Tavo Motina, judu tesate, kuriuodu kiekvienu atžvilgiu esate visai gražūs; nes Tavyje, Viešpatie, nėra jokio sutepimo, o Tavo Motinoje jokios nuodėmės“[2]).

Bet tikriausiai ir tvirčiausiai šią tiesą pagrindė didysis Augustinas. Kaip kitur, taip ir čia jis uždegė šviesą, kurios niekas negali užgesyti. Jis sako: „Kai kalbama apie nuodėmę, aš nenoriu Marijos nė prisiminti, ir, būtent, del Viešpaties garbės“. Tai žodžiai giliai tikinčio krikščionies ir šviesaus tikybos mokytojo (teologo). Jie kilo iš užuomazgos mūsų tikėjimo tiesos apie Marijos Nekaltą Prasidėjimą. Labai teisingai pasakyta, kad sūnaus garbė negali pakęsti nuodėmingo šešėlio savo motinoje. Motina ir sūnus prisidengia bendra abiem garbe. Sūnaus šventumas yra „teisingumo saulė“. Motinos skaistumas yra šviesūs rėmai. „Padarykime jam padėjėją į jį panašią“, tarė Dievas, leisdamas pirmąją moteriškę (Prad. 2, 18). Šituos žodžius galima ir Marijai taikinti. Ji turėjo tapti Dievo-Žmogaus padėjėja. Ji turėjo Dievui-Žmogui patarnauti savo motinišku pašaukimu, pagimdydama Jį pasauliui. Taigi, Marija ir sakė: „Štai, aš Viešpaties tarnaitė, tebūnie sulig jo žodžiais“.

Juo gražiau mąstome apie Dievą, juo gražiau turime įsivaizduoti ir tą Motiną, kuri Dievui kūną davė. Juo šviesesnį įsivaizduojam Viešpaties šventumą, juo grynesnė atrodys mums Jo žemiškoji buveinė. Jeigu Dievas davė savo Sūnui Motiną, tai ji turėjo būti Dievo Sūnaus verta. Bažnyčios Tėvas šv. Anzelmas sako: Tokiu skaistumu, kokį tik Dievas sugalvoti galėjo, sužibėjo ta Pana, kuriai Dievas nutarė pavesti savo vienintelį Sūnų, kurį, it pats save, myli, kad jis būtų bendras Dievo Tėvo ir Panos Sūnus[3]). Nuo pat krikščionybės pradžios Marijos didybė vertinta ne taip del jos nepaprastos motinystės, kaip del Dievo Sūnaus šventumo ir skaistumo, kurį ji nešiojo savo įsčioje. „Malonės pilnoji“ laikyta ne tik Marijos prigimta papuoša, bet ir nurodymu, kad ji „pradės ir pagimdys Dievo Sūnų“.

---

[1]) Adv. haer. 3, 83, 7.
[2]) Carm. Nisib. 27, 8.
[3]) De Concep. Virg. 18.

Tas Marijos skaistumas buvo jai suteiktas prieš jai gimsiant. Apie Joną Krikštytoją pasakyta, kad jis jau motinos įsčioje liko Šv. Dvasios pripildytas. Juo labiau tai galima sakyti apie Mariją! Taip galvojo dideli Bažnyčios mokytojai ir šviesūs Marijos garbintojai.

Bet kaip žmogus gali gauti dievišką pašventinimą, kada jo dar ir pasaulyje nėra? Tai buvo klausimas, kurs nuolat kartotas, bet į kurį ilgai neatsakyta.

Pagaliau lakaus proto pranciškonas Skotus išsprendė sunkų klausimą. Marijos pašventinimas įvykęs jos kurimo valandoj. Taip buvo ir pirmuosius žmones leidžiant. Dievas juos leido ir kartu įdėjo į juos antgamtinio gyvenimo užuomazgą. Dabar mums atrodo netikėtina, kad seniau negalėjo suprasti taip paprasto ir aiškaus dalyko. Kai žydų tauta laimingai išsigelbėjo egiptiečių užpulta ties Raudonosiomis jūromis, Mozė sukūrė ir giedojo Viešpačiui dėkingumo giesmę. Šitoje giesmėje skaitome, kad per Dievo valią nusiramino jūrų bangos, ir Izraėlis sausomis kojomis perėjo per marias (Iš. 15). Kodel gi Dievas nebūtų galėjęs sulaikyti nuodėmės bangų, kad Marija galėtų sausomis kojomis pereiti per gimtosios nuodėmės vilnis ir nesutepta gimti?!

Pranciškono Skotaus išspręstasis klausimas sukėlė tikinčiuosiuose didžiausio džiaugsmo. Prie jo netrukus prisidėjo ir kiti vienuolynai. Su mielu noru būtų prisidėję prie Skotaus mokslo ir šv. Bernardas, šv. Tomas, šv. Bonaventūra.

Norint geriau suprasti Marijos mokslą, reikia tikėti Kristaus dievystę; tai — du neatskiriamu dalyku. Marijos skaistumas turėjo savaime išeiti iš Kristaus mokslo, arba Kristologijos. Ir iš tikrųjų, nežiūrint visų sunkenybių, Marijos mokslas, arba Marijologija, pasidarė Kristologijos papildymu.

Mes džiaugiamės, kad Bažnyčia savo iškilmingu Nekalto Prasidėjimo pagarsinimu prisegė „malonės pilnajam" vainikui naują brangakmenį; vainikui, kurį šimtmečiais nupynė kūdikiškas dievobaimingumas ir gilus tikėjimas į Jėzų Kristų. Mes sveikiname ir garbiname Nekaltąją, kai ji žiūri į mus nuo aukštos vietos viešoje aikštėje ar nuo altoriaus bažnyčioje. Tada mumyse sukyla dievobaimingumo jausmai ir mūsų sielą perima tarsi koki dvasia iš skaistaus pasaulio. Tada prisimename savo paskyrimą: „Būkite šventi, nes ir aš, jūsų Viešpats ir Dievas, šventas" (Kun. 11, 45). „Ta yra Dievo valia, kad jūs būtumėte šventi" (I Tesal. 4, 3). O, kad ir mūsų būtų toki pat valia! Bus ji toki, kai suprasim pašvenčiamosios malonės verte ir suvoksim jos reikšmę mūsų dvasios gyvenime.

Dėkojame Tėvui, kad Jis teikės padaryti taip gražų kelią savo Sūnui ateiti į pasaulį ir kad Jis teikės padaryti Jam taip

garbingą buveinę. Nekalto Prasidėjimo malonė buvo Bažnyčios pirmas pagrindinis akmuo. Bet kartu ji yra ir višas pagrindas. Kai Noė plaukiojo ant vandenų visuotiniojo potvynio metu, jis išleido karvelį išbandyti ir įsitikinti, ar neatsirado sausos vietos, kur būtų galima išlipti ir sustoti. Karvelis sugrįžo į laivą, nes tokios vietos dar nebuvo (Prad. 8, 8). Panašiai būtų ir Dievo Sūnus padaręs, jeigu Dangiškasis Tėvas nebūtų prirengęs jam Marijos asmenyje nesuteptos ir švarios vietos. Marija yra „žemės garbingumas", sako šv. Augustinas[1]). Kai Dievo Sūnus į Mariją įžengė, ji pradėjo eiti pareigas žmonijos atstovės pas Dievą.

4. DIEVIŠKOJI PASIUNTINYBĖ.

„Štai, pradėsi įsčioje ir pagimdysi sūnų ir praminsi jį vardu Jėzus" (Luk. 1, 31).

Didis katalikų viduramžių poetas Dantė savo garsiajame veikale „Dieviškoji Komedija" parodo, kaip jis, vedamas antgamtinės dvasios, padarė milžinišką kelionę per amžinybės ertves. Tarp kitko, jis patekęs į dangų, kur matęs daugybę buveinių, apie kurias kalba Dieviškasis Mokytojas: „Mano Tėvo namuose daug buveinių" (Jon. 14, 2). Per visą dangų jie keliavę, vis į aukštesnes ir gražesnes ertves. Pagaliau jie prisiartinę prie Dievo, kur šv. Bernardui, didžiam viduramžių Marijos garbintojui, tenka vadovo ir mokytojo garbė. Dantė girdi, kaip viena palaiminta dvasia gieda Sveika Marija. Tai yra angelas Gabriėlis, „kurs ištiesia savo sparną priešais Mariją", ir su juo pragysta milžiniškas šventųjų choras.

Dantė kreipias į šv. Bernardą, kurs su didžiausiu meilingumu žiūri į Mariją, stovėdamas už Gabriėlio, ir gauna tokį atsakymą: „Tai yra tas, kurs kadaise nešė lelijos šakelę Marijai, kai Dievo Sūnus ėmėsi ant savęs mūsų sunkias kaltes"[2]). Viduramžių krikščionys menininkai nieko taip dažnai ir su tokiu pasisekimu nemėgino nupiešti, kaip „M a r i j a i A p r e i š k i m o" paslaptį. Šita paslaptis ir šitas paveikslas yra Marijos gyvenimo viršūnė. Ji buvo Marijai tai, kas Dievo Sūnui Taboro kalnas. Kas turi tikybinės dvasios, tas negali šaltai mąstyti apie šitą įvykį. Evangelijoje jis nupasakotas prastais, bet reikšmingais žodžiais.

„Šeštame mėnesyje angelas Gabriėlis buvo Dievo siųstas į Galiliejos miestą, kurs vadinosi Nazaretas, pas mergaitę,

---

[1]) De Gen. C. Man. 37.
[2]) Prad. 32, 109 ir sek.

pažadėtą vyrui, vardu Juozapui, iš Dovido namų; mergaitės gi vardas buvo Marija. Angelas, atėjęs pas ją, tarė: Sveika, malonės pilnoji, Viešpats su tavimi; pagirta tu tarp moterų" (Luk. 1, 26—28).

Šitokiais žodžiais evangelistas pradeda savo pranašavimą. Angelas Gabriėlis vadinamas „Dievo pasiuntiniu", nes jis ir seniau budavo siuntinėjamas su Dievo pranešimais bei įsakymais. Jis paaiškino pranašui Daniėliui apie Išganytoją, o kunigui Zakarijui pranešė apie Išganytojo pirmatako gimimą (Dan. 8, 16...; 9, 21... Luk. 1, 11). Dabar jam pavedama svarbiausia pasiuntinybė, nes jis turi pranešti apie Viešpaties atėjimą ant žemės; jau atėjo laiko pilnybė. Dar jis nebuvo ėjęs tokios garbingos Dievo pasiuntinybės.

Kai Gabriėlis buvo siųstas pas kunigą Zakariją, jis nuėjo į žydų sostinę Jeruzalę į pačią garsiąją bažnyčią. O dabar jo pasiuntinybės vieta yra mažas, mažai kam žinomas Nazareto miesčiukas (Jon. 1, 46). Paprastoje vietelėje stovi mažas namelis, kuriame gyvena paprasta mergaitė, amatininko sužieduotinė. Dievas išsirinko asmenį ne iš žydų tautos viršūnių ir garsenybių. Čia jo Sūnus turės gyventi tris dešimtis metų. Tikrai didelės mūsų tikėjimo paslaptys!

„Buvo Dievo siųstas", sako evangelistas. Gabriėlis ne sava valia pas Mariją atėjo. Jis kalbėjo Visagalinčiojo ir Aukščiausiojo vardu. Kas garbingesniam asmeniui atstovauja, tam tenka ir didesnės garbės. Viduramžių maldingieji asmenys mato garbingąjį angelą pasižeminusį, reiškiantį Marijai pagarbą. Jie tarsi sakyte sako: Žiūrėkite, Gabriėlis nebelaiko Marijos paprasta mergaite, bet jis jau garbina jos asmenyje Dievo Sunaus Motiną ir Karalienę, kurią paskui garbins ir šlovins visi angelai.

Pirmiausiai Angelas sveikina Mariją: Sveika! Šitas žodelis, kurs paskui taip dažnai ir taip daugelio bus kartojamas, yra paties Dievo jai tartas. Angelas toliau paaiškina tą dieviškąjį pasveikinimą, sakydamas: „Malonės pilnoji!" Vadinasi, Dievas jau senai apdovanojo Mariją savo malone ir dabar tik praneša apie tai. Dangaus Viešpats su ja. Netrukus ją garbins ir visi žmonės. Dar valandėlė, ir iš Elzbietos lūpų pasigirs garbingi žodžiai: „Pagirta tu tarp moterų!"

Peržiūrėkim trumpai, ką čia esame apie Mariją kalbėję. Staigus angelo atsiradimas iš kito pasaulio, jo sveikinimas Dievo vardu, užtikrinimas Marijai malonių pilnumo, ateities pabrėžimas... Argi dabar ne aišku, kad evangelistas sako: „Ji, tai išgirdusi, nusigando jo žodžių ir tarė sau: Koks tai yra tas pasveikinimas (Luk. 1, 29)?" Tikrai pasižeminusieji giriami nusigąsta ir svarsto savo širdyse, ar jie verti tos garbės.

Ir Marija svarstė angelo pranašavimą. Tikrasis tikėjimas remiasi apsvarstymu. Toksai tikėjimas nėra aklas, bet išmintingas ir tvirtas. Ir tikrą dievobaimingumą reikia imti tikėjimo šviesoje. Tikėjimas ir dievobaimingumas yra susiję į daiktą. Ir Marijos dievobaimingumas yra protingas. Jis remiasi ne greitai praeinančiais jausmais, bet aiškiu supratimu ir pažinimu.

Marija apsvarstė. Tai yra tikrasis širdies paruošimas dangiškajai šviesai. Ir nušvietė Dievas Marijos sielą tokia šviesa. kokios žmonija nebuvo mačiusi. Gabrielis sako: „Nebijok, Marija, nes tu radai malonės pas Dievą, Štai, pradėsi įsčioje ir pagimdysi sūnų ir praminsi jį vardu J ė z u s. Jisai bus didis ir vadinsis Aukščiausiojo Sūnumi. Viešpats Dievas duos jam jo tėvo Dovido sostą: jis karaliaus Jokūbo namuose per amžius, ir jo karaliavimui nebus galo“ (Luk. 1, 30—33). Šitais žodžiais angelas pradėjo savo pasiuntinybę. Jis praneša du dalyku: pirma, kad ateis ant žemės Dievo Sūnus ir įkurs ant jos savo karalystę: antra, kad jis per Mariją ateis į pasaulį.

Čia jau nebesimatyti Marijos baimės, nors jai paaiškėja milžiniški dalykai. Angelas išblaškė jos baimę ir dar kartą padrąsino: „Tu radai malonės pas Dievą“. Marija tik klausia, kokiu būdu įvykdyti malonės planus. Jai nesuprantama: ji jaučiasi mergaitė, o pasiuntinys kalba apie motinystę! Kaip tai įvyks? „Šventoji Dvasia nužengs ant tavęs, ir Aukščiausiojo galybė apdengs tave savo šešėliu; todel ir Šventasis, kurs gims iš tavęs, vadinsis Dievo Sūnumi“ (Luk. 1, 35). Čia yra pradžia antrosios ir trečiosios Apaštalų Tikybos Išpažinimo dalių: „Ir į Jėzų Kristų, vienatinį Jo Sūnų, mūsų Viešpatį, kursai prasidėjo iš Šventosios Dvasios, gimė iš Panos Marijos“.

Dabar Marija suprato visą angelo pranešimą. Ji dabar gerai žino Dievo norą ir del to atsiduoda visiškai jo tarnystei. „Štai, aš Viešpaties tarnaitė, tebūnie man taip, kaip tu pasakei“ (Luk. 1. 38). Tuo pačiu metu Dievo Sūnus nužengia į pasaulį. „Tas žodis įsikūnijo ir gyveno tarp mūsų“ (Jon. 1, 14). Taip aprašo tą paslaptį šv. Jonas.

Čia pabrėšime dar apie laiko pilnybę, įvykusią per angelo apreiškimą Marijai. Ta laiko pilnybė buvo Senajame Įstatyme pažymėta. Senieji tikėjo Abraomo, Izaoko ir Jokūbo Dievą ir gerai prisiminė Jo geradarybes išrinktajai tautai; jie neužmiršo ir paguodžiančių Viešpaties pažadų. Štai, anas tikėjimas susyk padidėjo, lyg tik angelas prakalbino Mariją. Drauge padidėjo ir krikščionių tikybinis supratimas. Dabar krikščionys žino, kad yra ne tik vienas Dievas, bet kad Dievas turi ir Sūnų ir kad šitas Dievo Sūnus, veikiant Šventajai Dvasiai, tapo žmogumi. Tai yra dvi pagrindinės krikščionybės tiesos: Šventoji Trejybė ir Dievo Sūnaus Įsikūnijimas.

Čia susyk pasirodo visi trys Šv. Trejybės Asmenys: Tėvas, kurio vardu angelas siunčiamas pas Mariją, Sūnus, kurs tampa Dievu-Žmogumi, Šventoji Dvasia, kuri savo galia leidžia gyvybę.

Marijos vertumas yra jos tikėjime, kokį ji pareiškia atsakyme Dievo pasiuntiniui. Šv. Augustinas yra pasakęs, jog Marija Dievo Sūnų pirma pradėjo tikėjime, o ne įsčioje[1]). Tikėjimas buvo būtina dieviškosios motinystės sąlyga. Bažnyčios mokytojai ir sako, kad Marija „pradėjusi per burną". O dailininkai stengiasi tai vaizdžiu būdu išreikšti. Šv. Augustinas sako, kad tikėjimu įeina per klausą Dievo pranešimas į sielą, su ja susijungia ir padaro naują gyvybę, reikalingą ir būtiną Dievo Sūnui lopšelį.

Be abejojimo Marija Apreiškimo paslaptyje pergyveno savo Taboro laimės ir džiaugsmo valandas. Kalbėdamasi su angelu, ji jautė neapsakomą širdies džiaugsmą. Tikintysis laimingiausis vienybėje su Dievu. Tai yra tas turtas, kurį Jėzus Kristus žada neturtėliams dvasia. Marija visai atsidavė Dievo valiai. Angelas tą Marijos sutikimą pranešė savo Dangiškajam Siuntėjui. „Po to angelas atstojo nuo jos", baigia šv. Lukas savo pranešimą.

Mūsų nuomone, dar nepaminėta Marijos ir angelo džiaugsminga giesmė apie Viešpaties didybę ir gėrybę. Apie tai mes žinome ir iš Marijos kelionės pas Elzbietą. Magnificat yra Marijos Apreiškimo pabaiga. Tai yra tikybinis atsakymas į angelo pranešimą.

Marijos Apreiškime šventoji mergaitė pergyveno savo Taboro džiaugsmą, o tikintysis katalikas dabar pergyvena savo karštą tikėjimą į Mariją. Tai yra Marijos garbinimo šaltinis. Kol Bažnyčia bus, tol ir tikėjimas į Mariją bus šv. Luko žodžiais gaivinamas ir keliamas, dvasinamas ir tvirtinamas, apšviečiamas ir šildomas.

5. ELZBIETOS APLANKYMAS.

„Pagirta tu tarp moterų ir pagirtas tavo įsčios vaisius" (Luk. 1, 42).

„Tomis dienomis Marija, atsikėlus, išėjo skubiai į kalnus į Jūdo miestą. Ji įėjo į Zakarijo namus ir pasveikino Elzbietą. Ir atsitiko, kad kaip tik Elzbieta išgirdo Marijos pasveikinimą, kūdikis linksmai šokterėjo jos įsčioje, ir Elzbieta pasidarė pilna

---

[1]) Sermo 215, 4.

Šventosios Dvasios. Ji sušuko dideliu balsu ir tarė: Pagirta tu tarp moterų ir pagirtas tavo įsčios vaisius. Ir iš kur man tai, kad mano Viešpaties motina ateina pas mane? Nes štai, kaip tik tavo pasveikinimo balsas pasiekė mano ausis, šokterėjo iš džiaugsmo kūdikis mano įsčioje. Palaiminta tu, kuri įtikėjai, nes tai, kas Viešpaties tau pasakyta, įvyks" (Luk. 1, 39—45).

Taip aprašo šv. Lukas Kūdikėlio Jėzaus jaunystės istoriją. Šv. Bernardas šitą evangelijos vietą yra taip išreiškęs: „Stebuklas susijungė su stebuklu, ir džiaugsmas papildė džiaugsmą"[1]. Stebuklą darąs Dievas, o džiaugsmas esąs bendraujančių širdžių atgarsis. Apie Jėzų Kristų vienoje evangelijos vietoje pasakyta, kad jis negalėjęs padaryti stebuklo ten, kur juo netikėję (Mork. 6, 5). Taigi stebuklų tikslas yra subrandinti ir sutvirtinti žmones dvasiškajame gyvenime. Kur stebuklais to tikslo nepasiekiama, jie esti nereikalingi del to ir negalimi (Mat. 7, 6). Tikinčiųjų sielose stebuklai sukelia neapsakomo džiaugsmo, nes jie yra ženklas, kad arti mūsų yra Dievas, kurs yra pasirengęs mūsų pasigailėti.

Marijos ir Elzbietos susitikimas. Dievo palaimintos moteriškės susitinka kunigo namų tarpduryje. Susikabina ir sveikinasi. O Šventoji Dvasia praneša paslapties apreiškimą. Abiejų moteriškių veiduose atsispindi antgamtinis sielų skaistumas. Taip piešia Marijos ir Elzbietos susitikimą viduramžio menininkai. Garsiausi menininkai varžosi, kad tik daugiau tikybinės dvasios įdėtų į tą paveikslą. Į Marijos ranką deda Magnificat, o į Elzbietos ranką — Benedicta tu in mulieribus (Pagirta tu tarp moterų). Nors Marija dar jauna, bet ją piešia rimtą ir nepaprastai nusižeminusią, kuri maloniai lenkiasi prieš Elzbietą. Retkarčiais Marija piešiama ant vieno kelio priklaupusi. Tai krikščioniškojo meno kalba.

Ką sako Šv. Raštas? Žodžiai aiškesni už paveikslą. O čia — ypatingai jie aiškūs. Lyg tik Marija peržengė slenkstį ir pasveikino Elzbietą, ši liko tuojau Šventosios Dvasios pripildyta. Be išorinių stebuklų ir ženklų, kuriuos žmogus kūno akimis mato, Šventoji Dvasia paprastai nušviečia mūsų dvasios akis, nes be šitos šviesos visos žvaigždės būtų tamsios. Tos šviesos veikimą aiškiausiai patyrė Marija savo Sūnaus pradėjime. Nė viena žmogiška širdis nėra to taip gerai patyrusi.

Evagelistas pirmon galvon pabrėžia tą Marijos dvasios turtą. Ir Elzbieta tuojau patiria Šventosios Dvasios veikimą. Šventoji Dvasia nušviečia jos sielą, suteikia jai jėgos ir pripildo ją džiaugsmu. Dažnai skaitome Šv. Rašte, kad Šventosios Dvasios pripildyti asmenys taip susijaudina, jog pradeda didžiu-

[1] Super Missus, homil. 4.

balsu reikšti savo džiaugsmą. Taip ir čia: „Elzbieta sušuko dideliu balsu“. Suprantama, kaip nakties tamsą susyk nušviečia smarkios žaibo vilnys, taip ir Dievo Sūnaus Įsikūnijimo paslaptis iš karto pasidarė aiški Elzbietoje, kuri turėjo tapti Išganytojo pirmatako motina.

Elzbieta yra pirmoji, kurią Šv. Dvasia ragina garbinti „Viešpaties motiną“. Būdama pranašė, ji dvasioje pajunta pareigą ir teisę garbinti Mariją. Kartu ji supranta, jog ne tik ji viena, bet ir visas tikintysis krikščionių pasaulis apie tą pareigą sužinos ir sakys: „Pagirta tu tarp moterų!“ Tai yra Dievo ir Šventosios Dvasios valia, ir jokia pasaulinė galybė neįstengs tam pasipriešinti. Ką Dievas sumano, jis randa ir kelią tam įvykdinti. Jei ko Dievas nori, jis suranda ir žmonių, sutinkančių su jo noru. Katalikų Bažnyčia visada suprato tą Dievo norą ir pažino jo valią.

Jėzaus susitikimas su Jonu. Kaip Mariją su Elzbieta, taip ir Jėzų su Jonu suvedė Šventoji Dvasia. Abu dar negimę, bet abu Dangaus jau paskirti ir vardais apdovanoti. Jėzus reiškia: „Dievas yra gelbėtojas“, Dievas yra Išganytojas, o Jonas reiškia: „Dievo dovana“ arba „Malonės dovana“. Abu kūdikiu yra Dievo dovanos, bet skirtingos Dievo dovanos! Jonas — per atnaujinimą pasenusių tėvų gimdymo galios, Jėzus — per visišką atsilenkimą moterystės santykių.

Jonas savo aštriu gyvenimu rengs Viešpačiui kelią, mokys žmones atgailoti ir dideliu balsu nurodys tą, kurio kurpių jis nėra vertas nešioti (Mat. 3, 11). Tačiau Jonas Jėzų krikštys, ir tuo metu pasigirs balsas iš dangaus: „Tasai yra mano mylimasis Sūnus, kuriame aš turiu sau pamėgimo“ (Mat. 3, 17).

Iš antros pusės, Jėzus pagirs Joną už jo tarnystę ir vadins jį „degančia šviesa“, „pranašu“. „Ko išėjote į tyrus pamatyti? ar vėjo supamos nendrės? Bet ko gi išėjote pamatyti? ar švelniais rubais dėvinčio žmogaus? Štai tie, kurie švelniais rūbais dėvi, yra karalių namuose. Bet ko gi išėjote pamatyti? ar pranašo? Taip, sakau jums, ir daugiau kaip pranašo. Nes jis yra tasai, apie kurį parašyta: Štai, aš siunčiu tavo akivaizdoje savo angelą, kursai ties tavim taisys tavo kelią. Ištiesų, sakau jums, tarp gimusiųjų iš moterų nekilo didesnio už Joną Krikštytoją“ (Mat. 11, 7—11).

Kadangi Jonas savo žemiškajame gyvenime tebus Viešpaties kelių taisytojas, tai nieko sau nereikalaus, bus nusižeminęs ir rodys savo mokiniams tą, kuriam priklausys visa ateitis. „Reikia, kad jis augtų ir kad aš eičiau mažyn“ (Jon. 3, 30). Šv. Bernardas Joną vadina visų senųjų pranašų atstovu.

Elzbietos aplankymas yra ne tik džiaugsmingas susitikimas dviejų Dievo palaimintų motinų, bet ir pirmutinis susi-

tikimas Išganytojo su savo pirmataku. Čia esama dvejopo Dievo sumanymo: Vieną nurodo pati Evangelija, o antrą šventieji Bažnyčios tėvai. Vieną kartą Jėzus tarė savo mokiniams: „Palaimintos akys, kurios mato, ką jūs matote, nes aš sakau jums: daug pranašų ir karalių norėjo matyti, ką jūs matote, bet nematė, ir girdėti, ką jus girdite, bet negirdėjo" (Luk. 10, 23—24). Jonas savo kūno akimis matė tai, ko taip troško išvysti jo pirmatakai. Jis matė Dieviškąjį Išganytoją ir Atpirkimo Dieną. Del to jis džiaugiasi, dar motinos įsčioje tebebūdamas, ir savo džiaugsmą pareiškia savo motinai.

Bažnyčios tėvai štai ką sako apie antrąjį Dievo sumanymą. Jonas Elzbietos aplankyme gauna Šventosios Dvasios dovanas, reikalingas jo pašaukimui. Jis gauna tą lūpų švarumą, be kurio negalės liudyti apie Jėzų Kristų, nes šventųjų Šventasis negali būti liudijamas nešvaria burna.

Peržvelgus Elzbietos Aplankymo aprašymą, geriau paaiškėja ir šv. Bernardo gilūs žodžiai, parašyti po Elzbietos Aplankymo paveikslu: Stebuklas padidina stebuklą ir džiaugsmas papildo džiaugsmą. Nazareto stebuklas susijungia su Elzbietos namų stebuklu, ir Viešpaties pradėjimas pabaigia ir apvainikuoja jo pirmatako pradėjimą. „Tikiu į š v e n t ų j ų b e n d r a v i m ą", kalbame Apaštalų Tikybos Išpažinime. Šventieji del to taip gražiai bendrauja, kad jie išvidiniai yra susijungę. Tai mes matome ir mažame šventųjų būrelyje Elzbietos namuose. Ten yra daugiau, negu kraujo giminystė, ten yra sielų giminystė, kaip ją yra išreiškę Kristus ir Šventoji Dvasia.

Šv. Povilas šventųjų bendravimą išreiškia žmogaus kūno paveikslu, kurio galva yra Jėzus Kristus, o nariai visi šventieji. Bet apaštalas aiškiai pabrėžia, kad negalima iš to paveikslo daryti išvados, kad nariai ir galva lygūs; iš vienumo nėra dar lygumo. „Jei jie visi butų vienas narys, kame gi būtų kūnas? Taigi dabar, tiesa, yra d a u g narių, bet vienas kūnas" (1 Kor. 12, 19—20).

Pritaikinkim šį paveikslą mažam šventųjų būreliui Elzbietos namuose. Kristus yra galva, o Marija — galvos svarbiausis sąnarys. Kas to netiki, tepasiklausia Elzbietos ir Jono. Abu iškyla išganymo istorijoje, bet abu, būdami žemesnieji nariai, lenkiasi prieš dvasinį (mistinį) Viešpaties kūną: Jonas prieš savo Viešpatį, o Elzbieta prieš Viešpaties Motiną.

O mes m a l d i n g a i lenkiamės su Jonu prieš Viešpatį ir g a r b i n g a i nusižeminam prieš Viešpaties Motiną. Šito kūno galva ir jo sąnariai mums brangūs. Mes stengiamės vis labiau nusivalyti ir pasidaryti verti bendrauti su tais sąnariais. Duok, Dieve, vilties ir ištesėjimo!

6. DIEVO MOTINA.

„Žodis įsikūnijo ir gyveno tarp mūsų" (Jon. 1, 14).

Gražiausi Bažnyčios balsai Marijos garbei skamba Kalėdų apeigose. Gražiausi Bažnyčios tėvų pamokslai apie Mariją pasakyti Kalėdų šventėje. Tai labai suprantama. Kalėdos yra Viešpaties Užgimimo šventė. Bet apie Viešpaties Užgimimą negalima kalbėti, nepaminėjus Motinos, kuri Viešpatį pagimdė. Bažnyčios tėvai dar toliau žengia. Jie pereina nuo Jėzaus Kristaus Užgimimo laike iš Marijos prie Dievo Sunaus Užgimimo prieš amžius iš Tėvo. Taip rašo ir šv. Jonas apie Viešpaties Užgimimą: „Pradžioje buvo Žodis. Tas Žodis buvo pas Dievą, ir Žodis buvo Dievas"... „Tas Žodis įsikūnijo ir gyveno tarp mūsų" (Jon. 1, 1 ir 14). Čia pasakytas galutinis ir giliausis žodis apie Jėzaus Kristaus Užgimimą.

Žiūrėk, sako Bažnyčia, kurs pagal angelų ir piemenėlių Mišių evangeliją gimė iš Marijos, pagal šv. Jono evangeliją jis gimė iš Dievo. „Atėjus laiko pilnybei, sako viename savo pamokslų Šv. Tėvas Leonas I, nužengė Jėzus Kristus pasaulio žemybėn, nusileido Dievo Sūnus iš savo dangiškosios buveinės, žnoma, be pažeminimo savo Dangiškojo Tėvo, ir gimė nauja tvarka ir nauju gimimo būdu"[1]). Taigi Dievo Sūnus du kartu gimė. Vieną kartę prieš amžius iš Dangiškojo Tėvo, antrą kartą iš žemiškos motinos įsčios. Kaipo Dievas jis neturėjo motinos, kaipo žmogus — tėvo.

Šitos svarbios tiesos pirmiausiai paliečia Jėzaus Kristaus asmenį. Bet jos meta šviesos spindulį ir ant Marijos. Šitų tiesų šviesoje Bažnyčia davė Marijai Dievo Motinos ir Dievo Gimdytojos vardą, kuriame glūdi visas katalikų mokslas apie Mariją. Tas vardas yra dogmatinis, t. y. jis rodo, kad Dievo Motinos pavadinimas yra dogma, kurią mes turime tikėti. Marijos pavadinimai yra dvejopi: vienus mes turime tikėti, antrus—tik garbinti. Pirmus mes turime griežtesne prasme vartoti. Pirmuosius Bažnyčia formaliai aptarė ir iškilmingai paskelbė. Tai yra: Dievo Motina, Nekaltai Pradėta, Nesutepta Mergaitė. Antrieji yra krikščionių dievotumo išdava išreikšti tikybiniams jausmams, sukelti tikybiniams vaizdams. Prie šių vardų priklauso dauguma Lauretaniškosios Litanijos žodžių.

Marija Dievo Gimdytoja yra seniausis, svarbiausis ir pagrindingiausis tikėjimo artikulas, Katalikų Bažnyčioje Marijai

[1]) Sermo 22.

skiriamas. Kuo remdamasi Bažnyčia jį paskyrė? Iškilmingus išaiškinimus Bažnyčia dažniausiai daro tik tada, kada pradedama užginčyti koki tikėjimo tiesa. Taip buvo ir su Marijos Dievo Gimdytojos vardu. Bažnyčia visada jungia tikėjimą į Dievo Sūnų su tikėjimu į jo Motiną. Tik paskaitykim Bažnyčios paskelbimą. „Kas neigtų, kad Emanuėlis (Kristus) yra Dievas, ir del to jo Gimdytoja, pagimdžiusi įsikūnijusį Dievo Sūnų Mergelė, yra Dievo Gimdytoja, tas tebūnie atskirtas“[1]).

Tvirčiausis pagrindas, kuriuo Bažnyčia rėmėsi Efezo Susirinkime, buvo Kristaus Dievybė: Kristus yra įsikūnijęs Dievo Sunus. Bet Kristų pagimdė Marija. Ji pagimdė Kristu kūne ir suteikė jam iš savęs žmogaus pavidalą. Būdamas Dievas, Kristus prieš amžius kilęs iš Tėvo, ir tik laike gimęs iš Marijos. Jis yra vienas ir tas pats ir ne du asmenys, kurie būtų paskui per meilę ir malonę tarsi vienu pasidarę; ne, Kristus yra vienintelis. Kai jis buvo amžinatvėje, jis buvo vienintelis Tėvo Sūnus ir neturėjo jokios motinos. Dievų motinos tėra pagonų pasakos! Kai Kristus tapo žmogumi, jis vadinosi ir Marijos Sūnumi, o Marija tapo Dievo Sūnaus Motina. Nebuvo nė mažiausio laikotarpio, kuriuo Kristus savo žemiškajame gyvenime nebūtų buvęs Marijos Sūnus, kaip nebuvo, nėra ir nebus laikotarpio, kuriuo Marija nuo Išganytojo pagimdymo valandos nustotų vardo Dievo Gimdytojos ir savo garbingos motinystės.

Dvejopu būdu galima būtų atimti iš Marijos jos tą garbingą Dievo Gimdytojos vardą. Viena, jeigu užginčytumei Kristaus dievybę. Bet Kristaus Dievybės tiesą Bažnyčia iškilmingai paskelbė jau 325 metais Nicejos[2]) Susirinkime. Antra, jeigu sakytumei, kad Marija pagimdė paprastą žmogų, kurs tik paskui per Dievo malonę buvo apdovanotas dievybe. Tiesa, šios nuomonės laikėsi Konstantinopolio patriarchas Nestorijus, praėjus šimtui metų po Nicejos Susirinkimo. Jo mokslą pasmerkė Visuotinis Bažnyčios Susirinkimas, įvykęs 431 metais Efezo[1]) mieste.

Kokios reikšmės turi Dievo Motinos vardas tikėjimui? Bažnyčia tuo vardu nenorėjo suteikti Marijai garbės varda, nei padaryti jį šaukimosi žodžiu, prašant užtarimo; ji norėjo juo išgelbėti tikėjimą į Marijos motinystės vertumą. Tai rišasi su Kristaus dievybe. Kaip Kristus aukštinamas, vadinant jį Dievo Sūnumi, taip Marija aukštinama, vadinant ją Dievo Sūnaus Motina. Šitas Marijos pavadinimas yra senas, seniausis. Jis skelbiamas jau angelo Apreiškime Marijai. Argi

[1]) Denz. Bannw. 113.
[2]) Denz. Bannw. 54.

ne tas pats angelo pasakyta: „Šventasis, kurs iš tavęs gims, vadinsis Dievo Sūnumi", ką ir mes dabar sakome: Dievo Motina, Dievo Gimdytoja?! Argi Elzbieta, pripildyta Šventosios Dvasios, ne tą patį išreiškė, kreipdamasi į Mariją, kaip į „mano Viešpaties motiną"? Ir šv. Povilas tą patį rašo: Kristus gimimu yra iš žydų, tas, kurs yra Dievas palaimintas per amžius (Rom. 9, 5). Mes gi žinome, kad jis iš žydų kilęs per Mariją. Taigi ji yra Dievo Gimdytoja, nes tas, kurs iš jos gimė, yra Dievas palaimintas per amžius.

Šventieji Bažnyčios tėvai jau senai Mariją pavadino trumpu Dievo Gimdytojos vardu. Mažiausia prieš du šimtu metų prieš Efezo Susirinkimą šitas vardas buvo plačiai Bažnyčios vartojamas. Apaštalų Tikybos Išpažinime jau randame: „Tikiu į Jėzų Kristų, Jo vienatinį Sūnų, mūsų Viešpatį, kurs prasidėjo iš Šventosios Dvasios, gimė iš Panos Marijos". Tai nieko nereiškia, kad mes tikrai nežinome, kas pirmas pavartojo Dievo Gimdytojos vardą (Tai įvyko Aleksandrijos bažnyčioje apie 200 metus). Užtenka, kad Efezo Susirinkimas paskelbė šitą Marijos vardą dogma (tiesa).

Dievo Motinos vardas rado ir priešginų. Ir gerai, nes tik tuo būdu pilnai išaiškinamas dalykas ir tikėjimo tiesa esti geriausiai apginta. Tikintysis nepaiso bedievių tauzijimo: jeigu Marija yra Dievo Motina, tai pagimdė Dievą; taigi ji turi būti senesnė už Dievą ir būti vienokios su juomi prigimties ir esmės. Katalikų tikyba tokius išvedžiojimus laiko beprasmiais. Kiekvienas mūsų žino, kad vienas ir Trejybėje esąs Dievas negalėjo turėti ir neturi jokios pradžios. Kitaip jis nebebūtų amžinas ir esąs pats iš savęs. Marija pagimdė tą, kurs yra kartu Dievas, kartu vienas, bet dvejopos prigimties. Marija nėra lygios su Dievu prigimties. Jeigu Bažnyčia laikytų Mariją dieviškos prigimties, ji padarytų biauriausį prietarą, koks tik begali būti.

Šv. Augustino laikais atsirado klaidatikiai manichiejai, kurie norėjo užginčyti ir net visai panaikinti Marijos vertumą ir jos garbinimą. Manichiejai neapkentė medžiagos ir viso kūninio pasaulio. Jie nesutiko, kad Dievo Sūnus, nužengęs iš dangaus, per Mariją būtų priėmęs žmogaus kūną. Jeigu taip būtų buvę, tai jo santykiai su Marija tebūtų galėję būti tokie, kokie yra tarp monstrancijos ir ostijos.

Kaip ir visi kiti klaidatikiai mokytojai, ir manichiejai stengėsi savo nuomonę paremti Šv. Raštu. Kristus Galiliejos Kanos vestuvėse taręs motinai: „Kas man darbo su tavim, moteriške?" (Jon. 2, 4). Tuo jis davęs suprasti, kad jis ne jos sūnus, o ji ne jo motina, o kad juodu visai svetimu. Deja, čia kiekvienas mato, kad tie Kristaus žodžiai ne ta prasme buvo pavartoti, kokia juos ima manichiejai. Šv. Jonas aiškiai rašo: „Tenai

buvo Jėzaus motina" (Jon. 2, 1). Bet apie tai bus kitoje vietoje plačiau kalbama.

Bažnyčia, skelbdama, kad Marija yra Dievo Motina, nori pasakyti, jog ir Marija, kaip kitos motinos, gimdydama Dievo Sūnų, suteikė jam savo motinišką patarnavimą. Tiesa, iš vienos pusės, Dievo Sūnaus pradėjimas buvo stebuklingas, nes iš Šventosios Dvasios. Bet, iš antros pusės, kiek pati Marija su tuo sutiko, jis buvo visai prigimtas, nežiūrint, kad ji pradėjo Dievo Sūnų.

Manichiejų mokytojas Faustus[1]) šv. Augustinui prikiša: Kaip, sako, galima sutalpinti motinos įsčioje Dievą, ir dar kaip vaiką, kurs yra begalinis ir neapimamas? Šventajam Bažnyčios Mokytojui nesunku į tai atsakyti. Pirmiausia, kada Bažnyčia mokė tokių priešginybių? Dievas liko toks, koks jis buvo nuo amžių, yra ir bus per amžius; jis yra begalinis dangaus ir žemės Viešpats, kurio joks kūrinys negali apriboti, taigi ir jokia motinos įsčia. Šitas begalinis Dievas motinos įsčioje gavo tik žmogiškąją prigimtį. Del to šv. Povilas ir sako: „Dievas siuntė savo Sūnų padarytą iš moteriškės" (Gal. 4, 4). Jėzus Kristus nuo amžių buvo, yra ir bus Dievo Sūnus. Bet laike jis tapo ir moteriškės Sūnum, nepamainydamas, nesumažindamas ir nesusilpnindamas savo dieviškos sūnystės.

Žmonių priimta vadinti žmogų pagal jo garbingas savybes. Del to ir Jėzų Kristų vadiname Dievo Sūnumi, o Mariją Dievo Motina, nors mes gerai žinome, kad Jėzaus varde yra kartu ir jo prigimta žmogystė, o Dievo Motinos varde nėra dieviškos kilmės. Argi tad ne protinga Mariją pavadinti pagal tai, kas jos Sūnuje yra verčiausia, aukščiausia, tobuliausia? Taip mokė Rytų ir Vakarų Bažnyčia, ir del to šita tiesa susilaukė dogmatinio pripažinimo.

Bažnyčia buvo giliai įsitikinusi, kad Sūnaus garbė apsaugojama Motinos gerbimu. „Kurią tu persekioji, tai yra mano motina". Taip kalba šv. Augustinas[2]) Viešpaties vardu anų laikų Marijos garbinimo priešininkams. Šituos žodžius mes galim ir šių dienų Marijos priešams taikinti: Kurią tu niekini, ta yra Dievo Sūnaus Motina! Argi žemindamas motiną sūnų išaukštinsi? Tai yra tuštybės darbas, o ne krikščionio tikėjimas. Tavo dvasios nusistatymas yra iš klaidatikystės tamsybių, o ne iš aukštybių šviesos.

---

[1]) Friedrich. -Mariol. Augustins, 152 p.

[2]) Tract. adv. quinque haereses ep. 5.

7. PANŲ PANA.

„Yra nevedančių, kurie patys save tokius padarė dėliai dangaus karalystės“ (Mat. 19, 12).

Yra vaisių, augančių tik r o j u j e! Prastoje, nederlingoje žemėje jie neauga, nors kažin kaip juos prižiūrėtumei ir tręštumei. Panašiai yra ir su krikščionių skaistybe. Ji neauga kiekvienoje vietoje. Ji reikalauja saulėto oro ir ypatingos žemės. Išganytojas sako: „Kiekvienas augalas, kurio mano dangiškasis Tėvas neįveisė, bus išrautas“ (Mat. 15, 13). Dievas turi padaryti jos užuomazgą ir įdiegti ją į žmogaus širdį; jis turi duoti skaistybei saulės ir šilumos; jis turi savu laiku ją palieti ir savo malonių jai suteikti; jis turi nurodyti jos linkmę ir augimą. Žodžiu, Dievas turi būti nuolatinis ir maloningas šitos dorybės sodininkas, — kitaip ji neaugs.

Skaistybė klesti tik Dievo įdirbtoje žemėje. Nekrikščionių tarpe lig šiol nėra buvę ir nebus tikros skaistybės. Šita dorybė labai daug reikalauja iš žmogaus prigimties. Apie žydų moterystės suardomumą Jėzus sako: pradžioje taip nebuvo; rojuje ji buvo gryna ir nelaužoma. Rojuje žmogus galėjo siekti aukštesnių dalykų. Taigi be savo prigimties priešinimos žmogus galėjo gyventi ir skaistybėje. Pradžioje žmogaus prigimtis nebuvo nusilpninta. Deja, po pirmųjų tėvų nusidėjimo žmonių siela ir kūnas liko sugadinti. Dabar žmogų vargina kūno geiduliai ir blogi jausmai. Kokių nuostolių gali padaryti žmogaus sielai nesuvaldomų geidulių ugnis! Kadangi šita geidulių liga labiausiai per kūną pasireiškia, del to šv. Povilas visą žmogų vadina kūnišku, parduotu į nuodėmės valdžią (Rom. 7, 14).

Visos žmonijos istorijoje yra užsilikęs bent p r i s i m i n i m a s anų šviesių laikų. Rojaus vaizdas randamas kiekvienoje žmonių giminėje. Dar daugiau, visoje žmonijoje svajojama, kad grįš anie auksiniai laikai, kurie atneš naujus laikus, naujus žmones, naujus luomus ir naujus siekimus. Žmonijoje yra užsilikęs l a u k i m a s šviesios dienos.

Ir štai ateina Kristus. K r i k š č i o n y b ė sustabdo tą laukimą, nes ji atnešė laukiamą šviesos dieną. Tarp kitų rojaus dalykų, kurių siekė net ir puolusi žmonija, yra ir skaistybė. Krikščionybė yra Dievo sodas, kuriame skaistybės dorybė nuostabiai auga.

Kas yra skaistybė krikščioniškų dorybių prasme? Į tai trumpai ir aiškiai Kristus atsako: „Yra nevedančių, kurie patys save tokius padarė dėliai Dangaus Karalystės“ (Mat. 19, 12). Skaistybė yra kūno paaukojimas Dievui užsitarnauti dan-

gaus karalystei. Susilaikymo akstinas yra skaistybės esmė. Jėzus Kristus sako: paklusnumas geresnis už auką. Ne dovanoje auka, bet dvasios nusistatyme. Panašiai ir kūno aukai tikrąją galią duoda dvasios nusistatymas. Tikroji skaistybė yra iš viršaus, o ne iš apačios. Jos šaltinis Dangaus Karalystėje, o ne šitame pasaulyje, kuriame yra, pasak šv. Povilo, tik „kūno pageidimas" (I Jon. 2, 16).

Dievo Sūnus, kurs apie save sako: „Aš esu iš aukštybės" (Jon. 8, 23; palygink 3, 31), atnešė rojuje buvusios skaistybės pavyzdį ir įkūnino jį savo Motinoje. „Skaistybės pradžia yra Dievo Motinoje", sako šv. Augustinas. Prieš ją pasaulis nežinojo tikros skaistybės. Ne tik pagonijoje, bet ir žydų tautoje randame tik minčių apie šitą dorybę. Jų šventumas buvo labai žemiškas. Žemės gyventojų daugvaikystę žydai laikė didžiausia Jehovos-Dievo palaima.

Taigi Marija negalėjo gauti skaistybės supratimo iš savo tautos. Ją pats Dievas išrinko iškelti šitai dorybei. Senieji padavimai sako, kad tai įvykę tuo metu, kai Marija buvo tėvų atnešta į Jeruzalę ir paaukota bažnyčiai. Jei tai nebūtų legenda, galima būtų spręsti, jog Marija skaistybei pribrendo, Jeruzalės bažnyčioje tarnaudama.

Apreiškimo paveikslas mums tikriau tą klausimą paaiškina. Angelas kalba Marijai apie Sūnaus gimdymą. Ji atsako: aš nepažįstu jokio vyro! Taigi angelo primenamas dalykas jai visai svetimas; ji nėra nė svajojusi apie moterystę. Kai kurie viduramžių dailininkai tai gražiai išreiškia savo paveiksluose, kuriuose Marija piešiama nusisukusi nuo angelo. O kai kurie Bažnyčios tėvai su šv. Augustinu yra tos nuomonės, kad Marija buvusi padariusi amžinos skaistybės pažadus[1]).

Marija ypatinga malone buvo apsaugota ir nuo sielos ir nuo kūno sutepimo. Šventieji Bažnyčios tėvai šitos tiesos užuomazgą mato jau pranašų skelbime: „Štai, mergelė pradės ir pagimdys sūnų" (Iz. 9, 14). Šituos žodžius primena ir evangelistas, nupasakodamas Viešpaties Užgimimą: „Visa tai atsitiko, kad įvyktų, kas Viešpaties pasakyta per Pranašą šiais žodžiais: Štai, mergaitė pradės ir pagimdys sūnų" (Mat. 1, 22).

Nėra nė vienos tiesos, kurią taip aiškiai būtų išreiškę evangelija ir Bažnyčia, kaip Jėzaus Kristaus prasidėjimas iš Šventosios Dvasios ir užgimimas iš Panos Marijos. Visų tvirtinimų viršūnė yra apaštališkasis Credo — Tikiu į Pradėtą iš Šventosios Dvasios, gimusį iš Panos Marijos. Pirmoji sakinio dalis

---

[1]) Friedrich, Mariolog. Aug., 108 ir s. p.

paaiškina antrąją, o antroji užbaigia pirmąją. Visos motinos gauna savo kudikėlius iš Dievo. Bet tokioje pilnumoje, kokioje Marija pradėjo Dieviškąjį Kūdikėlį, dar nė viena motina nėra pradėjusi.

Nenuostabu, kad netikėliai priešinasi šitai tikybos tiesai ir užginčija stebuklingą pradėjimą. Tai žinojo ir angelas, nes jis Apreiškime Marijai pridėjo: „Nes nėra dalyko negalimo Dievui" (Luk. 1, 37). Mūsų laikų netikėliai norėtų žinoti, ką Dievas gali, o ko negali. Girdi, ir pats Jėzus Kristus vadintas „Juozapo sūnumi" (Jon. 1, 45). Žinoma, ir dabar Jėzų taip vadina, kurie nežino jo dangiškos kilmės. Bet Jėzus nė nesistengė įrodinėti savo kilmės; jis buvo užimtas rūpesčiu atnešti žmonijai Dievo Karalystę ir parengti tam tinkamų sąlygų.

Bet štai pamokslas apie Jėzaus Kristaus asmenį, kaipo apie Išganytoją ir Dievo Sūnų. Kai jis pradėjo kalbėti apie savo dievišką kilmę, žydai ėmė jam priešintis: „Bet apie šitą mes žinome, iš kur jis; atėjus gi Kristui, niekas nežinos, iš kur jis". Taigi, Jėzus, mokydamas bažnyčioje, garsiai šaukė: ‚Ir mane jūs pažįstate ir žinote, iš kur aš. Tačiau aš neatėjau pats savaime, bet tikėtinas yra tas, kurs mane siuntė, kurio jūs nepažįstate" (Jon. 7, 27—28). Jėzus Kristus prastais ir suprantamais žodžiais kalbėjo į minias, kad jos suprastų bent pagrindinius dalykus, ir neįsileisdavo į smulkmenas. Kas stato namus, pirma pamatą tiesia. Taip elgėsi ir Viešpats. Laikai statys rūmus ant jo patiesto pagrindo (1 Kor. 3, 11). Iš karto išaukštinti savo motiną pradžioje būtų buvę per daug apreiškimų. Ir apaštalai pradžioje tenkinosi paviršutiniu skelbimu pagonims Kristaus dievystės, nes Išganytojo, Dievo Sūnaus gimimas iš žmogiškos motinos pagonims buvo tiesiog paikybė. Tautų apaštalas galatams rašo: „Atėjus laiko pilnybei, Dievas siuntė savo Sūnų, padarytą iš moteriškės" (Gal. 4, 4), t. y. kūnu kilusį, ką jis kitoje vietoje aiškiai pažymi (Rom. 9, 5).

Ir šiais laikais yra aršių priešų Marijos, o ypač jos Nekalto Prasidėjimo. Yra blogiausios rūšies nepriételių. Jie neigia Marijos Nekaltą Prasidėjimą vien iš Bažnyčios nekentimo. Nematytas išsiplatinimas tokių raštapalaikių! Jei kame nors pasirodo maras ar cholera, tuojau uždraudžiama tan kraštan įeiti ir izoliuojami sergantieji. O bedievybei, laisvės vardu platinamai, atdaros visos durys ir visi vartai. Mūsų laikai tikybiniu atžvilgiu supagonėję. Vienas paleis gandą apie Kristaus nebuvimą ant žemės, kaip mat tuo įtikės. Kitas paskelbs Kristaus paprastą žmogišką kilmę, žiūrėk — jau daugelis lengvamanių ir lengvatikių išsižada savo senojo nusistatymo ir mielai sutinka priimti naują mokslą. Jie tariasi tuo išnaikinti krikščionystę. Veltui! Krikščionystė nesiliaus degusi. „Aš

atėjau ugnies siųsti į žemę ir ko gi n o r ė č i a u, jei ne kad kūrentusi?" (Luk. 12, 49). Bažnyčia kūrenasi ir kūrensis Jos visi papročiai neišnyks. Taip pat ir skaistybė kūrensis, nes prie jos budi Švenčiausioji Marija ir sergi jos židinio nepaliečiamybę.

Tačiau katalikai negali šaltai žiūrėti į pagonėjančią žmoniją. Mes turime skubėti į pagalbą ir uždaryti vartus tai tikybinei epidemijai. Tiesa, tai ne lengvas darbas. Šv. Povilas rašo anų laikų krikščionims: „Aš rašiau jums laiške: Nesusidėkite su paleistuviais. Bet aš visai nemaniau apie šio pasaulio paleistuvius, ar godžius, ar plėšikus, ar stabų garbintojus; nes kitaip jūs būtumėt turėję išeiti iš šio pasaulio" (1 Kor. 5, 9—10). Bet mes turime žiūrėti, kad tikinčiųjų bendravimas su netikėliais neužslopintų jų tikėjimo. Kas darbuojasi nuodingame ore, užsideda kaukę, kad nuodingos dujos jam nepakenktų. Mes gyvename tokiame ore, kuriame krikščionis negali laisvai alsuoti. Taigi reikia griebtis apsigynimo priemonių. Kadangi išoriniu būdu ne visada galima apsirubežiuoti, tai ginkimės nuo bedievybės nuodingų dujų išvidiniu, dvasiniu ir tvirčiausiu užsidarymu. Mūsų šeimynoje neturi būti jokių prieškrikščioniškų knygų, brošiūrų, romanų, laikraščių.

Juo begėdiškiau krikščionybė buvo puolama, juo skaistesnė ji pasidarydavo. Juo tamsiau Bažnyčios priešai stengėsi išaiškinti Kristaus kilmę, juo šviesiau jis buvo paskelbtas senobiniame Tikėjimo Išpažinime — Credo: „Prasidėjęs iš Šventosios Dvasios, gimęs iš Panos Marijos". „Nesvyruodami ir ištesėdami tikėkite, sako šv. Augustinas savo viename paskutinių pamokslų, kad Dievas laike padarė Dievo Sūnų iš Panos, jeigu jūs norite katalikais būti. Kai Dievas gimdė Sūnų, jis nebuvo reikalingas motinos; o kai motina gimdė Sūnų, ji pagimdė jį būdama pana, o ne iš vyro"[1]).

Iki amžių pabaigos Bažnyčia melsis: Pagirta Motina ir nesutepta Pana, garbingoji pasaulio Karaliene, užtarki mus pas Viešpatį!

8. AMŽINA MARIJOS MERGYSTĖ.

„P a n ų P a n a" (Liturgija).

„Nė vienas, kurs prideda savo ranką prie arklo ir atgal dairosi, netinka Dievo karalystei" (Luk. 9, 62). Kas nutaria siekti gera, o paskui nuo jo atsisako, tas nevertas to gero. Ta silpnybė jau senovėje pastebima. Ji įvyksta tada, kai nesti

[1]) Sermo 140, 2.

geros pradžios, o tik pusėtinas mėginimas. Šv. Jonas apaštalas kalba apie tokius pusiaukrikščionis: „Jie išėjo iš mūsų tarpo, bet nebuvo iš mūsų; nes, jei būtų buvę iš musų, jie juk būtų pasilikę su mumis; bet turėjo pasirodyti, kad jie visi yra ne iš mūsų" (1 Jon. 2, 19).

Apie 400 metus atsirado vienuolis Jovinijonas, kurs išsižadėjo laisvai išsirinkto pašaukimo, išstojo iš vienuolyno ir pradėjo skelbti tokį mokslą, kuriuo norėjo panaikinti Bažnyčios branginamą mergystę. Bet tikintieji žinojo, kad Švenč. Marija buvo garbinama ir laikoma skaistybės atstove. Sv. Ambrozas Mariją vadino „mergystės mokytoja"[1]).

Jovinijonas pradėjo užginčyti Marijos amžiną mergystę. Girdi, Marija po Išganytojo pagimdymo gyvenusi su Juozapu tikroje moterystėje ir turėjusi daugiau vaikų. Tuo būdu jis tikėjosi pateisinti savo neskaistų gyvenimą.

Bažnyčios tėvai tuojau ėmėsi visu griežtumu atremti to vienuolio puolimą ant Švenč. Panos. Kiekvienas didis mokytojas laikė savo garbe ginti Marijos amžiną mergystę. Ambrozas, Jeronimas, Augustinas, Epifanijus yra žymiausi Marijos gynėjai, kurių Jeronimas yra visų viršūnė. Bažnyčios tėvai įrodinėjo, kad 1) moterystė yra geras dalykas ir kad jie nė nesiryžta jos niekinti. Dievas jau rojuje įstatęs moterystės luomą, Kristus ją pagerbęs Galiliejos Kanos vestuvėse ir smarkiai ginčydamasis su žydais del moterystės vienybės ir neišardomumo. Drauge jie įrodinėjo, kad 2) mergystės dorybė Dievo laikoma aukštesne už moterystę. Ir čia jie negalėjo klysti, nes evangelija aiškiausiai aukština skaistybę. Kristus kvietė į skaistybę „del Dangaus Karalystės". Tą patį pakartoja ir šv. Povilas, sakydamas: „Ir kas leidžia savo mergaitę už vyro gerai daro, ir kas neleidžia, geriau daro". (1 Kor. 7, 38) „Kas nevedęs, tas rūpinasi Viešpaties dalykais, kaip įtiktų Dievui. O kas vedęs, tas rūpinasi pasaulio dalykais, kaip jis įtiktų pačiai ir yra pasidalinęs. Taip pat netekėjusi moteriškė ir mergaitė mąsto apie Viešpaties dalykus, kad būtų šventa kūnu ir dvasia; ištekėjusi gi mąsto apie pasaulio dalykus, kaip ji įtiktų vyrui". (1 Kor. 7, 32—34). Neiškreipiant Apreiškimo žodžių moterystės klausime, nereikia jų iškraipyti ir mergystės klausime. Pagaliau Bažnyčios tėvai iškelia tą tiesą, kad 3) Marija nenužengė iš skaistybės aukštybių ir negyveno su Juozapu, kaip gyvena paprasti vedusieji asmenys; Marija visą savo amžių išliko skaisti ir nepažeidė skaistybės.

Didžiausi priešų įrodinėjimai nesumažino Bažnyčios tėvų tikėjimo į Marijos amžiną mergystę. Jau apie 250 m. Origenas priešingą mokslą vadina „paikybe". Šv. Epifanijus vadina

[1]) De Instit. Virgin. 6.

„nesąmoninga naujenybe“ mokslą tų, kurie norėtų pažeminti Marijos skaistybės garbingą vainiką. Argi galima kėsintis ant nekaltosios Mergaitės, kuri buvo verta tapti Dievo Sunaus buveine, kuri buvo išrinkta iš daugybės Izraėlio dukterų tarnauti Kristui savo motinyste? Marijos nekaltumą įrodo ir tai, kad mirštąs ant kryžiaus Sūnus paveda ją ne šv. Petrui, Bažnyčios Uolai, bet šv. Jonui, kurs taipgi skaistybėje gyveno. „Skaistus Viešpats paveda skaisčiam jaunikaičiui skaisčią mergaitę“, sako Jeronimas[1]), nes mergystė yra geriausia skaistybės globėja.

Tikinčiųjų ausys, kaip sako Bažnyčios tėvas šv. Bazylius[2]), negali klausyti šnekos apie Marijos neištesėjimą amžinoje skaistybėje. Maldos tarnystė yra aukštesnė už kūninę tarnystę. Del to šv. Povilas įsako vedusiems susilaikyti, kad galėtų tinkamai melstis (1 Kor. 7, 5), nes kūninis gyvenimas beveik nesutaikomas su maldos gyvenimu. Juo labiau turėjo gerbti savo kūną Marija, kuri buvo verta garbingiausios Dievo tarnystės. Tą atjautė ir Juozapas, nes pats Dangus jam apreiškė Marijos garbingą motinystę. Mes vadiname Mariją Sandaros Skrynia, nes ji nešiojo savyje tą, kurs padarė naują žmonijos Sandarą su Dievu. Senojo Įstatymo tebuvo dvi įsakymų lentelės. Tačiau žydai taip jas gerbdavo, kad neleisdavo niekam jų paliesti. Neklaužados būdavo mirtimi baudžiami. Argi ne labiau turėjo Juozapas gerbti Mariją, kuri buvo ne tik įsakymų nešiotoja, bet ir paties įstatymo Leidėjo Sandara? „Tu palietei Viešpaties žmogiško kūno bažnyčią ir sutepei Šventosios Dvasios šventinyčią“, šaukia Jeronimas[3]) prieš Jovinijoną.

O gal Jovinijonas galėjo remtis tomis Šv. Rašto vietomis, kur kalbama apie „Jėzaus brolius ir seseris“? Šitas vietas žinojo visi Bažnyčios tėvai dar pirmiau, negu jų priešai; tačiau jos nesuklaidino tėvų tikėjimo į Marijos amžiną mergystę. Yra žinoma, kad žydai vadindavo broliais ir seserimis tolesnės eilės giminiečius. Abraomas kalbėjo Lotui: „Juk mes broliai“[4]), nors iš tikrųjų jie tebuvo brolėnai. Jeronimas, kilęs Vakaruose ir ilgai gyvenęs Rytuose, geriausiai žinojo visos Bažnyčios padavimą. Jis surado, kad jau Hegesipas (✝180) buvo rašęs apie „Jėzaus brolėnus“. Del to Jeronimas šitaip aiškina anas Šv. Rašto vietas: „Jėzaus broliai reikia taip suprasti, kaip Juozapas jo tėvu vadinamas. Aš ir tavo tėvas, sako Marija, su skausmu ieškojova tavęs. Atsakyk gi man, kaip Jėzus galėjo būti Juozapo sūnus, kad jis padarytas iš Šv. Dvasios? Ar Juozapas buvo tikrasis tėvas? Nors ir neapsakomai tu pai-

---

[1]) Sermo 51, 25.

[2]) De Nativit. Dom. 20, 5.

[3]) C. Helvid. 16.

[4]) Niessen, Mariol. Hieron. 174.

kas, bet vis delto neišdrįsti to tvirtinti. O gal jis tokiu tik laikytas? Na, žinoma! Taigi panašiai ir Jėzaus broliai vadinti"[1]).

Jeronimo mintis aiški. Kaip negalima Šv. Rašto žodžiais tvirtinti, kad Juozapas buvo tikrasis Jėzaus tėvas, — tai ir Bažnyčios mokslo priešai pripažįsta, — taip negalima tvirtinti, kad ir Jėzaus broliai ir seserys buvo tikrąja prasme jo broliai ir seserys. Šis palyginimas turi rimtų įrodymų ir tikrų patvirtinimų. Visi Bažnyčios tėvai sako, kad nebūtų buvę reikalo rūpintis Jėzui nuo kryžiaus savo motina, jeigu jis būtų turėjęs dar brolių ir seserų. Stovėdami po kryžiumi mes gauname gilaus įspudžio: mirštąs Sunus ieško globėjo savo Motinai, kurios jis buvo vienintelis vaikas. „Jeigu Marija būtų turėjusi savo vyrą, savus namus ir savo vaikus, ji būtų prie savųjų glaudusis, o ne pas svetimus ėjusi", sušunka šv. Epifanijus[2]). Joks padavimas, sako jis, nemini Marijos ir Juozapo moterystės.

Originas, kaip aukščiau matėme, priešų mokslą laiko tuštybe, nesąmone, paikybe. Hegesipas (†180) Jėzaus broliais vadino Kleopo, šv. Juozapo brolio vaikus. Ir nė vienoje Šv. Rašto vietoje Jėzaus broliai nevadinami „Marijos vaikais"[3]). Ir visa senovė nieko nežino apie Marijos vaikus. Tai pažymi ir mokytasis Originas[4]): „Savo priešingai nuomonei jie neturi jokios įrodomos medžiagos..., ir nėra jokių raštų, kurie tai tvirtintų"[5]).

Neapsakomai daug kartų pasikartoja senovėje garbingas Marijos pavadinimas: Amžinoji Pana! „Kur ir kuomet išdrįsta vartoti Marijos vardas be priedėlio Pana?", šaukia šv. Epifanijus[6]). Taigi Rytų ir Vakarų Bažnyčia težino v i e n ą amžinąją Marijos mergystę.

Iš čia aišku, del ko anų laikų tikintieji skaistybę remia M a r i j o s p a v y z d ž i u. Marija remiasi visos panos, sako šv. Atanazas[7]). Šalia to vartojamas ir Jėzaus Kristaus pavyzdys, nes jį Šv. Marija pagimdė. Tuo būdu, rašo Fulgencijus[8]), mergystė buvo Jėzaus Kristaus pašventinta ir palaiminta.

Šv. Augustinas Mariją vadina žemės papuoša. Būdama Dievo Motina, ji yra žmonijos papuoša. Marija yra visų laikų

---

[1]) Adv. Helvet. 16.
[2]) Palyg. Niessen, 177 ir s-p.
[3]) Epipha. Haer. 42.
[4]) C. Celsum 1, 97.
[5]) Migne 26, 233 ir s. p., Niessen, 166.
[6]) Haeres. 78, 6.
[7]) In Lucam 1, 46.
[8]) Migne 65, 605.

„Panų Pana“. Krikščionys Mariją laiko skaistybės mokytoja, nes ji mergystėje išbuvo visą savo amžių, o ne kurį laiką, kaip daugelis krikščionių moterų. Marija yra **pilnas** idealas, o ne **dalinis**. Ji buvo skaisti ne tik prieš Jėzaus Kristaus pagimdymą, bet ir po pagimdymo. Kiekvienas, kurs padeda ranką ant plūgo ir atgal grąžos, nėra vertas Dangaus Karalystės. Kas gavo skaistybės malonę (1 Kor. 7,7) ir bijo jai pasiaukoti, tas nėra vertas tos malonės, ir ji pasilieka jame tuščia. Geriau neimtų toksai Dievo malonės veltui, pasak šv. Povilo žodžių (2 Kor. 6, 1).

Marija ne iš tokių, kurie kartą sako „ taip“, o apsigręžę jau užsigina „ne“. Ji padėjo ranką ant plūgo ir tvirtai jo laikosi. Ji nebepažvelgė į pasaulį, nuo kurio ją apsaugojo Dievo malonė jos prasidėjimo valandoje. Ji nebepaliko šio pasaulio vaiku; nes kaip gi būtų pasidariusi verta taip aukšto pašaukimo Dievo Karalystėje! Jeigu apaštalas kviečia iš pagonų atvirtusius krikščionis būti vertus savo pašaukimo (Efez. 4, 1), tai kas gali išdrįsti sakyti, kad Marija būtų užmiršusi savo aukštą pašaukimą! Kai piemenėliai sveikino užgimusį pasaulio Išganytoją, Marija stebėjo visus tuos dalykus ir svarstė juos savo širdyje (Luk. 2, 19). Argi tad Marija nesuprato, kaip aukštas ir brangintinas jos pašaukimas būti Aukščiausiojo Motina?! Kas tam priešinasi, neturi nė mažiausio supratimo apie „žemės papuošą“. Jis nesupranta nė šv. Povilo įsakymo **susilaikyti**, kad būtų galima geriau pasimelsti.

Ir moterystėje gyvenantiems nėra pareigos būti savo kūno **vergais**. „Štai ką aš sakau, broliai: Laikas yra trumpas; lieka ir tiems, kurie turi pačias, būti taip, lyg kad jų neturėtų“ (1 Kor. 7, 29). Kievienas, kame jis pašauktas, broliai, tame tepasilieka Dievo akivaizdoje“ (1 Kor. 7, 24).

Skaityk evangelijas ar apaštalų raštus, visur rasi šventą **idealizmą ir optimizmą**, kuriuo į pasaulį žiūrima ne iš žemės, bet iš aukšto. Išsižadėjimo nemėgiančių ir neigiančių atsirado tik vėlesniais laikais. Pasaulio dvasia padarė juos tinginiais ligonimis. Gryną, skaisčią ir malonią evangelijos dvasią jie nori padaryti sugedusio pasaulio dusinančia dvasia: Dievo Karlystę, del kurios Kristus su savaisiais mirė, jie laiko pasaka, o Joną Krikštytoją, patį Jėzų Kristų ir dievotąsias moteris laiko papraščiausiais gyvenimo malonumų ieškojusiais žmonėmis. Tikintysis dreba, tokius piktžodžiavimus aprašydamas. Negalima užsimerkti prieš tokius dalykus. Jie šiandieną skleidžiami visuomenėje, del to reikia jie pažinti, norint tinkamai atremti tikėjimo priešų priekaištus.

Veltui katalikų priešai kovoja su skaistybės dorybe! Kaip pranašo Elijo laikais netrūko žmonių, kurie nesilenkė prieš

Baalą (3 Karal. 19, 18), taip ir šiandieną yra daugybė katalikų jaunuomenės, kurie nebijo pasiaukoti skaistybei. Katalikų Bažnyčioje neišmirė giminė tų, apie kuriuos Marija pranašavo, kad jie ją garbins. Geriausis to įrodymas yra mūsų Marijos Draugijos. Sekdami Marijos skaistybės pavyzdžiu, šitų draugijų nariai daro amžinos skaistybės pažadus ir skelbia visame pasaulyje Marijos garbę. Joms vadovauja dvasiškiai ir vienuoliai abiejų lyčių, duodami nariams patarimų ir stiprindami juos savo pavyzdžiu. Tai yra Panų Panos apsaugos būriai. Jie neleis paniekinti Marijos vardą, aptemdinti jos žvaigždę, išnaikinti jos atminimą!

Žinoma, mes neturime tenkintis tik paprastu priklausymu prie Marijos vėliavos. Bažnyčios tėvai sako, kad išorinės skaistybės laikymas be išvidinės tos dorybės meilės yra be jokios reikšmės. Grynai medžiaginė kūno auka be dvasinio pasiaukojimo neturi jokios vertės Dievo akivaizdoje Pats Jėzus Kristus sako, kad yra nevedančių, kurie tokie yra gimę iš motinos įsčios (Mat. 19, 12). Evangelijos paikosios mergaitės buvo netekėjusios ir skaistybėje gyveno, tačiau jaunikis joms atsakė: „Aš jūsų nepažįstu“ (Mat. 25, 12). Mat, skaistybė nėra mechaninis, negyvas dalykas, bet dvasia ir gyvybė, kaip ir visa mūsų tikyba. Skaistybėje turi liepsnoti Kristaus atneštoji ugnis; o tai yra meilė. Be šitos meilės skaistybė yra šalta, beširdė, išdidi ir nepanešama pasaulio ir Bažnyčios sunkenybė; o ypač ji nepakenčiama panų Karalienei, panų Panai. Marijai!

„Palaimintoji Dievo Gimdytoja, Marija, amžinoji Pana, Viešpaties bažnyčia, Švent. Dvasios šventykla! Tu vienintelė ir be sau lygaus pavyzdžio patikai mūsų Viešpačiui Jėzui Kristui! Melskis už žmoniją, užtarki dvasiškiją, tarpininkauki dievotajai moterų giminei!“

9. MARIJA MALDOSE.

„Mano siela garbina Viešpatį“ (Luk. 1, 46).

Kiekvienas katalikas Mariją įsivaizduoja nuolat besimeldžiančią. Taip manyta ir krikščionijos pradžioje. Seniausiuose katakombose rastuose dviejuose paveiksluose Marija nupiešta maldos mergaite, dar ir su kūdikiu. Tai yra Marijos Užtarėjos pavaizdavimas.

Toksai Marijos pavaizdavimas mums labai brangintinas. Trūktų svarbiausio ir esminio dalyko, jeigu Marijos paveiksluose nebūtų ji piešiama kaip dievota maldos moteriškė.

Kas gi yra malda? Ne kas kita, kaip dvasinis bendravimas su Dievu. Kad Marija širdyje ir dvasioje dar prieš Apreiškimą su Dievu bendraudavo, tai praneša mums angelas. O tos jai pavestos paslaptys dar aiškiau rodo, kad Marija po Apreiškimo dar labiau bendravo su Dievu; nes tada jau pats Dievas Marijoje gyveno. Ar rastumei tokį žmogų, kurs po tokio Dievo apreiškimo nenusilenktų aukštesniam pasauliui?!

Šv. Lukas „Apaštalų Darbuose" nupasakoja, kaip po Jėzaus Kristaus į Dangų įžengimo apaštalai ruošėsi Šv. Dvasios atėjimui: „Visi šitie pasilikdavo vienaširdžiai maldoje draug su moterimis, su Jėzaus motina Marija ir su jo broliais" (Apd. 1, 14). Bendroje maldoje vadovavo Marija, nes ji pati pirmoji Naujajame Testamente patyrė Šv. Dvasios malonių. Marija buvo geriausia apaštalų mokytoja, kuri ruošė juos priimti Išganytojo pažadėtajai Šv. Dvasiai.

Marija mokėjo gražiai melstis. Tai rodo ir jos giesmė, kuria ji garbino Viešpatį Elzbietos namuose. Tai yra gražusis himnas Magnificat, kurį mes girdime kas šventą dieną Mišparuose Ši giesmė Bažnyčios vadinama Canticum, t. y. šlovės giesmė: Sakoma, jog, kas gieda, dvigubai meldžiasi. Ar Marija šią maldą giedote giedojo, ar sakyte sakė, mes negalime tikrai pasakyti. Įsiskaitę Magnificat, mes lengvai skiriame joje tris dalis. Pirmoje dalyje Marija dėkoja Dievui už suteiktus jai didžius dalykus, antroje dalyje ji šlovina Dievo gerumą ir trečioje dalyje praneša savo tautai, kad jau įvykęs mesianiškasis pažadėjimas, kurį Dievas yra padaręs jos tėvams.

Melstis reiškia dvasia kilti prie Dievo. Žiūrėk, kaip didžiai pakilusi Marijos siela prie Dievo! Jos dvasia tiesiog paskendusi Dievybėje, nes šv. Povilas apaštalas sako, jog tik Šventojoje Dvasioje galima melstis. Šv. Dvasia buvo nužengusi ant Marijos ir pripildžiusi jos širdį ir dvasią ir atgaivinusi visas jos galias; ji džiaugėsi Dievuje. Marija žinojo, kad to džiaugsmo šaltinis buvo ne jos pačios žmogiškoji prigimtis, bet Šv. Dvasios dovanos. Ir šv. Povilas sako: „Nė vienas negali pasakyti: Viešpats Jėzus, kaip tik Šventojoje Dvasioje" (1 Kor. 12, 3).

Marija meldžiasi Šventojoje Dvasioje. Pakilti dvasia prie Dievo reiškia ne ką kita, kaip sutelkti visas galias, kad geriau būtų atlikta malda. Nors Marija buvo šv. Elzbietos namuose, bet ji jautė. kad jos dvasia džiaugėsi Dievuje. Pats Dievas atėjo pas Mariją. Mes tik tada pakylame prie Dievo, kada mes vidujiniu būdu su Juo susivienijame. Dievo malonė yra geros maldos būtina sąlyga ir geriausia dvasios nuotaika. Tik ji viena pakelia mūsų sielą į tinkamą aukštybę ir į tikrą maldos nusi-

teikimą. Jeigu mes būtumėm net pačioje jurų gelmėje, kaip Jonas žuvies viduriuose, bet, jeigu tik mes Dievo malonėje melsimės, mes būsime pakilę prie Dievo.

Būtų bloga, jeigu mes negalėtumėm melstis. Mes dažnai meldžiamės, nes jaučiame didžiai nusidėję. V. Jėzus Kristus, liepdamas kalbėti Tėve mūsų, laikė mus nusidėjėliais. Sakydamas: „Atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams", Išganytojas prašo atleidimo ne už save, bet tik už mus. Taip melsdamasis, V. Jėzus Kristus atsižvelgia į mūsų dorinį silpnumą. Jis patsai meldžiasi visiškai kitokiu būdu. Kitokia ir Marijos malda Magnificat. Kas meldžiasi sunkiai nusidėjęs, tas meldžiasi atsitolinęs nuo Dievo. Toksai meldžiasi atgailos psalmės žodžiais: „Gilybėje šaukiuosi Tavęs, Viešpatie, Viešpatie, išklausyk mano maldos!" (Pslm. 129,1). Kas gi meldžiasi mažose nuodėmėse, tas meldžiasi vienybėje su Dievu. Mažos nuodėmės neatskiria mūsų nuo Dievo. Lengvai nusidėjęs žmogus meldžiasi, kad nusivalytų ir nuo kasdieninių nuodėmių. Bažnyčioje buvo paprotis Viešpaties maldos atgailos žodžiais: „Atleisk mums mūsų kaltes" nusivalyti nuo mažųjų, kasdienių nuodėmių. Kas visiškai nusivalo nuo visų nuodėmių ir kalčių, tas jau meldžiasi šventųjų būdu, ypač imdamas Švenč. Sakramentą. Jeigu taip nusivalęs ilgai išsilaikysi, tai jau galėsi melstis Marijos būdu, t. y. visiškoje vienybėje su Dievu.

„Jis pažvelgė į savo tarnaitės žemumą". Nuolankumas yra pagrindinė krikščionystės dorybė. Šitą dorybę ypatingu būdu pabrėžė Išganytojas savo mokslu ir pavyzdžiais. Ne kitaip turėjo elgtis ir Marija. Marija girdi, kad Elzbieta vadina ją „Viešpaties Motina"; ji žino, „kad nuo dabar visos kartos vadins mane palaiminta", tačiau ji nepriima to garbingo vardo ir laikosi „Viešpaties tarnaitės" vardo, kurį ji išsirinko angelo apreiškimo metu. Kiekviena mūsų malda turi būti nuolanki. To mus moko V. Jėzus Kristus, pasakodamas apie pariziejaus ir muitininko maldą (Luk. 18, 13).

Juo Marija labiau pasižemina, juo daugiau ją Dievas išaukština. „Nes didžių dalykų padarė man Galingasis, kurio vardas šventas". Čia Marija pasako gražiausiuosius Dievo savumus: visagalybę ir šventumą. Jos malda iš dėkojimo giesmės virsta tikrąja malda. Ji nepasitenkina tuo, ką jai V. Dievas padarė; ji kyla prie paties šventojo ir galingojo Dievo. Tai yra tie ypatingieji Dievo savumai, kuriuos žmonės turi prisiminti savo maldose. Jie turi įsivaizduoti, kad amžinasis, iš savęs esąs Dievas, galingasis Viešpats, kurs yra visiška savyje visako pilnybė, nieko iš kitų nereikalaudamas, leido pasaulį ir laiko jį savo tėviškoje globoje. Tokios mintys padarys žmonių maldas

gyvas, nes tik tokiomis maldomis galima tikrai kreiptis į Dievą.

Marija savo giesmėse prisimena Dievo šventumą. Apmąstydami Dievo visagalybę, mes matome Jo galingą ranką. Dievo šventume mes pastebime Jo širdies skaistybę. Mes pajuntame tada Dievo raginimą darytis vis šventesniais. Mes išgirstame Dievo balsą: „Būkite šventi, nes ir aš šventas, aš, Viešpats ir jūsų Dievas" (Kun. 11, 44). „Taigi, jūs taip melskitės: Mūsų Tėve, kurs esi danguje; tebūnie tavo vardas švenčiamas" (Mat. 6, 9), „nes ta yra Dievo valia, kad jūs būtumėte šventi" (1 Tesal. 4, 3).

Marija prisimena savo šlovinimo giesmėje Dievo šventumą, ir drąsiai prisimena, nes ji pati šventa. Mums reiktų slėptis iš gėdos nuo Viešpaties skaistumo, kaip darė nusidėjęs Adomas. Pradėdami melstis, mes turėtumėm šauktis Dievo angelo pagalbos, kad jis pas mus ateitų ir degančiu angliu nuvalytų mūsų suteptas lūpas. Taip darė pranašas Izaijas, kurs laikė save perdaug nešvariu priimti Dievo žodžiams (Iz. 6, 5). Tik per atgailos sakramentą mes nusivalome savo nešvarumus. Tada tik mes galime taikyti sau šiuos žodžius: „Bet jūs esate išrinktoji giminė, karališkoji kunigystė, šventoji tauta, įgytieji žmonės, kad skelbtumėte dorybes to, kurs pašaukė jus iš tamsybių į savo nuostabią šviesą, jūs, kurie kitados buvote ne tauta, dabar gi Dievo tauta, kurie nebuvote gavę pasigailėjimo, dabar gi gavote pasigailėjimą" (1 Petr. 2, 9—10). Ir vėl: „Ką Dievas apkuopė, tu nevadink paprastu" (Apd. 10, 15).

Bet to mums neužtenka; mes turime pasidaryti kuo panašiausi į Dievo šventumą. Mes neturime užmiršti ir šitų žodžių: „Kas yra teisus, dar tedaro teisybę, ir kas šventas, dar tepasišventina" (Apr. 22, 11). Mumyse turi nors kiek atsispindėti ta saulėta jausmų šviesa, kuri taip skaisčiai ir patraukiančiai žėrėjo Marijos sieloje, kai ji kalbėjo Magnificat.

Dievo Gimdytoja žino, kad žmogus pats iš savęs negali būti šventas. Ir Marija savo šventumą gavo iš to, kurio „vardas yra šventas". Žmogaus šventumas yra Dievo malonė. Marija toliau ir sako: „Jo gailestingumas nuo kartos į kartą tiems, kurie jo bijo" (Luk. 1, 50). Mūsų nuodėmės atstumia mus nuo Dievo. O Dievo gailestingumas atitolina nuo mūs mūsų nuodėmes ir pragaištingą baimę. Tas Dievo gailestingumas yra nuolatinis; jis rodomas visoms kartoms. Jeigu Visagalybė ir Šventenybė mus nužemina, tai gailestingumas mus pakelia ir duoda drąsos ir galios artintis prie Dievo. Per Viešpatį Jėzų Kristų mes turime priėjimą prie Dievo malonės, sako šv. Povilas (Rom. 5, 2).

A n t r o j e Magnificat giesmės d a l y Marija yra pranašė. Dvasioje ji regi ateitį ir mato, kaip V. Dievas rodys visoms giminėms savo neapsakomą gailestingumą. Ji mato, kad ateities žmonių kartos skirsis į išaukštinamas ir pažeminamas. Jos žodžiai skamba labai panašiai Išganytojo žodžiams: „Palaiminti, kurie alksta ir trokšta teisybės, nes jie bus pasotinti" (Mat. 5, 6). „Deja jums, kurie esate sotūs, nes būsite alkani" (Luk. 6, 25). Marija tampa to Dievo gailestingumo paveikslu, nors ji apie tai nieko nesako savo giesmėje. Neapsakomas Marijos kuklumas!

Laukiantieji Dievo gailestingumo malonių turi atsipalaiduoti nuo visa, kas žemiška, nes dieviški daiktai nesutaikomi su žemiškais daiktais. Dievas nereikalauja iš mūsų užsitarnavimo, nes Dievas yra visiška pilnybė. Dievo malonė yra Jo gerumo dovana. Dievas tik reikalauja, kad mes pažintumėm ir suprastumėm savo tuštybę, žemybę, niekybę. „Palaiminti beturčiai dvasioje, nes jų dangaus karalystė" (Mat. 5, 3). Tai vienintelė ir būtina sąlyga gauti Dievo malonei. Juo didesnis ir tikresnis šis religinis jausmas, juo gausingesnės Dievo malonės. „Saiką gerą, prikimštą, primurdytą ir su kaupu duos jums į prieglobstį" (Luk. 6, 38). Kieno siela prisisotinusi žemiškomis gerybėmis, toje nebėra vietos Dievo malonei. Dievas nesidalina žmogumi su pasaulio dievaičiais. „Kas ne su manim, tas prieš mane, ir kas nerenka su manim, tas barsto". (Luk. 11, 23) „Aš esu Viešpats, ir aš savo garbės niekam neužleidžiu". (Iz. 42, 8). Šita tiesa remiasi antroji dalis Dievo Gimdytojos giesmės: „Jis parodė savo peties galybę, išsklaidė tuos, kurie puikūs savo širdies mintyje. Jis numetė nuo sosto galiūnus ir išaukštino žemuosius. Alkstančius jis pripildė gerybių, o turtuolius paleido tuščius" (Luk. 1, 51—53). Tai yra trumpas krikščionių mokslo išaiškinimas apie Dievo malonę. Tai galima laikyti ir įvadu į Jėzaus Kristaus kalno pamokslą.

Lauretaniškoje Litanijoje Marija vadinama Išminties Sostu. Taip ir turi būti. Marija yra „Pranašų Karalienė": Ji aiškiai nušvietė mums reikalingiausią tiesą, kuri yra didžiausios reikšmės k r i k š č i o n i ų g y v e n i m e. Net nieko nežinodami apie Mariją, mes galėtumėm spręsti iš Magnificat giesmės, kad Marija turi būti Išminties Sostas. Dangiškoji Išmintis nužengė į Marijos sielą ir, tarsi geriausiame veidrodyje, atsispindi ir leidžia spindulius į visas šalis. Jeigu malda yra sielos alsavimas, tai Marija išalsuoja žmonijai tai, ką ji yra gavusi iš Dangaus, ką ji yra įalsavusi anksčiau. „Marija gi tėmijo sau visus šituos dalykus ir svarstė juos savo širdyje", sako Lukas toje vietoje, kur aprašomas gimusio Išganytojo piemenų lankymas (Luk. 2, 19).

Trečioji Magnificat giesmės dalis aiškiai rodo, kaip gili buvo Marijos malda. Žydų papročiu ji primena ir savo tautos istoriją, kurioje matyti Mesijo pažadėjimas. „Jis pakėlė savo tarną Izraėlį, atsimindamas savo gailestingumą, taip kaip buvo kalbėjęs mūsų tėvams, Abraomui ir jo ainijai per amžius" (Luk. 1, 54—55). Dievas ištikimas savo pažadėjimuose. Izraėlis dar nežino to Viešpaties ištikimumo. Apie tai žino tik Marija ir Elzbieta. Ypač Marija tai mato, nes ji tampa Dievo pažadėjimų vykdymo padėjėja. Dabar įvyksta tai, ką Dievas nuo senai per savo pranašus yra apreiškęs apie žmonijos išganymą. Marija jaučia, kad ji su savo širdies ir įsčios paslaptimi stovi laiko atmainoje. Marija baigia savo giesmę žodžiais, kuriais pareiškia, kad išganymo vaisiai per amžius pasiliks. Ji mato praeitį ir ateitį ir sako „nuo kartos į kartą" ir „per amžius" išganymas tiems, kurie bijo Dievo vardo.

Žmogaus širdis ne lengvai linksta prie maldos. Del to Šv. Raštas sako: „Prieš maldą prirenk savo sielą" (Sirach. 18, 23). Bet, gerai pradėjus, ilgai skamba širdyje maldos atgarsiai. Taip baigiasi ir Marijos malda. Mes nežinome, kaip ilgai Marija buvo dvasios pagavime po tos gražios Magnificat giesmės. Bet mes matome, kaip jos malda galingai veikia tūkstančius ir milijonus tikinčiųjų ir uolių Marijos garbintojų. Magnificat atgarsiai girdėti visame krikščionių pasaulyje.

Gyvenimo pavyzdžiai parodys, kaip Dievas veikia mus geros maldos metu. Saulėje augą žolynai turi šviesią spalvą. Pavėdžiai ir žmonių sielos, kurios per maldą bendrauja su Dievu, ilgą laiką džiaugiasi šventųjų ramybe. Tik šitoje ramybėje žmonės gali tinkamai įvertinti žemiškus dalykus.

Toliau. Malda yra susitelkimas. Susitelkimas duoda galios. Galia duoda gyvybės. Iš žmogaus pulso sprendžiama apie žmogaus sveikatą ir stiprybę. Sielos gyvenime tokiu pulsu yra malda. Maldoje mes patys galime sužinoti, kiek mumyse dvasiškos gyvybės. Tik pažvelk, kaip gryna ir galinga, kaip taura ir tvirta yra Marijos dvasios gyvybė, geriausiai pasireiškianti jos giesmėje Magnificat. Marijoje įvyksta Išganytojo žodžiai, kuriuos jis pasakė tikintiesiems: „Aš atėjau, kad turėtų gyvenimo ir apsčiai turėtų" (Jon. 10, 10).

O koks mūsų dvasios gyvenimas? Apie tai mes galime spręsti iš savo maldų. Kas sveikas, tas džiaugsmu ir meile gyvena. Kas sveikas dvasia, tas su mielu noru daug ir dažnai meldžiasi. Jėzus Kristus pasišalina nuo žmonių ir ramiame nuošalume karštai meldžiasi. Ir mes turime dažnai melstis. Nuolatinė malda galima, tik reikia išmokti nuolat prisiminti Dievo akivaizdą ir dažnai atsidūksėti į Viešpatį. Taip melstis ragina ir šv. Povilas: Melskitės nuolat (1 Tesal. 1, 2;

5, 17). Jis tuo nori pasakyti, kad mes visada butumėme pasirengę melstis. Melsdamies tyrinėkime savo širdį ir sąžinę. Jeigu mūsų sąžinė nerami del sunkių nusidėjimų, mes stovime toli nuo Dievo. Jeigu musų širdis nerimastauja del kasdieninių nuodėmių, tada mes stovime kelyje į Dievą. Kada mes meldžiamės visai laisvi nuo žemiškų rūpesčių, tada mūsų malda panaši į Marijos maldą, kurioje jos siela džiaugėsi Viešpatyje, savo Išganytojuje. Tada pasaulis stovi po mūsų kojų, ir mūsų malda plaukia pagal dieviškos meilės dėsnius. Tada, kaip sako šv. Povias (Rom. 8, 26), patį Dievą prašo už mus ir daro mus Dievui meilius. Tada Šv. Dvasia prašo Dievą mumyse ir su mumis, bet mūsų naudai.

Taigi Marijos gražiausioji giesmė Magnificat yra paveikslas krikščioniškos maldos! Mokykimės iš Marijos tikros maldos!

10. DIEVUJE PASLĖPTA.

„Jūsų gyvenimas yra paslėptas su Kristumi Danguje" (Kol. 3, 3).

Didis Senojo Įstatymo pranašas Izaijas Dievą vadina „paslėptuoju Dievu" (45, 15). Tuo jis nori pasakyti, kad Dievas yra neapimama būtybė, kurią galima suprasti ir nuvokti tik tikėjimo šviesoje. Ir didžiausiems šventiesiems Dievas yra paslaptis, kol jie gyvena šiame pasaulyje. Net pats šv. Povilas, kurs dvasios pagavime atsidūrė trečiame danguje (II Kor. 12, 1), turėjo pripažinti, kad mes Dievą žinome tik dalimis, dabar mes jį matome tik atspindyje, lyg mįslę (1 Kor. 13, 9, 12). Tik paskui, pasiekę Dangaus Karalystę, mes matysime Dievą veidu į veidą.

Bet krikščionis jau čia ant žemės turi su Dievu ir Dievuje gyventi. „Taigi, jei jūs atsikėlėte draug su Kristumi, ieškokite, kas yra aukštai, kame Kristus sėdi Dievo dešinėje; pamėkite tai, kas yra aukštai, ne kas žemėje, nes jūs esate numirę, ir jūsų gyvenimas yra paslėptas su Kristumi Dievuje" (Kol. 3, 1—3). Tai gilios reikšmės žodžiai. Šv. Povilas čia kalba ne apie k ū n o, bet apie dvasios gyvenimą. Kūno gyvenimas vyksta pagal būtinumą, kol mes gyvename ant žemės. Kūno gyvenime nėra nieko paslėpto; čia viskas pagal gamtos dėsnius.

Kas kita t i k y b i n i a m e g y v e n i m e, kurs yra tikrasis dvasios gyvenimas. Dvasios gyvenimas turi kitokius šaltinius, kitokį maistą, kitokių tikslų ir kitokių atžvilgių. Tikybinė dvasia ieško savyje to vidujinio pagrindo, kuriuo ji jungiasi su Dievu, su vieninteliu savo gyvenimo šaltiniu. Tą pagrindą ji

randa tikėjime. Šv. Povilas ir sako: „Teisusis iš tikėjimo yra gyvas“ (Rom. 1, 17; Gal. 3, 11; Žyd. 10, 38)

Ant žemės gyventi tikėjimu reiškia Dievu gyventi, ir Dievu gyventi reiškia tikėjimu gyventi. Dievu ir tikėjimu gyventi reiškia paslėptam gyventi, nes nei Dievas, nei tikėjimas, nei dvasia šiame pasaulyje nematomi. Taip gyvenanti siela yra pasauliui mirusi, ji pasaulyje taip gyvena, tarsi jos nebūtų pasaulyje; kūnu ji gyvena šiame pasaulyje, o dvasia ji gyvena kitame, t. y. Dievo pasaulyje.

Bet šis gyvenimas Dievuje nebus amžinai paslėptas. Šv. Povilas sako: „Kuomet pasirodys Kristus, jūsų gyvybė, tuomet ir jūs pasirodysite draug su juo garbėje“ (Kol. 3, 4). Tuomet nukris šito paslėptojo gyvenimo priedanga ir pasirodys Dievo, mūsų ir visų kūrinių akivaizdoje, kaip giliai ir naudingai buvo paslėptas mūsų gyvenimas Dievuje.

Aukščiau minėtieji dalykai ypač Švenč. Marijai tinka. Tiesa, Naujojo Įstatymo autoriai labai maža rašo apie Švenč. Mariją. Tai duoda progos katalikų priešams prikaišioti, būk Katalikų Bažnyčia iš piršto imanti žinias apie Dievo Gimdytoją ir dėl to perdedanti savo Marijos garbinimu. Mes jau matėme, kad katalikai, garbindami Mariją, remiasi ypač tomis Šv. Rašto vietomis, kur aprašoma Jėzaus Kristaus jaunystė. Dabar mesime žvilgsnį į tas Marijos gyvenimo aplinkybes, kurios aiškiai parodo, kad Marijos gyvenimas buvo Dievuje paslėptas. Peržvelgsim žymiausius Marijos gyvenimo bruožus, kurie sudaro jos viešojo gyvenimo rėmus.

Paprastai šventųjų gyvenimas aprašomas pradedant kiekvieno šventojo kilmės tyrinėjimu. Stengiamasi sužinoti šventojo tėvai, seneliai, mokytojai ir auklėtojai, žodžiu, visa, kas galėjo bet kokiu būdu veikti jaunojo šventojo sielą. Kaip tyrinėjamas upės baseinas, taip norima sužinoti visos aplinkybės, kurios turėjo įtakos šventojo religingumui.

Mes to nerandame Šv. Rašte apie Marijos jaunystę. Šv. Raštas mini Mariją tik tada, kada Marija, jau subrendusi mergaitė, tampa verta priimti angelo apreiškimą. Kur kalbama apie Jėzaus Kristaus ankstybąją vaikystę, ten minima ir Marija. Bet po jų sugrįžimo iš Aigipto tik vienoje vietoje minima Šv. Šeimyna, būtent, gražiausiame paveiksle: Jėzus bažnyčioje. Toliau vėl tyla. Daugumo spėjama, kad tuo laikotarpiu mirė Juozapas.

Apžvelgdami antrąją arba viduriniąją Marijos gyvenimo dalį, mes matome Mariją šalia savo Sūnaus. Bet ir čia Šv. Raštas stato ją ne visai arti Jėzaus Kristaus, bet laiko ją toli paskui Jį sekančią. Šv. Augustinas sako: Jėzus Kristus apleidžia savo tėvą bei motiną ir šliejasi prie savo sužie-

duotinės, bažnyčios (Sermo 91, 8). Jėzus Kristus tuo norėjo parodyti žydams, kad Dangaus Karalystė pasiekiama ne grynai žemiška, bet dvasiška giminyste. Jo Motina statoma į eilę tų moterų, kurios tikėjimu, o ne kraujo giminyste seka savo Viešpačiu. Marija tokia pasirodo ir Jėzaus mirties valandą.

Paskutinėje savo gyvenimo dalyje Marija pasirodo Šv. Rašte Sekminių įvykio aprašyme. Ji rengėsi kartu su jaunąja Bažnyčia priimti Šv. Dvasią. Tai paskutinį kartą Marija pasirodo mums ant šios žemės. Sekminės yra mums paskutinė Marijos žemiškojo gyvenimo diena. Ji išsirinko gražiausį būdą atsiskirti nuo mūsų ir nuo pasaulio — maldą į Šv. Dvasią, kuri veda pasaulį prie Kristaus ir per Kristų prie Dievo.

Reikia dar pastebėti, kad Šv. Raštas labai trumpai ir nedaugeliu žodžių pamini Mariją. Jau šv. Ambrozijus tai pastebėjo, rašydamas apie Dievo Gimdytoją Šv. Rašto žodžiais, kad ji nuolankios širdies, rimta kiekviename žodyje, išmintingos dvasios, šykšti kalboje, bet uoli šventame skaityme. Nors ji būdavo viena, bet nesijausdavo apleista. Ji ir negalėjo būti viena, nes su ja buvo daugybė šventų knygų, net patys pranašai ir archangelas (De virg. 2, 2).

Evangelijoje randame tik keturias vietas, sako šv. Bernardas, kuriose rašoma apie Marijos kalbą. Pirmą kartą Marija kalba, atsakydama į angelo pasveikinimą; antrą kartą Marija kalba su Elzbieta, kai nuo jos balso šokterėjo kūdikis (Jonas) Elzbietos įsčioje, o Marija, Elzbietos pasveikinta, pradėjo garbinti Viešpatį gražiausiais Magnificat žodžiais; trečią kartą Marija kalbėjo su savo Sūnumi, kai ji su Juozapu, ieškodama savo Sūnaus, dvylikos metų vaikelio, rado jį Jeruzalės bažnyčioje tarp mokytojų ir rašto žinovų; ketvirtą kartą Marija kalba vestuvėse su Jėzumi ir su tarnais (Häusler, Marienlehre Benrhards. 1917, 16 psl.). Marija nieko nekalba nereikalinga. Jos kalbų pagrindai yra tvirti, o priežastys — svarbios. Angelui apreiškiant, Marija kalba, nes čia yra svarbu išsiklausti, kaip įvyks toks didelis ir nepaprastas darbas — pasaulio Išganytojo pagimdymas. Bažnyčioje Mariją verčia prakalbėti motiniška baimė netekti savo brangiojo Sūnaus. Elzbietos namuose Marija kalba iš dėkingumo Viešpačiui už taip didžią malonę, per kurią ji tapo Dievo Motina Pagaliau, Kanos vestuvėse Marija kalba iš prigimto gailestingumo ir užuojautos artimui ir prašo savo Sūnų padėti jaunajam Šiaipjau visame Šv. Rašte Marija aprašoma tylinti. Net ir po Kryžiumi ji neatidaro lūpų, tik tyliai verkia ir karštai meldžiasi.

Bažnyčia taiko Švenč. P. Marijai tą Evangelijos vietą, kur aprašoma Marija ir Morta, Lozoriaus seserys. Jie visi

buvo geri Jėzaus Kristaus prieteliai. Morta uoliai Išganytojui visame tarnauja. Marija sėdi tylėdama prie Jo kojų ir klauso Jo žodžių. Išganytojas pasakė, kad Marija išsirinkusi geriausią dalį. Bažnyčios tėvai Mortą laiko darbingumo maldingumo atstove, o Mariją — apmąstančios meilės atstove. Toks gyvenimas buvęs ir Dievo Gimdytojos, kaip sako Bažnyčia. Ji nesikiša į išvydinius Bažnyčios dalykus; dar mažiau jai rūpi pasaulis. Ji iš tolo seka savo Sūnum, daugiau savo maldomis ir troškimais, negu savo asmenimi. Marija nusilenkia prieš savo Sūnaus didį uždavinį, kurs nėra jos uždavinys, ir su šventu drovumu vengia liesti nepašauktomis rankomis savo Sūnaus dalykus. Pradžioje Jėzaus Kristaus gyvenimo, Jo darbai Kanos vestuvėse parodė Marijai, kad nepaprasti bus jos Sūnaus žemiškojo gyvenimo keliai. Ji nebedrįso sulaikyti Jo, tik užsidarė savyje ir gyveno didžiame slaptume.

Tai buvo tęsinys paslėpto gyvenimo Nazarete. Dar daugiau, tai buvo tam tikro laipsnio sekimas Jėzaus Kristaus paslėptuoju gyvenimu. Jėzus Kristus, nežiūrint Jo viešų darbų, kuriuos Jis atliko, būdamas pasaulio Išganytojas, visą laiką buvo vienybėje su savo Dangiškuoju Tėvu, visą laiką gyveno dvasiškai bendraudamas su Dievybe ir maldose semdavo savo žemiškajam gyvenimui nuolatinio maisto, nuolatinio peno. Jėzus Kristus nieko nedarė nereikalinga; suteikęs žmonėms tiesos ir malonės dovanų, Jis tuojau pasišalindavo nuo žmonių. Jo pasielgimas tyruose po duonos padauginimo yra Jo viso gyvenimo atspindys. Žmonės norėjo Jį sulaikyti ir įtraukti į žemiškus dalykus. O jis pasitraukė į kalnus, pasitraukė „pats vienas", pabrėžia šv. Jonas evangelistas (Jon. 6, 15). Už tokį Jėzaus Kristaus pasišalinimą Jo sekėjai pradėjo Jam net prikaišioti: „Niekas nedaro nieko slapčia, jei pats nori būti žinomas. Jei tu tai darai, tai duokis pažinti save pasauliui". (Jon. 7, 4). Jėzus Kristus žinojo, kad Jis niekada nesijautė vienas, būdamas su Dangiškuoju Tėvu. „Aš ne vienas; su manimi yra, kurs mane siuntė, Tėvas" (Jon. 8, 16, 29). Visa tai, bent dalimi, atsispindėjo ir Marijos gyvenime.

Ką Marija galėjo daryti šalia savo Sūnaus Jo viešame gyvenime? Ji nebuvo Evangelijos skelbėja, nes ji pati buvo Evangelijos duktė. Net ir apaštalai nieko nereiškė, kol Išganytojas gyveno ant žemės. „Vienas jūsų Mokytojas" (Mat. 23,8) Visi kiti, kurių tarpe yra ir Marija, tesate mokiniai. Didžiausis Marijos patarnavimas Dievo Karalystei ant žemės yra Jos pagimdymas pasaulio Išganytojo. Per tai Marija liko išaukštinta ir savo didybe pralenkė visus pranašus ir apaštalus, visus stebukladarius ir kankinius. Viskas, kas paskui atsitinka, tėra mažmožis, palyginus su Marijos darbu. Del to Marija visą

laiką gyveno pasislėpusi, apmąstydama tuos didžius dalykus, kuriuos jai Dievas padarė. Ji gyveno pasislėpusi, bet atsidavusi Dievui ir Dievuje.

Šitas paslėptas Marijos gyvenimas dažnai duoda progos blogai suprasti Marijos asmenį. Girdi, tas Marijos gyvenimo nežymumas visai neatitinka Marijos kilnumo, didybės, kurią katalikai taip garbina ir skelbia. Deja, Marijos garbinimo priešai užmiršta, kad mes ir Jėzų Kristų, pasaulio Išganytoją, matome nuolankaus ir neturtingo žmogaus sūnaus asmenyje. Evangelijoje pasakyta, kad pasaulio Išganytojas neturėjo nė kur galvos priglausti ant žemės, nors paskui Evangelija išaukština Jį ir padaro Dievo dešine ranka. Šv. Povilas apaštalas šitaip aprašo Jėzaus Kristaus išaukštinimą: „Dievas išaukštino Jį ir dovanojo Jam vardą, viršesnį už visus vardus, kad Jėzaus vardu priklauptų visoks kelias danguje, žemėje ir po žeme, ir kad kiekvienas liežuvis išpažintų, jog Viešpats Jėzus Kristus yra Dievo Tėvo garbei“ (Pilyp. 2, 9—11).

Marija kitaip žiūrėjo į šį gyvenimą, negu paprasti žmoneliai. Ji žinojo, kad mūsų pomirtinis gyvenimas yra žemiškojo atvertimas. Dievas numeta nuo sosto galiūnus ir išaukština žemuosius (Luk. 1, 52). Šv. Povilas tvirtai tiki, kad mūsų gyvenimas nebus visą laiką paslėptas Dievuje. „Kuomet pasirodys Kristus, rašo jis kolosiečiams, jūsų gyvybė, tuomet ir jūs pasirodysite draug su juo g a r b ė j e“ (3, 4). Ir Išganytojas dažnai primindavo savo pamoksluose, kad tie, kurie ant žemės vargsta, danguje džiaugsis, kurie čia neturtingi, ten bus visko pertekę, kurie čia verkia, ten linksminsis.

Marija buvo Dievuje p a s i s l ė p u s i, taigi ji Dievuje gyveno. Niekas geriau mus neišgelbės, kaip Visagalybė. Niekas mums geriau nevadovaus, kaip dieviškoji Išmintis. Niekas mus maloniau nepriims, kaip dieviškoji Gerybė. Pagaliau niekas mus šilčiau nepriglaus, kaip dieviškoji Meilė. Ką šitos keturios galybės globoja, tas yra visai apsaugotas ir paslėptas nuo visokių pavojų. Marijai atiteko šitoji laimė. Angelas trumpai šitaip ją išreiškia: „Viešpats su Tavimi“. „Nebijok, Marija, nes tu radai malonės pas Dievą“. (Luk. 1, 28, 29) Nors čia angelas kalba apie dabartį, bet Dievo malonė pasiliks p e r a m ž i u s su Marija; ji bus visame gyvenime apsaugota nuo mirtinosios nuodėmės, kuri galėtų atskirti ją nuo Dievo. Mums būtų baisu net įsivaizduoti Mariją, kaip ir kiti nuodėmingi žmonės galėjusią sunkiai nusidėti, taigi ir įpulti į pavojų amžinos pražūties. Jeigu Viešpats su Marija, tai Jis ją globojo ir apsaugojo nuo kiekvieno jos sielos pavojaus. To reikalauja ir paties Dievo garbė. Negali Dievas įsikūnyti nuodėmingame asmenyje!

„Jūsų gyvenimas su Jėzumi Kristumi yra paslėptas Dievuje". Šitie šv. Povilo žodžiai Marijai turi ypatingos reikšmės. Marijos gyvenimas yra gilaus tikėjimo gyvenimas, kokio nežino pasaulinis žmogus. Marija gyvena pasislėpusi, o pasaulinis žmogus trokšta matyti savo vardą istorijos knygose. Kas negali pakliūti į istorijos knygas, tas savo gyvenimą laiko be garbės, be šlovės ir be vertės (Išm. 5, 1—5). Net ir apaštalai taip kalbėjo, kol Jėzus Kristus nebuvo jų pamokęs ir griežtai įspėjęs. Jie grįžta išdidūs ir išpuikę iš savo pirmos pasiuntinybės ir praneša savo Mokytojui savo didžius darbus: „Viešpatie, net ir piktosios dvasios pasiduoda mums tavo vardan". Jis jiems tarė: „Mačiau šetoną krintantį, kaip žaibą, iš dangaus. Štai aš daviau jums valdžios mindžioti žalčius, kurklius ir kiekvieną neprietelio galybę; niekas jums nekenks. Tačiau ne tuo džiaukitės, kad dvasios jums pasiduoda, bet velyk džiaukitės tuo, kad jūsų vardai įrašyti danguje" (Luk. 10, 17—20).

Saugokimės, kad mes žmonių gyvenimo, o ypač patys savo gyvenimo nevertintumėm sulig savo žemiškuoju veiklumu! Dangaus Karalystę užtikrina mums ne išorinis pašaukimo aukštumas, kaip vyskupystė, kunigystė ir t. t. Šv. Augustinas, tas didysis šventasis ir uolusis Kristaus vyndaržio darbininkas, štai ką sako: Aš esu vyskupas tik kitiems, bet krikščionis aš esu pats sau. Tai yra, Dievo akyse turi vertės tik mūsų tikybinė, ne pašaukimo asmenybė. Čia galima prisiminti ir Išganytojo žodžiai: „Paskutinieji bus pirmi, o pirmieji paskutiniai, nes daug pašauktų, maža gi išrinktų" (Mat. 20, 16). Tikrasis gyvenimas yra gyvenimas Dievuje. Ne Dievuje praleistas gyvenimas yra niekis, nors savo pasauliniais darbais pagarsėtumei ir visose penkiose pasaulio dalyse.

11. PALAIMINTA TIKĖJIME.

„Palaiminta tu, kuri įtikėjai" (Luk. 1, 45).

Be tikėjimo negalima Dievui patikti, sako šv. Povilas. Neigiamieji sprendimai smarkiau veikia, negu teigiamieji. Pagal tuos šv. Povilo žodžius, joks žmogus nesti Dievo malonėje, jeigu jis netiki. Tik vienai vienas žmogus, kurs dar nebuvo pareiškęs savo tikėjimo, gavo Dievo malonės ženklą. Tai buvo Jėzus Kristus, gavęs Dievo malonės ženklą krikšto metu. Bet tai buvo nepaprasta išimtis. Dievo Sūnus, kurs nuo amžių buvo su Tėvu, kaip sako šv. Jonas, matė tai, ką Jis skelbė kitiems tikėti. Mūsų tikėjimą atstojo Jo žinojimas. „Dievo nė vienas niekuomet nėra matęs: viengimusis Sūnus, kurs yra Dievo prieglobstyje, Jis suteikė apie jį žinių" (Jon. 1, 18).

Štai, ką sako pats Dievo Sūnus apie save Nikodemui: „Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau tau, mes kalbame, ką žinome, ir liūdijame, ką matėme". (Jon. 3, 11). Kitos vietos nerandame Šv. Rašte, kur būtų kas nors Dievo išskiriamas iš bendrojo tikėjimo dėsnių. Švenčiausi asmenys, turėję didžių Dievo apreiškimų, negalėjo peržengti tikėjimo laipsnio, nors jų tikėjimas taip gilus buvo, jog tik mažo trupučio bereikė pasiekti Dievo regėjimui veidas veidan. „Viešpatie, parodyk man savo veidą!" maldavo Mozė Viešpatį ant Sinajaus kalno. Bet Viešpats jam neigiamai atsakė: „Negalėsi matyti mano veido, nes žmogus negali manęs matyti ir likti gyvas" (Iš. 33, 20).

Tikėjimas yra būtina sąlyga žmonių žemiškosios kelionės gyvybei palaikyti. Tai pakartoja ir Išganytojas, kai kartą apaštalas Pilypas gilaus tikėjimo jausmo pagautas paklausė: „Viešpatie, parodyk mums Tėvą, ir mums bus gana". Jėzus Kristus jam tarė: „Pilypai, kas mane mato, mato ir Tėvą. Kaip gi tu sakai: Parodyk mums Tėvą? Ar jūs netikite, kad aš Tėvuje ir Tėvas manyje?" (Jon. 14, 8—10). Arba vėl: Šv. Povilas buvo pagautas net į trečiąjį dangų, tačiau liko vėl nukeltas ant plikos tikėjimo žemės. Dievas gyvena neprieinamoje šviesoje (1 Timot. 6, 16). Tikrai religingo žmogaus esmė yra ne Dievo regėjime, bet jo troškime Dievą regėti. Tas troškimas Dievą matyti buvo ir Švenč. P. Marijos tikėjimo esmė.

Marija gyveno ant žemės tikėjimo prieblankoje, o ne regėjimo šviesoje. Tai labai svarbu žinoti, kai mes kalbame apie tą kilniausią moteriškę, kuri buvo verta Dievo Motina vadintis. Bet, nežiūrint to išaukštinimo, ir Marija turėjo į Dievą tikėti, kaip ir visi kiti žmonės, kurie Dievo trokšta ir jo ieško. „Be tikėjimo negalima patikti Dievui; nes tam, kurs artinasi į Dievą, reikia tikėti, kad jis yra ir kad jo ieškantiems jis yra atlygintojas" (Žyd. 11, 6).

Kas yra tikėjimas?

Galėtumėme parašyti ištisas knygas vien iš to, ką apie tikėjimą sako Šv. Raštas. Mes paimkime tik kai kurias pamokančias vietas. Šv. Povilo laiške žydams parašyta: „Tikėjimas yra pasitikėjimas tuo, ko viliamės, tvirtas įsitikinimas apie tai, kas neregima" (Žyd. 11, 1).
Vadinasi, tikėti reiškia viltis to, kas neregima, pasitikėti tuo, kas mums pažadėta. Tikėti pirmučiausia reiškia žodį, pasižadėjimą laikytis dalyko ir tvirtai juo pasitikėti, tarsi, jis jau būtų mūsų. Antgamtiniame tikėjime nėra jokios lengvamanybės, nes mes pasitikime tuo, kurs yra pati Tiesa. Kitaip, žinoma, mūsų tikėjimas ir viltis būtų be pagrindo, nes joks žmogus, net ir patys

angelai negalėtų mums pasakyti, kas bus tamsioje ateityje, ir atidengti, ko akis neregėjo, nei ausis negirdėjo, nei į žmogaus širdį neįėjo (1 Kor. 2, 9).

Tikrąja žodžio prasme tikėti žmogus gali tik į Dievą ir Dievu, nes tik Dievas gali mums suteikti tai, ko mes tikėdami viliamės ir ką mes vildamies tikime. Tik pats Dievas yra galutinis mūsų tikėjimo pagrindas ir aukščiausis mūsų tikėjimo objektas (dalykas).

Ir Marijos gyvenimas ir dievotumas buvo paremtas tikėjimu, o ne Dievo tiesioginiu regėjimu; tai bendras pažymys visų žmonių, gyvenančių ant žemės. Apie tą Marijos tikėjimą jau Evangelijos pradžioje taip aiškiai rašoma, kad jokios abejonės del to nebegali būti. Šv. Dvasios pripildyta Elzbieta skelbia tarsi kokią nustatytą tikėjimo tiesą: „Palaiminta tu, kuri įtikėjai, nes tai, kas Viešpaties tau pasakyta, įvyks" (Luk. 1, 45). Ta tikėjimo žvaigždė, pasirodžiusi Marijos įžangoje į Dievo Karalystę, skaisčiai spindės per visą jos gyvenimą. tai yra tikrasis tikėjimas, tikėjimas į Dievą, į nematomą Būtybę ir aukščiausią Tiesą. Dievas kalbėjo ne tiesioginiu būdu su Marija, tik per savo pasiuntinį angelą. Bet Marija ir Elzbieta tikėjo Dievu, nes jos žinojo, kad kiekvieno tikro tikėjimo galutinis pagrindas yra Dievas, o ne Dievo kūrinys, nors jis būtų ir garbingiausis Dievo angelas. Angelas tėra Dievo apreiškimo pasiuntinys. Atlikęs savo pasiuntinybę angelas išnyksta. Viskas pasišalina; lieka tik dvasiškas ryšys tarp sielos ir Dievo. Štai kaip aukštinama krikščioniškojo tikėjimo esmė!

Elzbieta sako: Įvyks tai, ką tau yra Viešpats, o ne angelas, pasakęs. Elzbieta supranta tikėjimo esmę, nes jos protą apšvietė Šv. Dvasia. Angelo pasirodymas nebūtų įtikinęs Marijos, nes tai galėjo būti ir jausmų apgaulė, iliuzija. Galėjo dar blogiau būti, nes šv. Povilas sako, kad dažnai pats šetonas ima sau šviesybės angelo išvaizdą (2. Kor. 11, 14). Del to šv. Tomas Akvinietis ir sako, kad tikram tikėjimui reikalingas vidujinis apšvietimas, vadinamoji „pranašų šviesa" (lumen propheticum). Tą apšvietimą gali duoti tik pats Dievas. Reikia tad kiekviename tikėjimo akte prašyti Dievo pagalbos jo tikrumui suprasti. Visiškas tikrumas savyje ir tobulas tikrumas mūsų atžvilgiu — štai pagrindiniai dalykai kiekvieno, net ir Švenč. Marijos tikėjimo aktuose.

Marijos tikėjimas buvo tikrai Naujojo Įstatymo arba krikščioniškas tikėjimas. Del to jis ir laiminamas: „Palaiminta, kuri įtikėjai!" Marija yra dvejopu būdu palaiminta. Pirma, jai įvyko tai, ką Dievas buvo jai apreiškęs ir ką ji tvirtai tikėjo. Ji tapo Dievo Motina, t. y. visų tautų, priėmusių krikščionystę, palaiminimu. Marija pati sako apie to palaiminimo dienos

išaušimą: „Štai, nuo dabar visos kartos vadins mane palaiminta“ (Luk. 1, 48).

Antra, Marija tiki ir kitą laimę, kuri nušvis kitame gyvenime visiems, kurie išlaikys tikėjimą šiame pasaulyje. Pirmasis palaiminimas yra antrojo uždas. Pirmasis yra tikėjimo palaiminimas, antrasis regėjimo. Pirmasis yra ašarų, antrasis džiaugsmo, pirmasis išsižadėjimo, antrasis malonumo.

Tikėjimo turinio ir objekto atžvilgiais Marijos tikėjimas buvo tikrasis krikščionių tikėjimas. Jis apėmė abi krikščionių pagrindines tikėjimo tiesas: Šv. Trejybės ir Įsikūnijimo paslaptis. Senojo Įstatymo dukteriai, Marijai, tos tiesos nebuvo žinomos. Šv. Trejybės paslaptis Senajame Įstatyme nebuvo aiškiai apreikšta. Dievas niekada neapsunkina per daug žmonių tikėjimo dalykais. Gyvendami tarp pagonių ir visokių klaidatikių, žydai turėjo išlaikyti tikėjimą į vieną Dievą ir būti Dievo išrinktąja tauta. Žydų tauta tikėjo į vieną Dievą, kurs įkūrė dangų ir žemę ir palaiko pasaulį, o pirmon galvon rūpinasi žydų tauta. Kad tas Dievas yra trijuose asmenyse ir kad jis toks turėjo apsireikšti pasauliui antrojo Asmens įsikūnijime, žydai nieko nežinojo, kaip ir kitos tų laikų tautos.

Tik įvykus laiko pilnybei, apsireiškia Šv. Trejybės paslaptis. Tai apreiškia angelas Marijai. Pirma angelas kalba apie Viešpatį Dievą, apie Aukščiausį ir, pagaliau, apie Dievą. Paskui kalba Marijai apie Sūnų, kurį ji pagimdysianti ir kurs vadinsiąsis Dievo Sūnumi. Pagaliau jis kalba apie Šv. Dvasią, Aukščiausiojo galybę. Taigi, ne visai aiškiai pradžioje angelas praneša apie Šv. Trejybės paslaptį. Bet visi trys Šv. Trejybės Asmenys veiks per Mariją, ir ji tada aiškiai supras, ko ji seniau nežinojo.

Įsikūnijimo paslaptyje Šv. Trejybė apsireiškė išoriniu būdu, t. y. per savo veikimą, o ne vidujiniu būdu, t. y. savo esmę apreikšdama. Ir Marija ir mes šiuo atžvilgiu turime tuo pačiu keliu eiti: mes pirma girdime ir patiriame Šv. Trejybės apreiškimą, o paskui tik stengiamės įsigilinti į Šv. Trejybės paslaptį. Pirmas kelias daug lengvesnis už antrąjį. Bet juo eidami greičiau ir paklystame. Daugelis norėtų skirti Šv. Trejybėje tris atskirus Dievus, kaip, pav., kad mes skiriame tris atskirus žmonių asmenis. Ne, Dievas yra vienas trijuose asmenyse.

Senajame Įstatyme buvo žinomas Dievas Tėvas. Naujame Įstatyme apsireiškia Dievo Sūnus ir Šv. Dvasia. Būdama ypatingoje Dievo malonėje, Marija iš karto gauna Šv. Trejybės apreiškimą. Kaip gi šviesiai turėjo spindėti Marijos siela, iš karto tokia nepaprasta šviesa apšviesta! Jos siela Apreiškimo

metu buvo panaši į aną kūriamąją dieną, kurioj Dievas tarė tamsybėms: Tepasidaro šviesa!

Ta sielos šviesybė buvo reikalinga, nes Marija turėjo tuojau suprasti, ko Dievas iš jos nori. Jeigu Marija turėjo tapti Dievo Motina, ji turėjo bent tikėjimu suprasti, kad Dievas turi Sūnų. Nei iš savęs, nei iš Senojo Įstatymo Marija negalėjo to sužinoti. Išganytojas yra pasakęs, kad nė vienas nepažįsta Sūnaus, kaip tik Tėvas; taip pat ir Tėvo niekas nepažįsta, kaip tik Sūnus, ir kam Sūnus panorės apreikšti (Mat. 11, 27). Santykis tarp Tėvo ir Sūnaus yra taip gilus, kad niekas negali jo nė suprasti. Tik Dievo Sūnus gali tai žmogui apreikšti, o žmogus, kaip ir kitas antgamtines tiesas, turi tikėti.

Marija yra pati pirmoji, kuriai angelas apreiškė tą santykį tarp Dievo Tėvo, Dievo Sūnaus ir Dievo Šv. Dvasios. Ne tik žydų tauta, bet ir Jėzaus Kristaus pirmatako Jono Krikštytojo mokiniai nežinojo, kad yra tokia Šv. Dvasia (Apd. 19, 2). O kaip arti jie buvo Dievo Karalystės! Marija visa tai jau žinojo, ji žinojo, kad Šv. Dvasia yra ten, kur Dievas apreiškia savo meilę. Meilės Dvasia yra pačioje Dievybėje, nes ji yra Tėvą ir Sūnų jungiąs ryšys. Dievo Sūnaus Įsikūnijimas yra didžiausis įrodymas Dievo meilės, kuria jis pamilo žmoniją (Jon. 3, 16; Rom. 8, 32). Šioje paslaptyje Šv. Dvasia atstovauja Šv. Trejybei. Ji sujungia meilės ryšiu Dievo Sūnų su žmogiška prigimtimi to vaikelio, kuriam Marija davė žmogiškąjį kūną. Visagalis taip juodu sujungia, kad juodu lieka per amžius nebeperskiriamu.

Šios mintys ir tiesos glūdi Naujame Įstatyme. Bet Senojo Įstatymo atstovams ir net Išganytojo mokiniams jos sunkiai buvo prieinamos. Marija ramiai, nuolankiai ir su atsidavimu Dievo valiai visa tai priėmė, nes jos tikėjimas buvo tikrai tobulas, gilus, ypatingas. Iš tikrųjų, galima sušukti su šv. Elzbieta: Palaiminta, kuri įtikėjai! Jai tinka gražus šv. Alfonso Liguori pavadinimas: Tikinčiųjų Motina!

Tą gilų Marijos Tikėjimą pastebėjo jau ir pirmųjų amžių B a ž n y č i o s t ė v a i. Pav., Justinas gražiai palygina Mariją su Ieva, iš kurių Marija pilna gyvo tikėjimo, Ieva pilna abejojimo. Marijos tikėjimas žymus ne tik angelo apreiškime, bet ir visame jos gyvenime.

Baigdami šį perskyrimą, panagrinėsime Marijos tikėjimą, tą mūsų tikėjimo p i r m a v a i z d į. Šv. Alfonsas Liguori sako: Tikinčiųjų Motina! Taigi Dievo Gimdytoja yra visų tikinčiųjų Motina. Mes visi turime taip tikėti, kaip Marija tikėjo, ir į tas tiesas ir paslaptis, į kurias Marija tikėjo. Daugiau iš mūsų Dievas nereikalauja. Tikėk Dievu, nes tai yra didžiausis ir tikriausis t i k ė j i m o a u t o r i t e t a s. Be šito autoriteto tikė-

jimas yra vieni niekai. Mes tikime Dievo Bažnyčia. Tikime jos skelbiamąjį mokslą kaip **p a t i e s D i e v o** įsakymą, o ne kaip Bažnyčios liepimą. Mes tikime del to, kad tai pats Dievas įsako. Marija tikėjo angelu, nes jis kalbėjo **D i e v o** vardu ir pranešė Dievo valią. Tą Marijos tikėjimą Bažnyčios susirinkimas Vatikane (1870 m.) taip aprašo: Katalikų Bažnyčia moko, kad šitas tikėjimas, būdamas žmonių išganymo pradžia, yra antgamtinė dorybė, per kurią mes, Dievo malonės padedami, tikime jo apreikštą tiesą ne del to, kad mes jos esmę suprastumėm prigimtoje proto šviesoje, bet del to, kad apreiškiančio Dievo autoritetas neapvilia ir negali apvilti" ((Denz. Bannw. 1789).

Taigi tikėjimas yra **D i e v o m a l o n ė**. Dievas savo autoritetu veikia mūsų sieloje ir nurodo, ką mes turime tikėti. Dievas palenkia musų valią klausyti ir priimti net tokį Dievo apreiškimą, kuriam protas pripažįsta didžiausį slaptumą. Kai Marija paklausė, **k a i p** įvyks Dievo Sūnaus Įsikūnijimo paslaptis, angelas jai trumpai paaiškino. Ir Bažnyčia gali mums šį tą paaiškinti. Bet tikėjimo paslaptys buvo ir liks paslaptimis taip mums, taip ir Marijai. Mūsų pareiga tarti Bažnyčiai su Marija: Štai, aš Viešpaties tarnaitė!

12. TIKĖJIME IŠMĖGINTA.

„Jūsų išmėgintas tikėjimas turi būti rastas brangesnis už auksą, kurs mėginamas ugnimi" .(1 Petr. 1, 7).

Tikėjimo išmėginimas galima dvejopa prasme imti. Pirma, galime svarstyti šventųjų **g y v e n i m o** išmėginimus. Geriausis pavyzdys šitokio tikėjimo išmėginimo yra Abraomo gyvenimas. Aukščiausį laipsnį jo tikėjimo mėginimas pasiekė tada, kai jam buvo įsakyta paaukoti Dievui sūnų. Antra, tikėjimo išmėginimas gali būti visokios tikėjimo **s u n k e n y b ė s**, pasitaikančios kad ir ramiame gyvenime. Čia pavyzdžiu gali mums buti apaštalų abejojimai del Išganytojo atsikėlimo. Tomas sakosi tik tada atsikėlusį Išganytoją įtikėsiąs, kai ne tik jį pamatysiąs, bet ir jo prisiliesiąs. Išganytojas įtikino Tomą, nes mato jo tikėjimo silpnumą. Jėzus Kristus elgiasi kaip gydytojas su ligoniu: išorinėmis priemonėmis jis stengiasi pašalinti vidujinį ligos krizį (pavojų). Valandėlė — ir ligonis mirtų. Valandėlė — ir Tomas būtų Išganytojui prapuolęs, kaip prapuolė jam Judas.

Kiekvieno žmogaus tikėjimas turi pereiti to dvejopo išmėginimo ugnį: vidujinę ir išorinę sielos kovą. Nemėgintas

tikėjimas yra negalimas, kaip yra negalimas gyvenimas be kovos. Tikėjimas yra reikalingas mėginimo, nes kitaip jis bus nebe tikėjimas, tik regėjimas. Išganytojas aiškiai pabrėžė: Palaimintas, kurs ir nematydamas tiki (Jon. 20, 29). Palaimos nešąs tikėjimas turi išsižadėti regėjimo, nes be tikėjimo nėra palaimos, arba, kaip šv. Grigalius Didysis sako: Tikėjimas nevertas užmokesnio, jeigu jis remiasi tik proto tvirtinimais[1].

Marijos tikėjimas taip pat buvo dvejopu būdu išmėgintas. Mus stebina Marijos tikėjimo mėginimo būdas, nes Mariją mėgina tas, iš kurio ji mažiausiai to mėginimo tikėjosi. Marijos tikėjimą mėgino jos Sūnus! Tą tiesą šitaip trumpai išreikšime: Tėvas mėgina Sūnų kentėjimo paklusnumu, o Sūnus mėgina Motiną tikėjimo paklusnumu. Tas ypatingas mėginimas uždeda abiem savotiško heroizmo (vyriškumo) pareigų: Sūnus turi visiškai pasiduoti Tėvo valiai kentėjime, o Motina — tikėjime.

Čia mes tekalbėsime apie Marijos mėginimą. Skaitydami Evangeliją, mes pastebime nepaprastai šaltą, abejutišką Sūnaus santykį su Motina. Tas jų santykiavimas ir Bažnyčios tėvams labai krito į akis. Sūnaus šaltumas Motinai yra ne paprastas atsitikimas, bet sąmoningas „Tėvo įsakymo“ vykdymas, nes Išganytojas labai dažnai primindavo: „Aš visuomet tai darau, kas mano Tėvui patinka“ (Jon. 8, 29). Skaitydami Evangeliją mes įsitikinsim, kad Išganytojas neieško tyčia progos išmėginti savo Motinos tikėjimui, bet ta proga jam pasitaikydavo einant aukštas pasaulio išganymo pareigas. Tai dar naujas įrodymas, kad Marijos tikėjimo išmėginimas įvyko Apvaizdos numatyta tvarka.

Skaitykime Luko Evangelijoje apie Jėzaus Kristaus, dvylikos metų vaikelio, pasilikimą Jeruzalės bažnyčioje. Tikėjimo mokytojai (teologai) sako, kad Jėzus Kristus dar vaikas būdamas jau gerai nusimanė apie savo dievišką pasiuntinybę. Tą savo protinį subrendimą pirmą kartą jis pareiškė Jeruzalės bažnyčioje. Kada Marija paklausė: „Sūneli, kam mums taip padarei?“ Išganytojas ramiu, bet ir kiek papeikiančiu balsu atsakė: „Kam manęs ieškojote? Argi nežinojote, kad man reikia būti tuose dalykuose, kurie yra mano Tėvo?“ Iš tų žodžių lengva suprasti, jog čia Marija mėginama, ir galima aiškiai nuvokti, kad Sūnus jaučiasi verčiamas likti bažnyčioje. Abu kenčia. Katras katrą pralenks? Aišku, jog Sūnus, nes Marija vaduojasi prigimtais jausmais, o Jėzus Kristus ant-

[1]) Evang. 2, hom. 26.

gamtiniais. Čia susitinka prigimtis su antgamte, kurios dažnai viena antrai prieštarauja. Ir čia panašiai darosi, nes šv. Lukas sako: „Bet jie nesuprato, ką jis jiems buvo pasakęs“ (Luk. 2, 50). Jie nesuprato, kad jų keliai ir jų mintys nesutaikomos su jų Sūnaus keliais ir mintimis (Iz. 55, 8). Jie nesuprato, kad Dievas Tėvas Sūnui turėjo labiau rūpėti, negu tėvų laikiniai reikalai.

Tėvų nesuprastas Išganytojas grįžo namo. Tas įvykis buvo Marijai naujas apreiškimas. Nors Marija savo Sūnaus darbų gerai nesuprato, bet ji viską laikė savo širdyje. Asyžiuje šv. Pranciškaus bažnyčioje yra gražus dailininko Giotto paveikslas, kurs išreiškia Marijos atsidavimą savo Sūnaus nesuprastiems žodžiams.

Šitą Evangelijos vietą Marijos priešininkai išnaudoja savo klaidatikystei skelbti. Girdi, jeigu Marija nesuprato savo Sūnaus, tai ji visai netikėjo jo dieviškos kilmės. Bet tai neprileistina, rašo mokytas katalikų Šv. Rašto tyrinėtojas Maldonatas, kad Marija ir Juozapas nebūtų supratę, jog Išganytojo žodžiai reiškė Tėvą — Dievą; juk tai rodė jiems ir angelų, ir piemenų, ir išminčių (Trijų Karalių), ir Simeono, ir Onos darbai, kalbos ir garbinimo giesmės. Dar aiškiau nurodė Išganytoją angelas Juozapui: „Ji (Marija) pagimdys sūnų, tu gi praminsi jį vardu Jėzus, nes jis išgelbės savo tautą nuo jų nuodėmių“ (Mat. 1, 21). Taigi, ne pats išganymas jiems buvo nežinomas, bet tik jo būdas.

„Man reikia būti tuose dalykuose, kurie yra mano Tėvo“. Aš turiu įvykdyti savo Tėvo darbus ir sumanymus. Tai Jėzaus Kristaus pasiuntinybės programa. Atskiri programos punktai tik tada Marijai paaiškės, kai jie bus gyvenime vykdomi. Tai nepraeis be skaudaus Marijos mėginimo. Sūnaus žodžius ji pasilaiko širdyje ir padaro juos savo gyvenimo taisyklėmis (regula). „Ir jis iškeliavo su jais, atėjo į Nazaretą ir buvo jiems paklusnus“. Bet ateis laikas, kada Jėzus Kristus klausys Dangiškojo Tėvo valios, kuri jiem abiem yra aukščiausis veikimo mastas. Tas laikas prasidės su Išganytojo viešais darbais.

Jau šv. Ambrozijus palygino Kanos vestuves su Jėzaus Kristaus pasilikimu Jeruzalės bažnyčioje. Palyginime aišku abiejų įvykių susijimas. Čia dvylikos metų vaikas, o ten jau trijų dešimtų metų vyras. Tarpiniai metai yra Jėzaus Kristaus paslėptas gyvenimas Nazarete. Apie šitą gyvenimą tik šitiek turime žinių: „Jis buvo jiems paklusnus“ (Luk. 2, 51). Tris dešimtis metų paklusnus! Jeruzalės bažnyčioje jis buvo pasirodęs tik kaip skaisčiai krintanti žvaigždė (meteoras). Marija jau buvo pripratusi savo dieviškojo Sūnaus klausyti.

Jėzus Kristus išeina iš šeimos į pasaulį Dievo Tėvo pasiuntiniu tarnauti savo tautai ir net visai žmonijai. Dabar bažnyčioje pasakytieji žodžiai: man reikia būti tuose dalykuose, kurie yra mano Tėvo, įgauna pilnos ir tikros reikšmės ir svarbos. Jėzus Kristus pradeda naują gyvenimą, būdamas žemiškos Motinos ir dieviško Tėvo Sunus. Savaime suprantama, kad Tėvo valia visame turės pirmenybės prieš Motinos, Viešpaties tarnaitės, valią.

Čia gali kilti klausimas, ar Marija taip pat suprato ir Tėvo valią, kaip ir Sūnaus valią? Aišku, jog Marija negalėjo aiškiai suprasti dangiškojo Tėvo valios. Tik Jėzus Kristus yra vienintelis šaltinis kiekvienos tiesos ir kiekvienos malonės. Marijos žinojimas iš Sūnaus. Vienas yra jūsų mokytojas, yra pasakęs Išganytojas savo apaštalams. Angelas, apreikšdamas, nepranešė Marijai visų Išganytojo darbų. Angelo apreiškime tik aiškiai pažymėta, kad Jėzus Kristus išganys savo tautą (Mat. 1, 21). Kitkas buvo paslėpta.

Kanos vestuvėse padarytasis stebuklas buvo pirmas aiškus apreiškimas, nurodąs žmonių išganymo būdus. Del ko čia stebuklingu būdu vanduo padaromas vynu? Šv. Tomas Akvinietis atsako, kad tai padaryta parodyti, jog Senajam Įstatymui trūko „meilės“ ir „teisingumo“ vyno. Del ko Išganytojas rūsčiais žodžiais atsiliepė savo Motinos prašomas? Del to, sako šv. Bernardas, kad duotų Marijai suprasti, jog nuo šiol Sūnus elgsis ne sulig švelniais Nazareto šeimos papročiais, bet sulig Dangaus Tėvo nurodomu būdu. Nuo šiol Marija turės sekti paskui Jėzų Kristų. Aukščiausiu paliepimu Sūnus laikys Tėvo norą. Aukščiausiu Tėvo valios aiškintoju ir vykdytoju yra Sūnus, kurio ir Motina turi jo klausyti[1]).

Pirmosios trys Evangelijos rodo Jėzų Kristų kaip Išganytoją (Mesiją). Aplink jį nuolat renkasi daug žmonių. Jo asmenybė galingai veikia taip jo draugus, taip ir jo neprietelius. Šitame viešame gyvenime pasireiškia ir Jėzaus Kristaus santykiai su savo Motina. Jėzaus Kristaus naujasis mokslas nepatinka žydų kunigams ir mokytojams; jie pradeda šiauštis prieš Išganytoją. Marija tai nujaučia. Ji eina su giminaitėmis pas Jėzų Kristų, norėdama parsikviesti jį namo, gelbėti iš kylančio pavojaus.

Deja, del daugybės žmonių Marija negalėjo prisiartinti prie savo Sūnaus ir liko su draugėmis už minios. Tada jam buvo pranešta, kad jo laukianti jo Motina ir jo broliai, t. y. mokiniai, draugai, nes žydai broliais vadindavo ir draugus ir gerus pažįstamus. Jėzus Kristus jiems atsakė: „Mano motina

---

[1]) Thomas in Joan. 19, 6...

ir mano broliai yra tie, kurie klauso Dievo žodžio ir jį vykina". (Luk. 8, 21). Ir nurodė aplink jį susirinkusius žmones. Tai buvo viešas atsiliepimas apie savo Motiną. Tą patį Išganytojas pakartoja, kai viena moteriškė iš minios pakeltu balsu jam tarė: Palaiminta įsčia, kuri tave nešiojo, ir krūtys, kurias žindai. Jis atsakė: Beje, palaiminti, kurie klauso Dievo žodžio ir jo laikosi (Luk. 11, 27—28). Abiem atvejais Jėzus Kristus pabrėžia, kad palaiminti tie, kurie klauso Dievo žodžio ir laikosi jo valios. Abiem atvejais jis pataiso žydų klaidingą nuomonę, būk kūno giminystė daug reiškianti išganymo klausime. Išganymas gaunamas per žmogaus pastangas ir Dievo malonę, o ne per kraujo giminystę. Ne kūnas, bet dvasia riša žmones su Dievu.

Visa tai Išganytojas paaiškino žydams sąryšyje su Marijos atėjimu. Išganytojas nenorėjo pasmerkti savo Motinos ir jos išsižadėti. Išganytojas visada kalba trumpai, aiškiai ir gana aštriai. Bet tai tik palengvina jo žodžius suprasti. Jėzus Kristus neprikaišiojo Marijai, kad ji Tėvo valios nežiūrinti. Ne! Marija jau buvo girdėjusi iš jo lūpų, kad Tėvo valia yra aukščiausia taisyklė visiems tiems, kurie nori būti palaiminti. Šita taisyklė Marijai dar labiau įstringa galvon, ir ji jau nieko daugiau nebeatsako į savo Sūnaus anksčiau minėtus žodžius. Marija tyli ir širdyje vykdo kartu su Sūnumi Tėvo valią.

Taip Marija ėjo paskui savo Sūnų ligi pat Kalvarijos Kalno. Paskutinis ir aukščiausis Marijos skausmų žygis — Marija ant Kalvarijos Kalno po kryžiumi. Angelo džiaugsmingas apreiškimas persimainė į sopulingą liūdesį. Grynai žmogišku atžvilgiu Marija turėjo pagrindo galvoti apie savo Sūnaus šviesią ateitį. Angelas aiškiai sako: „Jis bus didis ir vadinsis Aukščiausiojo Sūnumi. Viešpats Dievas duos jam jo tėvo Dovido sostą: jis karaliaus Jokūbo namuose per amžius, ir jo karaliavimui nebus galo" (Luk. 1, 32—33). Štai, ant Kalvarijos Kalno jo „sostas", nuo kurio jis „valdo", yra kryžius. Jau šv. Barnabas išaiškino 95 psalmės 10 eilutę: karaliavo Dievas nuo medžio (regnavit a ligno). O ant Išganytojo galvos padėjo parašą: „Jėzus Nazarietis Žydų Karalius".

Ar tai buvo angelo žodžių įvykimas? Taip! Bet tik visiškai kita prasme. Kaip sunku buvo Marijai suprasti tokį angelo pranešimo įvykimą! Kaip kitur, taip ir čia Išganytojas, kreipdamasis į Mariją, nevadina jos „Motina", bet „Moteriške". Čia vėl aiškus įrodymas, kad Jėzus Kristus visame žmonijos išganymo darbe vadovavosi vien Tėvo valia, kuri buvo aukščiausis matas visų jo darbų ir žodžių. Mirda-

mas ant kryžiaus, taipgi šaukiasi Tėvo valios: Tėve, atleisk!... Tėve, į tavo rankas pavedu savo dvasią!... Kaip pirma Jėzus Kristus Tėvuje gyveno, taip dabar jame kenčia ir miršta. Jis miršta ne kaip Marijos Sūnus, bet kaip Žmogaus Sūnus, kaip Dievo Avinėlis, kurs naikina pasaulio nuodėmes. Bet Išganytojas jaučia savyje didelę meilę Motinos ir, mirdamas, paveda ją Jono globai. Drauge jis stengiasi parodyti, kad jo valgis yra daryti valią to, kurs jį siuntė, kad ištesėtų jo darbą. (Jon. 4, 34). Jėzus Kristus ištesėjo; jis atliko jam uždėtąją pareigą: per kryžiaus mirtį išgelbėjo žmoniją!

Peržiūrėję Evangelijas, mes randame dvejopą tiesą: Marijos m ė g i n i m ą ir tai per Sūnų. Sūnus yra didis kryžiaus nešėjas, kurs turi kasdien nešioti jį ant savęs. (Mork. 8, 34). Kas nori paskui jį sekti, tas turi eiti jo pėdomis. Tą kryžių pats Tėvas kasdien uždeda savo Sūnui. Jis deda kryžių ir Motinai, bet jau per jos Sūnų. Vieno skausmas pereina ant kito. Sūnui tas skausmas dar padvigubėja, nes jis, kaip Išganytojas, nebegali elgtis su savo Motina paprasto vaiko būdu, bet turi elgtis sulig griežtu Tėvo valios nustatymu, kurs jį veda prie mirties.

Aišku, jog toksai Sūnaus elgimasis su savo Motina buvo Marijos tikėjimo išmėginimas, kurs vis labiau nušvietė jai D i e v o a p r e i š k i m ą. Negali būti abejonės, kad po to išmėginimo Marija daug aiškiau, geriau, plačiau ir giliau Dievą pažino ir daug giliau, tvirčiau ir galingiau juo tikėjo. Taigi Elzbietos palaiminimą: Palaiminta, kuri įtikėjai, Marija įgijo per ilgą, aštrų tikėjimo mėginimą. Ir šiuo atžvilgiu Mariją reikia laikyti K a n k i n i ų K a r a l i e n e, tikėjimo liudytojų pirmavaizdžiu. Teisingai šv. Alfonsas Liguori pavadino ją Tikinčiųjų Motina. Neapsirinkame, vadindami Mariją Gerąja Patarėja, nes ji nuveda mus pas savo Sūnų ir liepia klausyti jo, kaip Kanos vestuvėse jo klausė šeimininko tarnai, Marijos patariami: Viską, ką jums įsakys, darykite, nes niekas nenueina pas Tėvą, tik per mane.

13. KANTRIAUSIOJI MOTINA.

„Tavo pačios sielą pervers kalavijas“ (Luk. 2, 35).

Žmonija — kančių vergė. Visa žmonijos istorija prirašyta žmonių kentėjimų. Tai yra tarsi bendras gamtos dėsnis, kad žmogus kūnu ir siela kentėtų. Kas nori gyventi, tas turi kentėti. Klausimas: k a m tos kančios? buvo ir yra sunkiausis klausimas pagonijoje, žydijoje, krikščionijoje. Šį klausimą

žmonija visais laikais stengėsi išspręsti; ji jautė, kad dabar yra kažin kas, ko neturi būti, kas pradžioje neturėjo taip būti; čia pagrindas ir tikėjimo į rojų, kurio mes dabar nebeturime.

Pagonija kentėjimų priežastį matė pačioje gamtoje; jie kentėjo ir tylėjo. Kai kurie pagonys visų nelabumų kaltininku laikė medžiagą. Pas žydus kentėjimų klausimas buvo labai reikšmingas, nes visos kančios buvo kliūtis jų siekiamajai gerovei. Didysis kančių vyras Jobas ir psalmių autorius Dovidas daug kalba apie kančias, bet jų neišsiaiškina.

Štai atėjo Jėzus Kristus, Dievo Avinėlis, kurs atėjo nuimti nuo pasaulio nuodėmių naštos. Kaip visuose žmonių klausimuose, taip ir kančių klausime jis atnešė skaisčią skaisčią šviesą. Pagal jo mokslą mes dabar skiriame dvejopą kentėjimą: užsitarnautą ir neužsitarnautą. Kaltininkams Išganytojas grasina sunkiomis kančiomis: jei nedarysite atgailos, visi pražūsite (Luk. 13, 3). Neužsitarnauti kentėjimai yra Jėzaus Kristaus kančios, kuriomis jis nušvietė žmonijai kentėjimų klausimą ir visiškai išnaikino amžinąsias kančias. Vadinasi, vieni kentėjimai santykiauja su blogu, kiti yra dieviškų dalykų meilės vaisius (Mat. 5, 10), kaip atvadavimas už daugelį (Mat. 20, 28; 26, 28), mokinių vargai vardan savo Mokytojo. Tokie kentėjimai apvainikuojami amžinąja garbe. Išganytojas pats sako mokiniams, keliaunantiems į Emaus miestelį: „Argi nereikėjo, kad Kristus tai kentėtų ir taip įeitų į savo garbę?“ (Luk. 24, 26). Aštuoniuose palaiminimuose jis taip sako saviesiems: „Palaiminti, kurie persekiojami del teisybės, nes jų Dangaus Karalystė“ (Mat. 5, 10). Tikėjimo mokytojai (teologai) kaltės kentėjimus vadina bausmės kentėjimais, o neužsitarnautus — išmėginimo kentėjimais.

Išmėginimo kentėjimai yra ir Dievo Gimdytojos kentėjimai. Del to Marija vadinama Sopulingąja Motina. Marijos kančios yra aukščiausis dieviškų dalykų meilės laipsnis, nes jos buvo del J. Kristaus ir su J. Kristumi iškentėtos. Svarstydami Dievo Motinos sopulius, pirma apžvelgsime bendrąsias, o paskui ypatingąsias jos kančias.

Būti „Sopulių Motina“ Marija paskirta tuojau po Jėzaus Kristaus užgimimo, kai ji atnašavo Jeruzalės bažnyčioje savo dieviškąjį Kūdikį. Šv. Dvasios vedamas, nuėjo į bažnyčią pranašas Simeonas ir, paėmęs Dievą į savo rankas, pradėjo pranašauti Išganytojo ateitį. Jis būsiąs Dievo žadėtasis tautoms išganymas, pagonims šviesa, izraėlitams garbė.

Bet Simeonas pranašavo ir gimdytojams. Jis palaimino Mariją ir tarė jai: „Štai, šitas pastatytas puolimui ir atsikėlimui

daugelio Izraėlyje ir kaip ženklas, kuriam bus prieštaraujama. Ir tavo pačios sielą pervers kalavijas, kad būtų atidengtos daugelio širdžių mintys" (Luk. 2, 34.—35). Tie žodžiai negalėjo nesujaudinti Marijos, kuri girdėjo, iš vienos pusės, aukščiausį d ž i a u g s m ą, o iš kitos pusės, g r a s i n i m ą ir nusiskundimą.

Pagonių išminčiai aplankė Betliejaus kūtelę ir vėl parkeliavo namo. Iš žydų tautos buvo atėję aplankyti gimusiojo Karaliaus tik keletas piemenėlių. Nei kunigaikščiai, nei kunigai neatsiuntė savo atstovų pas Išganytoją; jis buvo jiems nežinomas. Veltui Marija jų lauktų! Laukdama ji pritirtų tik naujų širdies skausmų.

Bet apie tai jai nėra laiko galvoti. Aure, mažojo Kudikėlio padangė jai niaukiasi; artinasi smarki perkūnija; jau pradeda ir žaibuoti. Ar gali būti, kad del' taip neturtingos, taip paprastos Betliejaus šeimelės kiltų kokie ginčai ir nesusipratimai tarp pasauliečių? Nei Juozapas, nei Marija nesitikėjo, kad ta kylanti audra juos paliestų. Tačiau kaip mat jų gyvybei atsirado rimtas pavojus.

Paprastame gyvenime pavojingiausios esti tos audros, kurios kilsta ramiu laiku, dideliuose karščiuose. Jos užklumpa žmones neprisirengusius ir pridaro jiems daug nuostolių. Kuone taip būtų atsitikę ir su Šventąja Šeimele. Užėjus pavojui, Marija tarė su psalmistu: Ištiesk, o Viešpatie, savo ranką iš aukštybės, ištrauk mane ir išvaduok mane iš daugelio vandens, iš svetimųjų sūnų rankos (Psl. 143, 7). Ir Viešpats išklausė jos prašymą; jis ištiesė ranką iš aukštybės. Dievas pasiuntė savo angelą gelbėti Šventosios Šeimos iš pavojaus. „Viešpaties Angelas pasirodė Juozapui sapne ir tarė: Kelkis, imk vaikelį ir jo motiną, bėk į Aigiptą ir būk tenai, kol tau pasakysiu; nes atsitiks, kad Erodas ieškos vaikelio nužudyti" (Mat. 2, 13). Šv. Šeimos pabėgimo paveikslas buvo piešiamas jau 8 amžiaus bažnyčiose. Dar įvairiau aprašomas tas bėgimas netikrose evangelijose (apokrifuose) ir legendose apie Kristų.

Paprastam šv. Mato aprašyme to paveikslo nerandame. Tenai nupasakojama karti tikrenybė, bet nematyti Š v. Š e i m o s n u s i m i n i m o, dvejojimo. Jos nariai bėga nuo blogų žmonių, bet su visu pasitikėjimu Viešpaties globa. „Nes, jei ir mirties ūksmės viduriu eičiau, aš nebijosiu nelaimių, nes tu esi su manim" (Psl. 22, 4). Mes nežinome, kiek kliūčių jie nugalėjo ir kiek sunkenybių iškentėjo. Bet mes žinome, kad jie visoje savo sunkioje kelionėje drąsiai kalbėjo: „Tavyje, Viešpatie, aš turėjau vilties, tenebūsiu sugėdintas per amžius" (Psl. 30, 2).

Šalia Kančių Vyro, Jėzaus Kristaus, Sopulingoji Motina, Švenč. Marija, yra mums neužsitarnautų kentėjimų paveikslas. Jau Senojo Įstatymo pranašai vaizdavo Išganytoją kaip nekaltai kenčiantį Dievo tarną. Pasiskaityk apie tai Izaijo 53 perskyrimą. Marijos sopulingą gyvenimą išpranašavo senelis Simeonas Jeruzalės bažnyčioje.

Ne vienam kyla klausimas del ko Dievas, žinodamas visų žmonių rytojų, nepašalino visų pavojų Jėzaus Kirstaus ir jo Motinos gyvenimui. Kam leisti nekalčiausiems kentėti? Taip svarstome tik mes, žmonės, o ne Dievas; jis nori ir nekaltųjų kentėjimo. Dievas nori, kad būtų kenčiama del jo dalykų. Apie tai yra pasakęs Išganytojas savo pamoksle ant kalno. Mūsų laisva valia pasiimti kentėjimai turi paraginti kitus prisiminti Dangaus Tėvą, del kurio šventų dalykų mes nekaltai kenčiame. Kankinių kančios buvo tie žiburiai, kurie apšviesdavo pagonių aptemusius protus. Mirties ūksmėje vaikščiojusios tautos per tą šviesą suprasdavo, kad yra vienas tikrasis Dievas, dėliai kurio krikščionys nekaltai kentėdavo ir mirdavo. Dėliai to Dievo krikščionys prarasdavo savo gyvybę, kad vėl ją rastų (Mat. 10, 39).

Neužsitarnautas kentėjimas yra nepaprastos reikšmės pavyzdys. Tai yra geriausis mūsų tikėjimo pareiškimas, tvirčiausis mūsų jo įrodymas; tai yra mūsų viltis ir mūsų meilė. Gerai iškentėta kančia yra tikriausis įrodymas, kad krikščionybė yra vienintelė religija, kuri moko ne vien gerai gyventi, bet ir gerai kentėti. Tik ta tikyba yra tikroji, kuri išaiškina kančių prasmę ir padaro jas pakenčiamas. Tikyba, kuri palieka žmogų kentėjimuose nepaguosdama, kuri duoda suprasti ir net moko, kad kentėjimai — tai žmogaus gyvenimo likimas, — tokia tikyba yra pagonystė.

Jėzus Kristus atnešė tikrąjį kentėjimų supratimą; ypač jis nušvietė nekaltųjų kančias. Jis pats imasi ant savęs našta ir neša ją per visą savo gyvenimą. Jis leidžia kentėti ir savo Motinai bei savo mokiniams. Bet jo našta yra lengva ir jo jungas yra saldus.

Mes turime išmokti nekaltai kentėti. Nekaltai kentėdami mes garbiname Dievą ant žemės, stipriname savo artimus ir glaudžiau susijame su V. Dievu; tada mes drąsiau laukiame amžinojo atlyginimo Dangaus Karalystėje.

Kas save gerai pažįsta, tas nesakys su lengva širdimi, kad jis nekaltai kenčia. Tiesa, mes galime atrodyti nekalti žmonių akyse; bet mes nežinome, ką Dievas apie mus sako. Tikras krikščionis neturi tyrinėti, ar jis teisingai ar neteisingai kenčia; jis turi tik žiūrėti, ar jis kan-

triai kenčia! Tik kantrus krikščionis žino, kad jo kentėjimai bus naudingi. Tik tada jis tikrai prisiartina prie Dievo ir sako su šv. Povilu apaštalu: „Aš esu tikras, kad nei mirtis, nei gyvenimas, nei angelai, nei kunigaikštystės, nei galybės, nei dabartiniai, nei būsimieji dalykai, nei stiprybė, nei aukštumas, nei gilumas, nei joks kitas kūrinys negalės atskirti mūsų nuo Dievo meilės, kuri yra mūsų Viešpatyje Jėzuje Kristuje". (Rom. 8, 38—39). Iš čia mes matome, kad tikrai suprasti kentėjimai veda prie Dievo, o ne atitraukia nuo jo. Dar daugiau, kantriai kenčiamos kančios žmogų rište pririša prie V. Dievo. Kaip vėtrų ir audrų daužomas medis vis giliau suleidžia savo šaknis, taip ir mes per kentėjimus vis tvirčiau susivienijame su Dievu. Dievo Motina yra pavyzdys kantraus kentėjimo ir geriausia išprašytoja mums Dievo malonių, reikalingų mūsų vargingame gyvenime. Prašykime Sopulingosios Motinos užtarimo!

14. SOPULINGOJI MOTINA.

„Prie Jėzaus kryžiaus stovėjo jo motina" (Jon. 19, 25).

Viduramžiai buvo gilaus tikėjimo ir didelio religingumo laikotarpis. Ypač rūpintasi išoriniu būdu prisiminti Išganytojo ir jo Motinos kentėjimus. Tik „Kančių Vyro" pavyzdžiu ėjo šimtai tūkstančių žmonių į Kryžiaus Karus. Viduramžiais labai išsiplėtė ir gili mistika, gilus dvasios gyvenimas. Išganytojo kruvinosios žaizdos sužadino šv. Bernardą parašyti gilaus dvasiško turinio knygas.

Bet kas pastebi ant kryžiaus kenčiantį, tas pastebi ir po kryžiumi klūpančią Mariją visame ir visada su Jėzumi Kristumi. Tą tiesą gražiausiai pavaizduoja krikščioniškasis menas. Jėzaus Kristaus gyvenimas, o ypač jo Užgimimas, Kančia, Prisikėlimas buvo rodomi teatruose ir vadinamuose Kalėdų, Pasijos, Velykų vaidinimuose. Visuose tuose vaidinimuose Marija buvo rodoma greta savo Sūnaus. Tai matydami, žmonės įsitraukdavo į ypatingą Marijos garbinimą.

Marijos kentėjimai prasideda su Jėzaus Kristaus vaikyste. Ar be motiniškų sopulių ji pradėjo Erodo persekiojimą, bėgimą į Aigiptą, Simeono pranašavimą, dvyliktų metų Jėzaus pasilikimą Jeruzalės bažnyčioje?! Ypač jaudinąs paskutinių Jėzaus Kristaus gyvenimo valandų apmąstymas. Marija stovi prie mirštančio Sūnaus, bet negali jo savo rankose numarinti, nes jis... kryžiaus rankose! Savo tyliu, kantriu kentėjimu prie mirštančio Sūnaus Marija išmokė žmones kentėti su ken-

čiančiu išganytoju. Tą daugkentėjimą Marija išrado ir pavedė tikinčiajai krikščionijai. Krikščionių menininkai tą Marijos daugkentėjimą stengėsi gražiausiu būdu pavaizduoti. Tai buvo didžiausis akstinas viduramžių tikintiesiems statyti Marijos garbei bažnyčias, koplyčias ir p. d. Pavaizdus Išganytojo ir jo Motinos kančių parodymas ragindavo žmones gyvai persiimti jų kentėjimais. Ir dabar, eidami Kryžiaus Kelius, mes turime gyvai persiimti Kristaus ir Marijos kentėjimais.

Jėzaus atsisveikinimo su Marija Evangelijoje nerandame. Ten nėra ir daug kitų dalykų iš Jėzaus Kristaus gyvenimo. Evangelijoje tik pasakyta: „Yra dar daug ir kitų dalykų, kuriuos Jėzus padarė. Jei kiekvienas iš jų būtų atskirai parašytas, tai manau, kad ir visas pasaulis negalėtų sutalpinti visų knygų, kurios reiktų parašyti" (Jon. 21, 25).

Vis delto mes skaitome apie Išganytojo atsisveikinimą su savo apaštalais. Argi Jėzus Kristus nebūtų radęs valandėlės atsisveikinti ir su savo Motina? Toks klausimas kyla žmogui, žiūrint į tuos dalykus žmogiškomis akimis. Krikščioniškasis menas stengiasi atsakyti į tą klausimą, pavaizdžiu būdu parodydamas Jėzaus Kristaus atsisveikinimą su savo Motina, nors apie tai ir tyli Evangelija. Garsus vokiečių katalikų menininkas Albrechtas Dürer nürnbergietis († 1528). pagaminęs daug sujaudinančių paveikslų iš Marijos gyvenimo, šitaip piešia Išganytojo atsisveikinimą su Marija.

Scena piešiama Betanijoje, įeinant Marijai ir Mortai į namus. Keturių asmenų veidai rimti; juose pastebimas didelis susirūpinimas. Ypač susijaudinę Motina su Sūnumi. Motina visai sulinkusi, sopulių nugalėta. Rankų kryžiavimu ir veido išraiška rodo savo neapsakomas kančias. Ji žodžių negalėjo nė ištarti, nes tai būtų buvę per mažas motiniško jautrumo išreiškimas. Sūnus tai gerai žinojo ir jautė. Su jaudinančia išvaizda jis žengia viena koja į Alyvų Kalno pusę, kur jis nori maldoje laimėti savo kentėjimų kovą.

Po tuo paveikslu mes galėtumėm drąsiai parašyti: „Jau nebedaug aš kalbėsiu su jumis, nes ateina šio pasaulio kunigaikštis; manyje jis nieko neturi, bet kad pasaulis pažintų, kad aš myliu Tėvą ir taip darau, kaip Tėvas man įsakė. Kelkitės, eikime iš čia" (Jon. 14, 30—31). Pasaulis turi pažinti, o savieji jau žino, kad Sūnus iš neapsakomos savo Tėvo meilės yra pasiruošęs pasiaukoti. Ypač Marija tai gerai žinojo. Bet jos Sūnaus atsidavimas Tėvo valiai yra surištas ir su jos baisiomis kančiomis. Ta jos Sūnaus auka yra sunkesnė už bet kokią kitą jos pačios auką, net ir už pačią jos gyvybę. Toksai paveikslas turėtų būti kiekviename ligonių kambaryje, nes jis yra mirštančiųjų paguoda.

Jėzus Kristus sutinka savo Motiną kryžių nešdamas. Evangelija pasakoja, kad tos moterys, kurios ėjo paskui Išganytoją per visą jo ganytojavimo gyvenimą, lydėjo jį ir paskutinėje jo kelionėje į Kalvarijos Kalną. „Iš tolo žiūrėjo taip pat moteriškės: tarp jų buvo Marija Magdalena, Marija Jokūbo junesniojo ir Juozapo motina, ir Saliomė, kurios, jam dar Galiliejoje esant, jį sekė ir jam tarnavo, ir daug kitų, kurios buvo su Juo atėjusios į Jeruzalę“ į Velykų iškilmes (Mork. 15, 40—41). Koks baisus skausmas kankino tada Dievo Motiną! Šiandieną tai yra ketvirtoji Šventojo Kryžiaus Kelio stotis. Bažnytinis menas stengiasi kuo gražiausiais paveikslais mums pavaizduoti tą nepaprastą įvykį Jėzaus ir Marijos gyvenime. Kai kurie menininkai piešia Mariją puolančią prie Jėzaus Kristaus ir gailiomis ašaromis vilgančią jo suvargusį šventą kūną. Bet Išganytojas negali ilgai būti su savo Motina; jis apsuptas žiaurių pagonių ir apakusių žydų, kurie ištroškę laukia jo nekalto kraujo. Išganytojas eina atlikti Tėvo uždėtosios pareigos. „Aš turiu būti pakrikštytas krikštu ir kaip nerimstu, iki tai bus atlikta!“ (Luk. 12, 50).

Marija po kryžiumi. Evangelija sako: „Prie Jėzaus kryžiaus stovėjo jo Motina“ (Jon. 19, 25). Ėdžios ir kryžius—pradžia ir galas. Tenai visuomet buvo ir Marijos širdis. Visa, ką Jėzus Kristus kentėjo, tą ir Marija motinišku jautrumu pergyveno ir jautė. Kiekvienas Sūnaus žodis, pasielgimas, kentėjimas, pasisekimas ir nepasisekimas atsimušdavo Motinos širdyje ir atsiliepdavo jos sieloje, kaip ramiai šniokščiančiame miške atgarsiai. Ypač daug jautė ir kentėjo Marija ant Kalvarijos Kalno. Viename dalyke Sūnus ir Motina visuomet būdavo kaip vienas, būtent: pasiryžime kentėti ir vykdyti, ko Dangiškasis Tėvas nori. „Nejaugi aš negersiu tos taurės, kurią mano Tėvas yra man davęs?“ (Jon. 18, 11).

Evangelija visus Išganytojo gyvenimo įvykius aprašo trumpai, drūtai. Skaitytojas pats turi įsigilinti į dalyką ir semti iš jo gyvybės syvų. Visame jam padeda Švent. Dvasia. Dangiškos šviesos apšviestas, jis semia sausuose Evangelijos aprašymuose saldaus dvasios peno. Šventieji rašytojai stengiasi duoti mums tikybinio-dorinio peno, o ne patenkinti mūsų jausmų troškimus.

Jėzus Kristus ant Kalvarijos Kalno. Baisios kančios! Daug kryžių jis buvo jau iškentėjęs, bet tokio sunkumo dar nebuvo patyręs. Marija alpsta ir leipsta iš neapsakomų skausmų. Paprastai žmonės džiaugiasi, užlipę ant aukšto kalno, nes tada jie gali nusiimti sunkią naštą ir valandėlę pailsėti. Išga-

nytojas su savo Motina neturėjo laiko atsidusti ir pasilsėti. Jei pirma Išganytojas sakydavo, kad jo valanda dar neatėjusi (Jon. 2, 4; palygink: Jon. 5, 25, 28; 7, 30; 8, 20...), tai dabar, kaip sako Bažnyčios tėvai, buvo tikrai atėjusi jo valanda; jo valanda didelė, vienintelė. Jos turinys nepaprastai didelis, nes paties Dievo nustatytas. Išganytojas turėjo tuojau pradėti tą gyvenimo valandą. Bet, kaip Tėvas jo neapleido, (Jon. 8, 29), taip ir Motina visame su juo buvo, padėdama jam kentėti.

Jėzus Kristus ir miršta Marijos dvasios prieglobstyje. Tikrai galima sakyti, kad Marija šaukė dvasioje su Jeremiju: O, jūs visi, kurie einate pro šalį, pažvelkite, ar yra kitas toks skausmas, kaip mano skausmas?! Tūkstančiais kartų Bažnyčia yra mėginusi pavaizdžiu būdu išreikšti tą Marijos skausmą. Bet, kaip svetimas žmogus nejaučia motinos meilės, taip jis nejaučia ir jos skausmo. Suprasti Evangelijos žodžiams: „Prie kryžiaus stovėjo Jėzaus Motina“, reikia turėti Nekaltai Pradėtosios širdis ir reikia būti prie tos graudingos scenos. Tik tada mūsų širdis jausis po kryžiumi stovinti ir girdinti visus plaktukų garsus. Ji tada matys ir jaus, kaip kryžius pakyla ir krinta į duobę, skaudžiai sutrenkdamas Dievo Avinėlį, kuris per tą kryžių išvadavo žmoniją iš nuodėmių verguvės. Tą valandą šv. Povilas taip pažymi: „Jis išdildė prieš mus buvusį mums priešingą įstatų raštą ir atėmė jį šalin, prisegdamas jį ant kryžiaus“ (Kolos. 2, 14).

Išganytojo Kūnas, kurs pirma buvo atsirėmęs trijų kryžiaus medžių, dabar visu savo sunkumu pakabo ant trijų vinių. Taip jis kabos tris valandas. Ir Marija tris valandas žiūrės į savo brangiausiojo Sūnaus kančias. Ne, ji dvasia kabos su Jėzumi tris valandas ant kryžiaus, jaus kartu su juo sąnarių traškėjimus — trūkimus. Baisios valandos!

Krikščionių menininkai stengiasi įvairiais būdais pavaizduoti Išganytojo kryžiaus kančias. Vieni piešia jį keliamą su kryžiumi ir metamą į duobę, ir pavaizduoja, kaip jis tuo metu meta pirmą gailestingą žvilgsnį į aplinkui stovinčią minią, laukdamas iš jos pagalbos. Kiti pavaizduoja Išganytoją, kaip jis baisiuose skausmuose rūpinasi pasitaisyti, pasijudinti ant kryžiaus, kaip jis iš skausmų mėto galvą į dešinę, į kairę ar iš lengvo nuleidžia ją ant krūtinės. Treti pavaizduoja, kaip Išganytojas, nusilpęs, bejėgis, pakamba ant rankų ir kojų ir, sutelkęs paskutiniąsias jėgas, taria: Į tavo rankas, Tėve, atiduodu mano dvasią!

Visas Išganytojo kančias kentėjo ir jo Motina. Taip Sūnus, taip ir jo Motina turėjo išgerti Kančių taurę iki paskutiniojo lašelio. Niekas jų nesigailėjo, nes Kristus žydams buvo

papiktinimas, pagonims paikybė (1 Kor. 1, 23). Sūnau, štai tavo Motina! Nors šv. Jonas negalėjo Marijai atstoti Sūnaus, tačiau jai buvo neapsakomai malonu ir linksma, kad jos brangiausis Sūnus ir ant kryžiaus mirdamas rodė jai savo meilę. Motinos meile Jėzus Kristus apvainikavo savo meilės darbus. Toje meilėje jis atidavė savo dvasią į Dangiškojo Tėvo rankas.

Po karštos saulėtos dienos vakarop dangus paraudonuoja. Išganytojas yra pasakęs: „Man reikia daryti darbai to, kurs mane siuntė, kolei yra dienos; ateina naktis, kuomet niekas nebegalės nieko daryti" (Jon. 9, 4). Valanda buvo jau atėjusi. Jis jau buvo atlikęs didelį, sunkų, ir svarbų darbą; tai buvo sunkus, bet ir džiaugsmingas darbas. Per visą Išganytojo amžių spirgino didelio veiklumo ir kentėjimo kaitra. Ypač karšta buvo paskutinėmis valandomis. Išganytojo gyvybė ištirpo tame karštyje už brolių išganymą. Pagaliau atėjo naktis: Jėzus mirė! Jonas evangelistas rašo: „Jėzus, paragavęs uksaus, tarė: Atlikau, ir palenkęs galvą atidavė dvasią" (Jon. 19, 30).

Mirė Jėzus, Dievo Sūnus! Ar tai ne paslaptis? Nors Dievas-Žmogus mirė, bet Dievas, kaip Dievas, gyveno, tebegyvena ir gyvens.

Jėzaus mirtis buvo paslaptis. Šv. Petras apaštalas šitaip tą tiesą mini: „Jūs nužudėte gyvenimo davėją" (Apd. 3, 15), t. y. Jūs nužudėte tą, kurs davė jums gyvybės, ir nužudėte kaip žmogų. Dangus jo negelbėjo, nes jo kūno mirtis buvo reikalinga žmonijos dvasios gyvybei. Geriausį savo mirties liudijimą Išganytojas pats paliko: jo kūriniai skelbė jo mirtį. „Ir štai, bažnyčios uždanga suskilo nuo viršaus iki apačios, ir žemė sudrebėjo, ir uolos skilo, ir kapai atsidarė, ir daug kūnų šventųjų, kurie buvo užmigę, kėlėsi iš numirusiųjų. O po jo prisikėlimo, išėję iš kapo, jie atėjo į šventąjį miestą ir pasirodė daugeliui" (Mat. 27, 51—53).

Marija stovėjo po kryžiumi. Ne lengva atitraukti motiną nuo mirštančio sūnaus lovos. Ji paskutinė apleidžia mirusiojo sūnaus kambarį. Marija niekada nesvyruodavo savo tikėjime. Šv. Bernardas tvirtina, kad Marija tuo buvo vienintelė Bažnyčios tikėjimo atstovė ir palaikytoja. Dangus skaldo uolas. Bet jis dar stebuklingiau veikia sielas ir siunčia joms šviesos ir Sūnaus meilės spindulių. Galvažudis maldauja mirštantį Išganytoją atleidimo ir priėmimo į rojų. „Šimtininkas gi ir kurie su juo buvo, sergėdami Jėzų, pamatę žemės drebėjimą ir tai, kas darėsi, labai nusigando ir sakė: „Tikrai šitas buvo Dievo Sūnus" (Mat. 27, 54). Net ir daugelis iš minios grįžo, mušdamies sau į krūtinę" (Luk. 23, 48).

Liko kryžius su savo brangia našta. Po kryžiumi teliko mažas būrelis tų, kurie buvo ištikimi Viešpačiui ir nenusigando jokių grasinimų. Tą reginį krikščionių menininkai pavaizdavo „vakaro reginiu". Jis reiškia Marijos gyvenimo vakarą, t. y. didžius Marijos skausmus ant Kalvarijos Kalno. Po Išganytojo mirties buvo trys žymūs įvykiai: nuėmimas nuo kryžiaus, apraudojimas, palaidojimas.

Nuėmimas nuo kryžiaus Evangelijoje taip aprašytas: „Štai, buvo vienas vyras, vardu Juozapas, iš Judiejos miesto Arimatiejos, tarybos narys, žmogus geras ir teisus. Jis nebuvo pritaręs jų sumanymui ir darbams, ir pats laukė Dievo karalystės. Tasai atėjo pas Pilotą ir prašė Jėzaus kūno, nuėmęs, įvyniojo į maršką ir paguldė jį iškaltame kape, kuriame dar niekas nebuvo buvę paguldyta" (Luk. 23, 50—53). Marija tame darbe daugiausiai dalyvavo. Evangelija tai nutyli ir duoda tikinčiųjų vaizduotei didžiausios laisvės. Krikščionys menininkai įvairių įvairiausiose išvaizdose atvaizduoja mums Išganytojo nuėmimą nuo kryžiaus. Viename paveiksle Marija puola nusilpusi į dievobaimingų moteriškių rankas; kitame — ji ašarodama bučiuoja mirusiojo Sūnaus rankas; dar kitame — ji ima į rankas Išganytojo kruviną erškėčių vainiką ir t. t. ir t. t.

Švenčiausis Kūnas nuimtas nuo kryžiaus. Dievobaimingosios moterys ir Nikodemas perka apie šimtą svarų kvepalų ir ištepa juo Išganytojo Kūną. Suprantama, tokio brangaus Kūno nedėsi į paprastą karstą! Krikščionių menininkai atvaizduoja mums tuo karstu Mariją, jos prieglobstį, kuriame jis buvo mažas nešiojamas. Dabar Marija jį panešios paskutinį kartą. Jėzus Kristus ilsisi savo motinos prieglobstyje, miręs „Skausmų Vyras" gyvos „sopulių motinos" rankose.

Sopulingoji Motina yra už vis labiau branginamas krikščionių paveikslas. Ypač vakarinėje Europoje šis paveikslas gražiai piešiamas ir turi gilios, sujaudinančios prasmės. Jame Išganytojo Kūnas guli Marijos prieglobstyje: galva, liemuo, rankos ant jos kelių ir rankų, o kojos žemyn nuleistos. Čia Marija aiškių aiškiausiai matė tas žaizdas, nuo kurių Išganytojas mirė. Tų žaizdų buvo daugybė, didelių ir mažų: nuo plakimo, nuo apvainikavimo erškėčiais, nuo vinimis prikalimo prie kryžiaus. Ji matė ir pagonių viršininko Longino atvertą Jėzaus šoną (Mat. 11, 29). Marija galėjo įsižiūrėti į savo brangiausiojo Sūnaus užgesusias akis, kurios taip nesenai buvo gailestingumo ir gerumo dangumi visiems nusidėjėliams ir kenčiantiems. Ką bloga padarė tos rankos, kurios dabar taip žiauriai sulaužytos ir išsukiotos? Kuo kaltos

tos kojos, kurias taip negailestingai prikalė prie kankinių medžio?

Gražiai atvaizduojamas ir mirusiojo Išganytojo apraudojimas. Saulė baigia nusileisti. Besiartinąs vakaras verčia imti Jėzaus kūną nuo kryžiaus. Bet jo ištikimųjų vyrų ir moterų būrelis randa valandėlę paslaptingoje tyloje apraudoti brangiausiajam Išganytojui. Apakę ir užkietėję žydai negirdėjo, kai jiems buvo parodytas baisiausioje išvaizdoje jų Išganytojas. Po Jėzaus nuplakimo Pilotas išvedė jį prieš minias ir, rodydamas jiems jų Mesiją, tarė: „Štai žmogus". Tuo Pilotas norėjo sužadinti žiūrėtojuose pasigailėjimo jausmus. Veltui! Minios sušuko: šalin su juo! O dabar Bažnyčia rodo žmonijai Išganytojo Kūną Marijos prieglobstyje ir sako: „Štai Dievo avinėlis, štai, kurs naikina pasaulio nuodėmes" (Jon. 1, 29). Tie Evangelijos žodžiai krinta į tūkstančių ir milijonų žmonių sielas ir randa jose audringo pritarimo ir užsidegimo

Ir kitos motinos yra sopulingos motinos. Kiek tokių motinų yra pagaminęs Didysis Karas! Tokia motina yra kiekviena gimdytoja, nes ji, dar įsčioje tebenešiodama kūdikėlį, galvoja ir rūpinasi jo ateitimi. Tačiau Marija yra vienai viena ir jokia kita motina neturi tiek skausmų.

Pirmiausia, koks smūgis nekalčiausį Sūnų atiduoti mirties bausmei. Pagonių šimtininko žodžiai: „Tikrai šitas žmogus buvo teisus" (Luk. 23, 47), kuriuos jis ištarė pabaigoje Išganytojo kančių gyvenimo, Marijai buvo žinomi nuo pat pradžios Jėzaus Kristaus atėjimo į šį pasaulį. Kita motina būtų neištesėjusi ir būtų puolusi atimti savo sūnaus iš teisėjų ir budelių rankų. Bet Marja, ištikimoji „Viešpaties tarnaitė", parodo nepaprastą kantrybę ir atsiduoda savo Viešpaties valiai ir savo Sūnaus kankintojus ir nužudytojus paveda jo paties teismui. Mes visi žinome, jog tai sunkiausis dalykas. Kaip jai turėjo būti sunku žiūrėti į kenčiantį Išganytoją ir negalint jam padėti kančių palengvinti. Iš gyvenimo mes žinome, kad net šalčiausi žmonės būna sujaudinti, regėdami didžiausius artimo kentėjimus ir vargus, ir su mielu noru skubinasi jam padėti. O Marija negali nieko savo Sūnui padėti. Ji negali nuimti nuo jo galvos nei vienai vieno erškėčių spyglio, nei jokios jo kūno žaizdos pridengti, nei atgaivinančio vandens lašelio jam paduoti, nei vienintelio suraminančio žodelio jam ištarti. Ji gali tik žiūrėti, kaip jos brangiausis Sūnus miršta. Baisus reginys!

Nukryžiuotojo Motinos kančios buvo draugkentėjimas. Draugkentėjimas yra sielos kančios. Pildėsi Simeono žodžiai, kad Marijos širdį pervers skausmų kalavijas. Juo labiau nematomi jo ašmenys, juo tykiau jis veikia, juo skau-

desni jo smūgiai. Tokios žaizdos neužgyja ir po mirties. Meilės žaizdos užgyja, bet sielos žaizdos — niekada!

Kankinių Karalienė. Kankinystė yra laisvas pasiaukojimas. Kankiniai išlieja kraujo; tai gerai žinoma iš kankinių istorijos. Bet yra ir dvasios kankinystė. Čia neliejama kraujo, bet pamažu, tykiai kenčiant mažinamos gyvybės sultys. Tai yra tikrai didvyriška kankinystė.

Tokia kakinė buvo ir Šv. Marija. Kai Jėzus Kristus buvo vedamas nukankinti, paskui jį sekė didelė minia liaudies ir moterų, kurios dejavo ir raudojo. Atsigręžęs į jas, Jėzus tarė: Jeruzalės dukterys, ne manęs verkite, bet verkite velyk pačios savęs ir savo vaikų (Luk. 23, 27—28). Jėzus Kristus nepasmerkia raudojimo ir ašarų, bet duoda suprasti, kad visada reikia žinoti, del ko verkti. Mūsų ašaros turi paraginti mus įsigilinti į save, pažinti save. Kiekviena kūno kančia turi būti ir sielos kančia. O kiekviena sielos kančia turi būti tikėjimo kančia. Visos krikščionių kančios turi būti kankinių kančios. Visos kankinių kančios kyla iš tikėjimo dvasios. O tikėjimo dvasia yra meilės dvasia.

Simeono pranašavime buvo pasakytas ir Marijos sopulių pagrindas: „Štai, šitas pastatytas puolimui ir atsikėlimui daugelio Izraėlyje ir kaip ženklas, kuriam bus prieštaraujama". (Luk. 2, 34). Jeigu kentėjimas yra meilės išmėginimas, tai Marija gražiausiai atliko tą išmėginimą. Šv. Bernardas, lygindamas Motinos ir Sūnaus meilę, sako, kad Sūnus iš meilės mirė, o Motina, negalėdama mirti, iš meilės kentėjo.

Žmogaus Sūnus atėjo mirti už daugelio išganymą. Jo atėjimo ant žemės tikslas buvo gyvybės paaukojimas. Bet argi Sūnaus gyvybė nėra ir Motinos gyvybė? Juk kiekvienas žmogus gyvybę gauna iš motinos. Taip ir Marija dalyvavo savo Sūnaus pasiaukojime už daugelį. Jie abu laisva valia aukojasi žmonijos išganymui.

Galvos skausmai pereina į visus sąnarius, sako šv. Bernardas. Marija yra garbingiausis tos galvos sąnarys, nes ji yra tos galvos motina. Taigi kenčiančios galvos skausmų vilnys visa pilnuma išsiliejo ir į Mariją.

15. NESUTEPTOJI.

„Tavyje nėra sutepimo" (Liturgija).

„Aš padarysiu neprietelystę tarp tavęs ir tarp moteriškės, tarp tavo ainijos ir tarp jos ainijos: ji sutrins tavo galvą, o tu tykosi jos kulnies" (Prad. 3, 15). Taip kalbėjo Dievas pirmiesiems tėvams nusidėjus. Jis nustatė

neprietelystę tarp nusidėjusių ir tarp piktosios dvasios. Tik paskui jie suprato, kad toji neprietelystė su piktąja dvasia bus prietelystė su Dievu.

Bet dar daug metų praėjo, kol įvyko visiška neprietelystė su piktąja dvasia ir tikra prietelystė su Dievu. Tai turėjo įvykti, nes Dievas aiškiai prižadėjo atsiųsti moteriškės ainį, kurs sutrintų žalčio galvą, visiškai sunaikintų jo galybę. Tai buvo Jėzus Kristus.

Atlikęs išganymo darbą ir skirdamasis su šiuo pasauliu, Jėzus Kristus tarė mokiniams: „Jau nebedaug aš kalbėsiu su jumis, nes ateina šio pasaulio kunigaikštis; manyje jis nieko neturi“ (Jon. 14, 30). Išganytojas tuo pasako, kad jis išliko skaistus, kad nieko pasaulinio neprilipo jo dieviškai sielai.

Bažnyčia panašiai tvirtina ir apie Švenč. Mariją, žalčio Sutrynėjo Motiną. Bažnyčia pripažįsta Nekaltą Dievo Gimdytojos Pradėjimą. Ji taipgi moko, kad Švenč. Marija išliko nesutepta per visą savo gyvenimą. Taip Išganytojas, taip ir Marija galėjo apie save pasakyti: Šio pasaulio kunigaikštis buvo arti manęs, bet jis manyje nieko neturi. Aš jam netarnavau. Aš išlaikiau visišką su juomi neprietelystę. Aš išbuvau nuolatinėje prietelystėje su Dievu. Šitą tiesą Bažnyčios Susirinkimas Tridente įvilko į viešus bažnytinius rūbus. Ten buvo pasakyta, kad nė vienas žmogus, gimstąs pirmųjų tėvų puolimo šešėlyje, be ypatingos Dievo malonės negali išvengti kad ir mažiausių nusidėjimų, išskyrus Švenč. Mariją[1]).

Kaip kitur, taip ir čia Bažnyčia nurodo pagrindinį skirtumą tarp Dievo-Žmogaus ir tarp Marijos. Jėzus Kristus yra ne tik be nuodėmės, bet jis yra ir negalįs nusidėti. Marija tuo tarpu galėjo nusidėti, bet nenorėjo. Aiškus skirtumas! Išganytojas, kaip Dievas, nė negalėjo nusidėti, nes Dievas yra šventas, tobulas, pati šventenybė. Jis negalėjo nusidėti ir savo žmogiškąja prigimtimi, nes Jėzaus žmogiškoji prigimtis buvo vidujiniu būdu susivienijusi su dieviškuoju Dievo Sūnaus asmenimi.

Marija buvo visai kitokiu būdu susivienijusi su Dievu. Marija buvo susivienijusi su Dievu tik per malonę. O ką malonė suvienija, tą nuodėmė dažnai išskiria. Tai rodo gyvenimo pavyzdžiai. Ar maža Dievo malonėje esančių žmonių net ir sunkiausiai nusideda?! Taigi Marija galėjo, tik nenorėjo nusidėti.

---

[1]) Sess. 6 cn. 23.

Šitą tiesą, kad Marija iš tikrųjų buvo be sutepimo, pirmutinis šv. Augustinas ėmė aiškių aiškiausiai skelbti. Kur kalbama apie nusidėjimus, jis norįs visai išimti iš to klausimo Mariją, ir tai Viešpaties garbei[1]). Čia yra Marijos nekaltumo mokslas ir jo pagrindas. Viešpaties garbė turi būti apsaugota nesuteptu Marijos gyvenimu. Dievas savo malone apsaugojo Motiną nuo nusidėjimo, kad tuo būdu apsaugotų savo Sūnaus garbę. Šventi ir garbingi Viešpaties sumanymai ir stebuklingi jo keliai!

Dievas nešykštauja savo malonių, tik reikia tomis malonėmis naudotis. Dievas nori, kad visi žmonės būtų šventi, kaip ir jis yra šventas. Jeigu mes negalime (ir šventieji negalėjo!) išvengti kasdieninių, mažų nuodėmių, tai pasistenkime su Dievo malone saugotis bent mirtinųjų, didžiųjų. Skirdamas mums šventumo tikslą Dievas teikia ir priemonių tam tikslui siekti. Savo mokiniams Išganytojas pasakė, kad jie pasieks dangaus Karalystę, nežiūrint visų sunkenybių, nes kas žmonėms yra negalima, tai Dievo lengvai įvykdoma; Dievui nėra nieko negalima. Geriausiai tai patvirtina Įsikūnijimo paslaptis.

Bet Jėzaus Kristaus atėjimas į šį pasaulį nepanaikino žmonėse prigimto palinkimo į bloga. Prigimties priešinimasis turi būti kova nugalimas. Sulig kovojimu ir užmokesnis. Šitos kovos laukas yra pojučių ir dvasios sritys. Pojučių sritis duoda aiškiausių progų žmogui kovoti. Jau šv. Povilas apaštalas skundžiasi kūnu, kurs nevaldomas įneša žmogaus gyveniman didžiausios netvarkos. Net ir labai švelnūs žmonės dažnai jaučiasi bejėgiai geidulių sūkuryje. Dvasios sūkurius tobulas žmogus gali numalšinti tvirtu valios veiksmu. O kūno smarkavimas reikalauja kantraus ir nuolatinio priešinimosi piktam.

Teologai yra tvirtai įsitikinę, kad Dievas nuo tos kovos su jausmingumu Mariją apsaugojo. Tai yra tik antgamtiniu būdu sulaikytos tos prigimties jėgos, kurios sukelia paprastai žmoguje jausmų kovą; bet tai nėra pačios prigimties sunaikinimas. Juk tokios ramumo dienos patiria ir daugelis gilaus tikėjimo žmonių, kurie dvasios susitelkime klauso šv. Mišių ir priima šv. Komuniją. Argi Viešpaties Kūnas būtų silpniau veikęs Marijos įsčioje, negu dabar Jis Eucharistijos (Komunijos) pavidale veikia žmonėse?! Argi dabar žmonių susivienijimas su Viešpatimi Eucharistijoje yra didesnis, negu buvo Marijos susivienijimas su Jėzumi, kurį ji nešiojo savo įsčioje?! Juk šv. Augustinas aiškiai sako, kad Marija

[1]) De nat. et. grat. 36, 42.

priėmė Viešpatį ne tik į savo kūną, bet ir į savo dvasią, ne tik į savo įsčią, bet ir į savo širdį.

Grynumui palaikyti reikia būti laisvam nuo visų kūno geidulių. O grynumas buvo reikalingas gryniausiajam Viešpačiui priimti. Marija tą brangią dovaną išsaugojo sveikų sveikiausią, ne taip, kaip pirmieji tėvai rojuje. Ji tikrai išlaikė, ką gavusi turėjo, kad niekas nepaimtų jos vainiko (Apr. 3, 11).

Paprastai geismą mes suprantame kūno geismą. Bet yra ir dvasios geismas. Patyrimas rodo, kad šis geismas anksčiau už kūniškąjį atsiranda ir ilgiau už jį trunka. Nuodėmė tai—savieška. O savieškos tikroji būstynė yra dvasioje. „Visa, kas yra pasaulyje, yra kūno pageidimas, akių pageidimas ir gyvenimo puikybė", sako šv. Jonas (1 Jon. 2, 16). Šių silpnybių joks žmogus šiame pasauly neišvengia. Jei kas norėtų išvengti pagundų, pasak šv. Povilo, tas turėtų išeiti iš šio pasaulio (1 Kor. 5, 10). Net Viešpats Jėzus Kristus buvo gundomas (Mat. 4, 1).

Šis geismas gali būti ir iš skausmo. Net sunku pasakyti, kas geismą daugiau sukelia: džiaugsmas ar skausmas. Jau šv. Augustinas gretina tuodu dalyku. Jis sako: yra du dalyku, kuriuodu žmones arba privilioja, arba palenkia nusidėti: džiaugsmas ir skausmas. Džiaugsmas vilioja, skausmas lenkia. Linksmybei nugalėti reikia susivaldymo, o skausmui kantrumo. Linksmybė paprastai žadama, o skausmu grasoma. Dievas, stodamas prieš tuodu dalyku, pirmuoju atveju žada dangaus karalystę, antruoju graso pragaro bausme. Saldus džiaugsmas, saldesnis Dievas; blogas laikinis skausmas, bet blogesnė yra amžinoji ugnis (Sermo 283, 1).

Taigi žmogaus sielą tampo džiaugsmas ir skausmas. Marija buvo žmogus. Ir ji buvo tų dalykų gundoma. Jei ji buvo laisva nuo kūno aistrų, tai dvasios pagundos jos neaplenkdavo. Bažnyčios tėvai, kalbėdami apie Marijos nusilpimą po Išganytojo kryžiumi, turi mintyje jos dvasios kančias. Ta pačia prasme sakoma, kad Marijos sielą pervėrė kančių kalavijas.

Katalikai garbina šventuosius dvejopu atžvilgiu. Pirma, šventieji yra mūsų siekiamieji idealai ir, antra, jie yra tie pagalbos švyturiai, kurių mes šaukiamės, skęsdami gyvenimo jūros bangose. Šventųjų garbinime glūdi dvi tiesi, būtent, kad geri pavyzdžiai galingiau veikia už gerus žodžius ir kad tuo garbinimu mes sudarome galingą šventųjų bendravimą. Šios tiesos visame Šv. Rašte aiškiai pabrėžiamos.

Imkime dabar Marijos nekaltumo pavyzdį. Tai yra aukščiausis skaistumo laipsnis, kurio mes per visą savo gyvenimą turime siekti. Tai yra skaistybės idealas. Kitaip ir būti negali.

mes Marija nešiojo savo įsčioje, penėjo savo krūtimis ir laikė savo prieglobstyje skaisčiausį, nekalčiausį Jėzų Kristų. Tiesa, Jėzus Kristus buvo pasidaręs į mus panašus, bet nuodėmės atžvilgiu jis nebuvo į mus panašus (Žyd. 4, 15). Šv. Petras, sakydamas, kad mes turime sekioti Jėzaus Kristaus pėdomis (1 Petr. 2, 21), tuo pačiu liepia sekioti ir jo brangiausios motinos, Marijos, pėdomis.

Bet Marijos šventumas ir skaistumas nebuvo viena tik Dievo malonių pilnybe; ji ir pati užsitarnavo skaisčiosios vardą. Juo daugiau Dievo malonių ji gaudavo, juo daugiau ir ji pati veikdavo. Dvasiškieji mokytojai įrodinėja, kad Dievo malonė nenaikina prigimties; priešingai, ji patobulina ir papildo prigimties veiksmą. Iš antros pusės, Dievo malonė be prigimties net negalėtų veikti. Taip susijusios malonė ir prigimtis! Taip Marija, nors gavo daugiau negu penkis talentus, bet ji ir uždirbo daugiau kaip už penkis. Ji užsitarnavo Dievo Sūnaus motina būti. O kiek ir kokio darbo reikėjo tokiam užmokesniui!

Senoje etijopiečių Marijos giesmėje pasakyta: kieno meilę Dievas nukėlė iš aukštybių ant žemės ir paaukojo ją mirčiai, jei ne tavo, tu, Gėle, kuri savo skaistumu pralenki visas pasaulio grožybes (Grohmann, Etijopiečių Marijos himnai, 1919 m. 81 p.). Šios skaistybės žavimi rytų poetai skelbia Mariją kaipo kvapsnį, kurį garbina Dievas ir žmonės. Marija garbinama kaipo „paslaptingoji rožė“. Gražiausis palyginimas! Rožė kvepia iš tolo ir veria akį iš arti. Ar ne tokia yra Marija? Graži yra Marija, sako šv. Tomas, pirma, del savo šviesaus mergystės spindėjimo, antra, del savo rausvos meilės spalvos, trečia, del savo tikro šventumo, ketvirta, del savo malonaus nuolankumo, penkta, del savo papročių žiedų, ir, šešta, del savo maloniausių kalbos žodžių (Opera XV, Parmae 1864. 211 p.).

O, kad ir mes užsidegtumėm karštu noru sekti Marijos skaistumo pėdomis!

16. DIDŽIADVASĖ.

„Didžių dalykų padarė man galingasis“. (Luk. 1, 49).

Didžiadvasius atskiriame tik iš jų didelių darbų. Mūsų akyse daugiausia reikšmės turi žmogaus nuveikti darbai, o ne jo norai. Bet ir pastangų įgyvendinimas daug priklauso išorinių aplinkybių. Dažnai laikas ir aplinkybės didelį padaro mažą, o mažą didelį.

Jėzui Kristui pariziejai yra pasakę: „Mokytojau, mes žinome, kad tu tiesakalbis ir mokai Dievo kelio tiesoje ir nė vienu nesirūpini, nes nežiūri žmonių asmens“ (Mat. 22, 16). Čia pasakyta grynų gryniausia tiesa. O pariziejams Išganytojas tarė: „Jūs esate, kurie patys save statote teisingais žmonių akivaizdoje, bet Dievas žino jūsų širdis; nes kas žmonėms aukšta, tai pasibiaurėjimas Dievo akivaizdoje“ (Luk. 16, 15). Pirmuoju atveju pasisekimas yra didžiadvasybės matas, antruoju atveju iš tikro dvasios menkumo norima padaryti išorinis didumas. Taigi Išganytojas griežtai skiria žmogų s a v y j e ir žmogų išorinėje i š v a i z d o j e. Išorinis pasisekimas ir apsigaudinėjimas jo akivaizdoje neturi jokios vertės. „Dievas žino jūsų širdis“. Tikroji didybė yra dvasios didybė, bet tik ta, kurios didumas yra Dievo apsprendžiamas.

M a r i j a p r i k l a u s o p a s a u l i o d i d y b ė m s. Nežiūrint jos didžio kuklumo bei nuolankumo, ta didybė jai buvo žinoma. Senajame Įstatyme apie vieno karaliaus dukterį pasakyta: „Karaliaus duktė pats šlovingumas viduje“, t. y. karaliaus rūmuose (Ps. 44, 14). Šis išsireiškimas tinka ir N. Įstatymo karaliaus dukteriai, Marijai. Jos garbė viduje, dvasioje, nes išorinėje išvaizdoje ji buvo papraščiausia mergaitė.

Kad geriau išsiaiškintumėm Marijos didžiadvasybę, turim palyginti ją su Kristumi, ne su Kristumi — Dievu, bet su Kristumi — Žmogumi, nes koks gali būti palyginimas d i e v i š k o s prigimties su ž m o g i š k a prigimtimi?! Šv Bonaventūra sako, kad Marijos asmenybė yra nepalyginamai žemesnė už Jėzaus Kristaus asmenybę.

Jėzus Kristus buvo Dievas-Žmogus. Bet jo dievybė nepasidarė žmogybe, ir žmogybė nepasidarė dievybe. Žmogiškoji Jėzaus Kristaus prigimtis tebuvo jo dieviškosios asmenybės savybė. Žmogiškoji jo prigimtis liko kaip buvusi, tik jo asmenybė tą prigimtį patobulino, pakėlė ir paaukštino. Jėzaus Kristaus žmogybė pasidarė garbinga žmonijos atpirkimo dalininke. Tuo būdu ji buvo apsaugota nuo nešventumo ir paskirta Dievo tarnystei.

Šitaip maždaug galima išsireikšti apie Dievo Motiną. Ji tėra žmogus. Bet kaip Jėzaus Kristaus žmogiškoji prigimtis per asmeninį susivienijimą su jo dievybe buvo pakonsekruota, taip ir Marijos nepalyginamasis garbingumas yra jos dieviškoje motinybėje. Marija pagimdė begalinę būtybę, iš begalinės būtybės ir pradėtą. Juk Jėzus Kristus, kurį ji pagimdė, ir Švent. Dvasia, iš kurios ji Jėzų Kristų pradėjo, yra begalinio Dievo asmenys. Del to Bažnyčios tėvai teisingai sako, kad Marija yra „begalinės“ vertybės ir garbės. Tai yra jos dieviškosios motinybės savybė. Šitą savo didybę Marija

pareiškė Elzbietos aplankymo metu: „didžių dalykų padarė man Galingasis, kurio vardas šventas" (Luk. 1, 49). Kai kurie tikėjimo mokytojai buvo pradėję net skelbti, kad Marija per savo dieviškąją motinybę buvusi Dievo pašventinta prieš išganymo malonę, kurią suteikė Išganytojas nusidėjusiai žmonijai.

Bet Kristaus mokslas čia išaiškina tikrąjį Marijos mokslą. Kristus-Žmogus su antruoju Dievo asmeniu sudaro vienybę, ir dar didesnę, negu Marija su Kristumi. Tačiau Kristaus sielos šventumas yra ne iš tos asmeninės vienybės su Dievu, bet iš pašvenčiančios malonės arba iš Dievo meilės. Taigi Kristaus -Žmogaus sielą veikė ta pati malonė, kuri ir kitų žmonių sieloms padeda pasišventinti. Ir tai, kad Marija buvo iš Dievo vaikų skaičiaus, buvo šios malonės vaisius. O Marijos dieviškoji motinybė buvo tarsi išorinė jos sielos savybė; ji Marijos garbę padidino, bet jos esmės nepermainė. Jėzus Kristus aiškiai mokė, kad dalyvauti amžinojoje puotoje reikia ypatingų vestuvinių rūbų ir neužtenka tik garbingos vietos išorinėje Dievo kralystėje.

Bet ir šie rūbai įvairiai atrodo, žiūrint, kas juos apsivelka. Bažnyčia vėl aiškiai moko, kad ir tarp šventųjų yra rūšinio laipsniavimo. O tai del to, sako Tridento susirinkimas, kad mes kiekvienas sulig savo matu suprantame teisingumą ir kad Šv. Dvasia laisvai mus veikia, kam norėdama ir kiek norėdama, teikdama savo malonių (Sesija 6, persk. 7). Žinoma, čia daug reiškia ir mūsų dorybės, norai, tų Šv. Dvasios malonių troškimas.

Jėzaus Kristaus siela, be abejojimo, buvo gausiausiai apdovanota Šv. Dvasios malonėmis. Jėzaus atsimainymas ant Taboro kalno buvo jo sielos grožio išorinis pasireiškimas. Bet šalia Kristaus turėjo būti ir Marija. Dievas pasirūpino, kad jo Sūnaus Motinai netrūktų dangiškųjų malonių. Marijos nekalto prasidėjimo malonė buvo pirmasis grūdelis, iš kurio paskui išaugo ir išsišakojo Marijos dorybių gyvasis medis.

Marija buvo arčiausia Jėzaus Kristaus. Šv. Tomas sako, kad juo siela arčiau Dievo, juo daugiau malonių ji turi turėti. Taigi Marija buvo gausingiau malonėmis apdovanota už visus žmones. Šviesa ir šilima juo labiau veikia, juo arčiau jų stovime.

Dar vienas dalykas. Yra žinoma, kad kiekvienas šventasis gauna Dievo malonių ypatingais savo tikslais. Marija, būdama visų šventųjų karalienė, gavo visų šventųjų malones Skaitome S. Įstatyme, kad izraėlitai brangiausiai papuošė Sandaros skrynią, į kurią buvo sudėtos Dievo įsakymų lentelės, Aarono lazda ir mannos indas. Bažnyčios tėvai ta-

me paveiksle mato Švenč. Mariją ir vadina ją Sandaros Skrynia.

Senuose etiopiečių himnuose (giesmėse) Marija jau garbinama kaip „Dievo skrynia, kuri yra apdengta grynu šventumo auksu, o ne vien sidabru". O kiek grožio Bažnyčios tėvų raštuose, kuriuose jie aprašo Marijos skaistumą ir meilingumą! Bažnyčios tėvai drąsiai tvirtina, kad Dievas turėjo labiau, negu izraelitai savo Sandaros skrynią, papuošti Švenč. Mariją, kuri buvo rengiama ne sunykstančiam mannos maistui, bet „gyvenimo duonos" „amžinajam valgiui (Jon. 6, 48). Popiežius Hipolitas, gyvenęs apie 200-sius metus, sako: Viešpats padarytas iš negendančio žmonijos kedro, t. y. iš Švenč. Panelės ir Šv. Dvasios.

Kas nori geriau suprasti Marijos didžiadvasybę, tas su tikybos mokytojais ir šventaisiais Tėvais turi įsigilinti į šiuos angelo Gabriėliaus žodžius: „Tu malonės pilnoji". Tai ne paguodos žodžiai, kuriais Dievas stiprintų savo bejėgumu nusivylusią sielą. Ne! Tai laisvo pripažinimo žodžiai, kuriais Aukščiausis (kaip Jordano upėje Jėzui) pareiškia Marijai savo meilę ir pamėgimą. Ir tai ne paprasto žmogaus, bet paties Dievo žodžiai. Dievo teismas, pasak šv. Povilo, yra teisingas (Rom. 2, 2). Taigi Marijos dvasios pilnybė ir didybė patvirtinta Aukščiausiojo Teisėjo sprendimu. Sulig Teisėju ir Marijos vertybė: amžinas Sprendėjas, amžinas nusprendimas — amžina Marijos vertybė!

Taigi matome, kad Marijos motinybė yr didžiausi jos vertybė ir kad Marija, būdama malonės pilnoji, yra švenčiausia ir Dievui mieliausia iš visų žmonių. Marijos didžiadvasybė labai panaši į jos Sūnaus dvasios esmę. Jėzaus Kristaus žmogybė sujungta su dievybe, ir del to stebuklingiausiu būdu pakonsekruota, pašventinta. O Marijos pašventinimas įvyksta per jos motinybę. Taip Jėzus Kristus, taip Švenč. Marija vidaus pašventinimą gauna iš pašvenčiančiosios malonės. Čia yra skirtumo tik tos malonės priėmimo atžvilgiu. Kai Išganytojas tos malonės gauna kaip Aukščiausiojo Sūnus, Marija jos gauna tik kaip motina ir Viešpaties tarnaitė. Jėzui Kristui pašvenčiančioji malonė buvo reikalinga kaip naujosios žmonijos galvai, Marijai ji buvo reikalinga pagimdyti tai galvai.

Taigi, nors malonės pilnybė buvo abiem lygiai teikiama, tačiau del asmens skirtumo ji nelygiai buvo Jėzaus Kristaus ir Švenč. Marijos priimta. Taip yra ir su šventųjų palaiminimu dangaus karalystėje. Ten visi džiaugiasi dieviškąja laime, bet del asmens skirtumo vis tik yra skirtumo ir šventųjų palaiminime.

Šis mokslas apie Išganytojo ir jo Motinos dvasios pilnybę Bažnyčioje randamas nuo pat pirmųjų krikščionybės šimtmečių. Didelis Marijos garbintojas šv. Bernardas laikosi tokio pat mokslo. Jis sako: Elzbieta pavadino pagirta Mariją ir jos vaisių. Bet Marijos vaisius pagirtas ne del Marijos. Priešingai, Marija pagirta del jos vaisiaus, kurs yra pats Aukščiausiasis, palaiminąs visas žemės tautas. Iš jo pilnybės Marija palaiminta, nors kitokiu būdu negu visi žmonės (Super Missus, homil. 3).

Marijos didžiadvasybė yra jos dieviškojoje motinybėje ir malonės pilnybėje. Abiem atvejais Marija gražiausis p a v e i k s l a s kiekvienai krikščioniškai šeimai. Kaip jau aukščiau sakyta, Dievas laisvai teikia žmonėms savo malonės; čia mes jokios prievartos Dievui nepadarysime. Bet vis tik mes galime įtakos Dievui daryti savo maldomis ir prisiruošimu Dievo malonei priimti. Čia Marijos pavyzdys rodo, kad geriausis prisiruošimas Dievo malonei yra karšta malda ir ramus pasidavimas jo valiai.

Be to, kuri k r i k š č i o n ė m o t e r i s nesidžiaugs, matydama, kaip Bažnyčia aukština motinybę, pašventintą visų moterų kilniausios—Marijos motinybe! Šv. Povilas sako, kad kiekviena tėvainystė danguje ir žemėje gauna vardą nuo Jėzaus Kristus Tėvo (Efz. 3, 15). Tas pats yra ir su motinybe — ir jos pradžia yra Dievas. Kiekviena motina yra Aukščiausiojo bendradarbė žmonių giminės palaikyme. O, kad visos krikščionės motinos suprastų ir įvertintų šį savo garbingą pašaukimą — būti Dievo bendradarbėmis! Šitaip suprasta motinybė yra kelias į palaiminimą. Šv. Povilas sako, kad moteris bus išganyta vaikų gimdymu, bet jei pasiliks tikėjime, meilėje, šventume ir susilaikyme (1 Timot. 2, 15).

17. DORINĖ PAŽANGA.

„Ji kyla kaip ryto aušra" (Iš liturgijos).

V. Jėzus Kristus šv. Jono evangelijoje sako: „Aš atėjau, kad turėtų gyvenimo ir apsčiau turėtų" (Jon. 10, 10). Vadinasi, Jėzaus Kristaus atneštojo gyvenimo gali būti įvairūs laipsniai. Paties Dievo nustatyta, kad mes to gyvenimo turime k i e k v i e n a s sulig savo paties amžinuoju paskyrimu. Vienam Dievas davė penkis, kitam du, dar kitam tik vieną talentą (Mat. 25, 15). Kiekvienas turi darbuotis sulig savo talentu, arba malone.

Talentų suteikimo pavyzdžiu Viešpats nurodė žmonėms dorinės pažangos į s a k y m ą. Šis įstatymas yra visuotinis.

Krikščionybė apima ir dovaną ir uždavinį. Geriausiai šitą tiesą yra supratęs šv. Povilas. Kaip nepaprastos jo kalbos apie Dievo dovanas! Štai vienas kitas pavyzdys.

„Sustiprinti visokia stiprybe sulig jo garbės galia parodyti su džiaugsmu visokiam ištesėjimui ir kantrumui, dėkodami Dievui Tėvui, kurs padarė mus vertus dalyvauti šventųjų tėvainystėje šviesoje, kurs išgelbėjo mus iš tamsybės valdžios ir perkėlė į savo meilės Sūnaus karalystę“ (Kolos. 1, 11—13). „Taigi, jei kas yra Kristuje, tas yra naujas kūrinys; kas buvo sena, praėjo; štai visa pasidarė nauja. Visa tai yra iš Dievo“. (2 Kor. 5, 17—18). „Kuomet gi pasirodė mūsų Išganytojo Dievo maloningumas ir gerumas žmonėms, jis mus išgelbėjo ne del teisybės darbų, kuriuos mes būtumėm padarę, bet sulig savo gailestingumu“ (Tit. 3, 4—5).

Bet šv. Povilas tuo dar nesako, kad žmonės yra laisvi nuo pareigų. Ne, tuo jis nurodo tik žmonių veikimo gerą pradžią, didelį akstiną. Paskui Dievo dovanas turi sekti žmonių uždaviniai rūpintis savo išganymu. „Ne kad aš jau būčiau gavęs (savo tikslą), sako jis apie save, ar jau būčiau tobulas, bet aš stengsiuos kokiu nors būdu tai pagauti, kaip ir aš esu Jėzaus Kristaus pagautas“ (Pilyp. 3, 12), t. y. jo antgamtine malone apdovanotas.

Vadinasi, šv. Povilas aiškiai moko, kad mes, Dievo malonės padedami, turime patys spręsti savo gyvenimo uždavinius. Šis išsprendimas galimas tik nuolat mums siekiant prie savo galutiniojo tikslo.

Tik šituo keliu ir Marija pasiekė savo tikslą. Jos malonės pilnybė nebuvo jos visiška ramybė ir laisvumas nuo gyvenimo visokių kovų. Kas tiki, tuo pačiu jau kovoja. O Marijos tikėjimas buvo didžiausis. Jos susilaikymas skelbti tuos didžius dalykus, kuriuos jai Dievas padarė, išrinkdamas ją Dievo Motina, yra didelė dvasios kova.

Kartais požeminiai šaltiniai taip išsiveržia į paviršių žemės, kad tuojau užlieja upes, kurių vandenyse gali net dideli laivai plaukioti. Iš šio potvynio mes nuspėjame požeminius vandenis. Tas pats pastebimas ir Marijos gyvenime. Kai evangelijose aprašomas jos gyvenimas, tai jaučiamas nepaprastas dvasios vilniavimas; tada net pats Dangus rodo savo džiaugsmą. Tai liudija Marijos nepaprastą asmenybę, tobuliausią nuo pat jos nekalto prasidėjimo.

Kad žmogus, ir gausiai Dievo malonės gaudamas, gali nuolat tobulėti, mums rodo ne vien Bažnyčios mokslas, bet ir sveikas protas. Mūsų prigimtyje glūdi daug galių, kurias malonė padeda išplėtoti pagal tą laipsnį, kuriame ji prigimtį veikia. O šis malonės veikimas priklauso malonės gausumo,

bet ir mūsų pačių nusiteikimo, arba pasiruošimo tam malonės veikimui.

Švenč. Marijos nekaltas prasidėjimas turi būti tinkamai suprastas ir įvertintas. Per šią Dievo malonę Marija atėjo į pasaulį tokioje padėtyje, kaip ir pirmieji mūsų tėvai. Bet šio nekaltumo neužteko žmogaus prigimčiai išlaikyti tam tikroje dorinėje aukštumoje; tam reikėjo paties žmogaus darbo. Kadangi pirmieji tėvai patys savęs neapsaugojo, jie buvo pagundų nugalėti ir sunkiai nusidėjo, puolė iš pirmykštės nekaltumo aukštumos. Pirmųjų tėvų puolimas duoda mums akstino tinkamai vertinti Dievo malonę. Mes neturime jos niekinti, bet neturime ir per daug ant jos atsidėti. Ji tėra mums gera pradžia sėkmingai siekti jos veikimo įtakoje laimingo galo.

Ar ne tas pats buvo ir Švenč. Marijos gyvenime? Tiesa, mes sakome liturgijos žodžiais: tavo rūbai balti kaip sniegas ir tavo veidas kaip saulė. Bet mes neužmirštame, kad tai savo esme yra kiekvieno krikštijamo gaunamos malonės vaisius; nes ir paprastą kūdikį krikštijant kunigas sako: Priimk baltą rūbą, kurį nesuteptą nuneši prie mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus teismo stalo, kad užsitarnautumei amžinąjį gyvenimą.

Gavusi nuvalymo malonę, Marija betgi turėjo kovoti, kad tą švarumą išlaikytų per visą gyvenimą. Kovodama ji stiprėjo dvasia, nes kova stiprina dorybių gyvenimą. O Marijos dorybės nebuvo iš karto pasiekusios tobulybės. Visą laiką Marija pratinosi dorybių gyvenime. Kaip ir kitų žmonių, ir jos dvasios galios plėtojosi ir stiprėjo paprastosios prigimties raidos keliu. Kitaip Marija elgdavosi kūdikystėje, kitaip jaunystėje, dar kitaip subrendimo ir senatvės metu. Suprantama, — kaip visi žmonės. Juk ir apie Jėzų Kristų evangelistas Lukas sako: „Jėzus augo išmintimi, metais ir malone pas Dievą ir pas žmones" (Luk. 2, 52).

Šią tiesą apie Marijos dorinę pažangą patvirtina ir ištisa eilė gražiausių pasakojimų (legendų) apie jos kūdikystę ir jaunystę. Ten Marija piešiama kaip skaisčiausia, nekalčiausia, geriausia, darbščiausia mergytė, uoliai rūpinusis dorybių įgijimu. Gražiausis vaizdas yra Marijos paaukojimas bažnyčios tarnystei. Be jokios baimės ji palieka kieme tėvus ir drąsiai žengia į bažnyčią tarnauti su kunigais Aukščiausiajam. Panašus paveikslas yra sukurtas viduramžių menininko Ticijono Venecijoje.

Žvilgterėkime į istoriją. Kaip nepaprastai Marija priima angelo pranešimą apie Išganytojo Įsikūnijimą! Mes nežinome, kelerių metų ji tada buvo. Bet iš jos klausimų ir atsakymų matyti jos sielos gilumas ir aiškumas. Jos esmė — didžios mintys, šventi nutarimai, švelnus susilaikymas. Tai ne grynos

Dievo dovanos, bet Marijos prigimties nepaprasto ištobulinimo apraiškos. Net angelo pasirodymas neišmuša jos iš pusiausvyros. Marijos giesmė „Garbina mano siela Viešpatį" yra jos pačios pasemta iš gražių S. Įstatymo išsireiškimų, o ne Dievo įkvėpimu pasakyta. Mes neneigiame ir Šv. Dvasios veikimo, bet vis tik tikrasis giesmės autorius yra Švenč. Marija.

Apreiškimo metu Marija tik išoriniu būdu parodė savo gyvenimo didybę. Dangus paveda jai didžius daiktus, bet ji pati dar nerodo savo dvasios didybės. Tai ji padarys tik tolesniame gyvenime, ištikimai laikydama savo pasižadėjimą: štai, aš Viešpaties tarnaitė. Apreiškimo metu Marija dar nesupranta, kaip nekaltybėje gyvenančioje mergaitėje įsikūnys Aukščiausiojo Sūnus. Sutikimas su tokiu Marijos nesuprantamu įvykiu bus akstinas tolesniam jos dvasios kilimui. Ir ji išlaikė savo duotąjį žodį: per visą savo gyvenimą ji rodė didžiausio pasidavimo Dievo valiai.

Aukščiausis Marijos dorinės plėtotės laipsnis buvo Kalvarijos Kalne. Tas pats buvo ir Jėzaus Kristaus gyvenime. Jis pats sako: „Niekas neturi didesnės meilės, kaip tą, kad kas guldo savo gyvybę už savo prietelius" (Jon. 15, 13). Ant kryžiaus Jėzus Kristus parodė savo meilės didumą, o po kryžiumi Marija savo dorinio subrendimo pilnybę. Čia dar sunkesnėse aplinkybėse, negu apreiškimo metu, Marija taria: štai, aš Viešpaties tarnaitė, t. y. pasiduodu Dievo valiai. Saulėje javai greičiau bręsta. Žmogaus siela greičiau užsigrūdina kančių ir skausmų kaitroje. Marijos sielos užsigrūdinimas įvyko Didįjį Penktadienį.

Vieną kartą Jėzus Kristus pasakė savo apaštalams ir mokiniams: „Pakelkite savo akis ir pasižiūrėkite į laukus, kad jie jau pabalę piūčiai. Piovėjas gauna užmokesnį ir renka vaisius amžinajam gyvenimui" (Jon. 4, 35). Šitoks Marijos pribrendimas amžinajam gyvenimui buvo jau Didžiojo Penktadienio vakarą, kai ji su šv. Jonu apaštalu žengė nuo Kalvarijos Kalno į Jeruzalę. Tačiau Dangus tą vakarą jos nepasiėmė, nes ji turėjo būti dar ir žmonijos Motina. Kaip Dievo Motinos gyvenimo uždavinys buvo galutinai atliktas Išganytojui mirus. Kaip atpirktųjų Motinos gyvenimo uždavinys dar truko ir po Išganytojo mirties. Šiuo gyvenimo laikotarpiu Marijos siela susilaukė savo galutiniojo auksinio pražydimo. Labai kaitrioje saulėje prinokę vaisiai reikalauja papildomojo pribrendimo. Toks papildomasis pribrendimas įvyko ir Marijos sieloje po Išganytojo mirties.

Taigi galime sakyti, kad ir šis Marijos gyvenimo laikotarpis, trukęs apie penkiolika metų po Šv. Dvasios atsiuntimo, buvo Marijos dorinės pažangos metas. Ir šiuo laikotarpiu Marija išsilaikė dorinės pažangos dėsnio: kas šventas, tegu dar

pasišventina! Ir šis laikotarpis buvo jos gyvenimo kilimas, o ne viršūnė.

Nėra sustojimo gamtoje, nėra jo ir gyvojoje krikščionybėje. Kiekvienas sekamasis laikotarpis yra aukščiau pakilęs už praeitąjį. Jei to nėra, nėra ir sveiko dorinio gyvenimo. Vaiko dorybės vaikiškos, vyro vyriškos, o seno jau pribrendusios ir išmėgintos. Marijos gyvenime buvo tas pats. „Kuomet aš buvau kūdikis, sako šv. Povilas, kalbėjau kaip kūdikis, išmaniau kaip kūdikis, galvojau kaip kūdikis; kuomet gi pasidariau vyras, nusikračiau, kas buvo kūdikio“ (1 Kor. 13, 11). M ū s ų g y v e n i m o p a b a i g a n e t u r i b ū t i ž e m e s n ė u ž m ū s ų g y v e n i m o p r a d ž i ą. Mūsų gyvenimo dorinės pažangos linija turi būti tiesi, be jokių išsikreivaliojimų. Šitokią gyvenimo liniją rodo Marijos gyvenimas, visų žmonių gyvenimo gražiausis paveikslas. Bet Marijos gyvenimas nebuvo be sunkenybių. Čia visa didybė jos dorinės pažangos.

18. MŪSŲ MIELIAUSIOJI MOTINA.

„Mes stovime tavo priedangoje ir tavo globoje“ (Liturgija).

Šiuo posakiu mes tarsi nukeliame Švenč. Mariją iš Dangaus ir statome ją į savo tarpą. Taip ir yra. Išganytojas nužengė iš Dangaus ir apsigyveno tarp mūsų; altoriaus Sakramente jis dabar prieinamas mums kiekvienu metu. Del to, atsidėkodami už tą geradarystę, mes statome Jėzui Kristui gražiausius namus, bažnyčias ir altorius.

Išganytojo pavyzdžiu mes norime ir Mariją savo tarpe nuolat turėti. Ir Marijai statome šventyklas, jos vardo bažnyčias, kuriose mes jaučiamės arti Marijos ir su Marija. Ne tik vaikai, bet ir suaugę trokšta būti su savo geriausiomis motinomis, o ypač skausmų ir kančios valandomis. O juk Švenč. Marija yra visų geriausioji motina. Ne be reikalo Išganytojas, mirdamas ant kryžiaus, pavedė jai visos žmonijos globą.

Šis įsitikinimas, kad Marija yra mūsų globėja ir yra mūsų geriausioji Motina, katalikų pasaulyje įsigalėjo ypač nuo dvyliktojo šimtmečio ir dabar yra pasiekęs didelį reikšmingumą (Žiūr. Bartmano Dogmatiką, I[5] 1920 m., 459 psl.).

Motina turi būti patraukianti. Tik maloni, meili, draugiška motina yra neapsakomai vaikų mylima. Katalikai menininkai rūpindavosi sukurti kuo maloniausio veido Švenč. Marijos paveikslą. Daug yra tokių Marijos paveikslų katalikų bažnyčiose.

Kitokie Marijos paveikslai Rytų bažnyčioje. Čia žymi Bizantijos karalienių įtaka. Rytų bažnyčių Marijos paveikslai per daug iškilmingi, kunigiški, bet sausi, šalti. Juose nėra to patraukiančio švelnumo, kuriuo pasižymi Vakarų Bažnyčios Marijos paveikslai.

Viduramžiais buvo toks paprotis: jei kunigaikštienė pridengdavo savo apsiaustu vargšą vaikelį, tai šis vargšelis būdavo įskaitomas į tos kunigaikštienės globojamųjų skaičių. Tas paprotis davė menininkams akstino ir Mariją atvaizduoti su globojamuoju apsiaustu. Tokių paveikslų yra labai daug. Dažnai atvaizduojama Marija su pasigėrėjimu ir malonumu žiūrinti į tuos vaikelius, kurie, vargo ir blogos valios žmonių verčiami, bėga po jos globojamuoju apsiaustu (Žiūr. Finkės Viduramžių moteriškė, 1913 m., 112 psl.). Čia jie jaučiasi apsaugoti nuo visokių skriaudų. Nusidėjėliams Marija išprašo nuodėmių atleidimą. Pagundų užklupti Marijoje randa geriausią priedangą. Marijos priedangoje jokie piktosios spąstai nepavojingi ir nebaisūs.

Bet ne visi stoja po Marijos globojamuoju apsiaustu. Daugelis pasitenkina paprastu priklausymu Marijos didžiulei šeimai. Tokiems Marijos globa mažiau užtikrinta. Del to visi vienuolynai nuo senų senovės stengdavosi pasigaminti Marijos globojamojo apsiausto paveikslą. Pasakoja, kad miręs vienas vienuolis ir, įeidamas į dangų, nepastebėjęs nė vieno iš savo mirusiųjų vienuolių. Tuojau nubėgęs pas Mariją ir paklausęs, kur esą jos uolieji garbintojai, jo pirmatakai broliai vienuoliai. Marija atskleidusi savo apsiaustą ir parodžiusi visus savo ištikimuosius garbintojus. Šiuo papasakojimu nurodoma, kad niekas nepražūna, kas stoja po Marijos globojamuoju apsiaustu.

Iš viduramžių yra kilęs paprotis ir škaplierius nešioti. Buvo tai tam tikras rūbas, nešiojamas ant kaklo, turėjo reikšti ypatingą Marijos globą. Bet tai Marijos globai užsitarnauti reikėdavo dar ir tam tikras maldas kas dieną kalbėti. Su šiuo papročiu buvo atsiradęs ir perdėtas pasitikėjimas Marijos globa. Pav., imta tikėti, kad visi karmelitų draugijos nariai, kurie nešioja škaplierius, pirmą šeštadienį po savo mirties bus Marijos išvaduoti iš skaistyklos kančių. Ši nuomonė kilo iš suklastoto popiežiaus Jono 22 rašto (bulės).

Viduramžiuose yra sukurta daug maldų apie mūsų mieliausiąją Motiną. Jos dažniausiai yra trumpos ir paprastos, beveik visos pritaikytos „Sveika Marija“ išaiškinti ir išplėtoti. Garsus „Sveika Marija“ išaiškinimas yra „jaunosios“ Matildos. To „Sveika Marija“ išaiškinimo akstinas buvęs toks.

Vokietijoje Helffede prie Eislebeno buvo garsus moterų vienuolynas. To vienuolyno žymiausios atstovės yra šventosios: Gertruda Didžioji († 1302) ir abi Matildos, vyresnioji ir

jaunesnioji. Kartą jaunesnioji Matilda tarusi mūsų mieliausiajai Motinai, kad ji norinti kuo gražiausia malda Dievo Motiną garbinti. Marija apsireiškus jaunesniajai Matildai. Ant jos krūtinės aukso raidėmis buvę išsiūti Viešpaties angelo pasveikinimo žodžiai. Marija tarusi Matildai: Niekas mane geriau nepasveikins už tą, kurs sveikino mane paties Dievo Tėvo vardu, tardamas: „Sveika Marija“!

Savaime suprantame, kad mūsų mieliausios Motinos garbinime didžiausios reikšmės turi mūsų d v a s i o s nusiteikimas. Šiame nusiteikime tikėjimas pasidaro švelnus ir karštas ir tampa gyvybės šaltiniu. Kas tikrai supranta Jėzaus Kristaus religijos dvasią, iš tos sielos turi tekėti gyvojo vandens upės, kaip jis pats sako šv. Jono evangelijoje (Jon. 7, 38).

Marijos garbinimas ir gaivina sielose tokias gyvojo vandens upes. Del to nepasitenkinta Marijos vardu statomomis bažnyčiomis ir nešta jos paveikslai į namus ir garbinta ji kaipo N a m ų G l o b ė j a ir Š e i m ų M o t i n a. Jos pveikslai kabinti kuo aiškiausioje vietoje. O kas nesidžiaugia ir mūsų gegužinėmis pamaldomis! Duok, Dieve, kad šis paprotis niekados Lietuvos neapleistų!

Mūsų mieliausios Motinos globos ir užtarimo šaukiamasi ne tik bažnyčiose bei šeimose, bet ir v i e š a j a m e g y v e n i m e. Pavyzdžiui, prieš tris šimtus metų Vokietijoje Bavarų kunigaikštis Maksas I pavedė Marijos globai visą savo šalį. Bavarijos sostinėje jis pastatė milžinišką gražų Marijos paveikslą su šitokia antrašte: „Marija, Bavarijos Globėja“. Labai gražu! Kaip Marija yra paprastos šeimos Globėja, taip ji yra ir valstybinės šeimos Globėja.

Ypač nuo Marijos Nekalto Prasidėjimo paskelbimo imta statyti viešose vietose Švenč. Marijos paveikslus ir statulas. Tuo būdu norima paraginti tikinčiuosius kiekvienoje vietoje ir kiekvienu metu šauktis Marijos užtarimo. Pagirtini tie Lietuvos kampeliai, kurie neužmiršta pasipuošti mūsų mieliausios Motinos paveikslais ir statulomis. Ir laimingi tų kampelių gyventojai, nes jų padarytas išlaidas Marija šimteriopai atlygins, išprašydama savo brangiausiojo Sūnaus malonių.

Bet reikia neužmiršti, kad tikroji gyvybė yra dvasios gyvybė Tad, rodant tikėjimo gyvumą išoriniais ženklais, nereikia užmiršti ypač sielos grynumo. Reikia stengtis, kaip yra pasakęs pagonių rašytojas Juvenalis, kad sveikame kūne būtų ir s i e l a s v e i k a.

Mūsų mieliausios Motinos paveikslas turi būti mūsų sielose. Ši tiesa geriausiai paaiškinama v i d u r a m ž i ų m i s t i k o j e. Kas tai yra mistika? Gal tai neaiškių svajonių ieškojimas, tuščias dvasios varginimas visokiais mąstymais apie nebūtus dalykus. kaip dažnai kalba netikintieji. Ne! Mistika, katalikų supra-

timu, yra gyvenimas tikėjimu ir Dievo meile, vidujinis susivienijimas su Dievu, kiek jis yra galimas šiame žemiškajame gyvenime.

Šitokį sielos susivienijimą šv. Povilas nurodo ir su Jėzumi Kristumi. Jo raštai pilni minčių apie mistinį gyvenimą Jėzuje Kristuje. Su šventaisiais tokio susivienijimo mes negalime turėti. Bet dalinio susivienijimo su šventaisiais galime ir turime siekti. Jei visi esame Kristaus sąnariai, tai ir visi turime vieni kitų vargus ir džiaugsmus jausti ir gyventi. „Jei ką kenčia vienas sąnarys, kenčia visi draug sąnariai; arba jei vienas sąnarys esti garbinamas, džiaugiasi visi draug sąnariai" (1 Kor. 12, 26). Tai yra tikėjimas į Šventųjų bendravimą. Labai gražiai apie tai rašo šv. Povilas (Žiūr. 1 Kor. 12 sk. ir k.).

Tačiau tikėjimo mokytojai, dvasios vadovai Šventųjų bendravimo nevadina mistikos vardu. Apie Marijos mistiką kalbama, ypač pamoksluose, apmąstymuose ir maldose, nes Marija yra arčiausiai Dievo.

Marijos mistikoje kalbama ypač apie dvejopą tikinčiojo santykį su Marija: kaip vaiko su motina ir kaip garbintojo su motina. Labai gyvai ir gražiai aprašo šį dvejopą santykį šv. Bernardas, vokiečių vienuolis dominikonas Seuse ir šv. Albertas didysis, didžiausis šv. Tomo Akviniečio mokytojas. Kam nežinoma šv. Bernardo mokyklos sukurta maldelė „Sveika, Karaliene"! Iškeliamas Marijos saldumas, malonumas, gerumas, garbinamas ir jos gerumas. Ši palmė, sako šv. Bernardas apie Mariją, davė vaisių saldesnį už visų kitų palmių vaisius. Tik žiūrėkite, rašo jis, viskas, kas Marija yra ir kas iš Marijos išeina, yra vienas saldumas. Saldi Marijos dvasia, nes ji pati sako: mano dvasia saldesnė už medų (Ekkli. 24, 27). Saldus Marijos kūnas, nes jis pagimdė saldžiausį patįes Dievo, Sūnų. Per tai, sako šv. Jeronimas viename savo pamoksle, Marija buvo pripildyta Šv. Dvasios malonės. Dieviškoji meilė Mariją apvalė nuo visokių pasaulio dėmių. Saldi Marijos kalba, kaip sužieduotinis dvasios pagavime sako: „Tavo lūpos, mano sužieduotine, varvąs medaus syvas; medus ir pienas po tavo liežuviu" (Giesm. 4, 11). Saldus buvo Marijos užgimimas, nes ji atėjo į pasaulį be jokios pasaulio dėmės ir be pirmųjų tėvų nuodėmės kartumo. Saldus buvo Marijos gyvenimas, nes ji nesusitepė jokia nuodėme. Šv. Augustinas sako, kad apie jokią Marijos nuodėmę negali būti kalbos. Saldus buvo Marijos atsiskyrimas, nes ji be jokių mirties kartybių ir kančių buvo paimta į Dangų. Marijos į Dangų Ėmimo šventėje Bažnyčia gieda: Dievo Motina patyrė žemiškosios mirties, bet ta mirtis jos nesurišė su žeme. Saldus Marijos vardas, nes jis sukelia tikinčiųjų dvasioje neapsa-

komo malonumo. Saldus Marijos paveikslas, kurį menininkas kuria didžiausiame dvasios pakėlime. Ar ne tas dvasios pakėlimas pripildo mūsų bažnyčias brangiaisiais Dievo Motinos paveikslais!

O, kaip saldi turės būti Marija Danguje, kur mes ja gėrėsimės ne iš paveikslų ir prisiminimų, bet džiaugsimės ja visoje jos dangiškoje gražybėje, kur mes ją matysime tokią, kokia buvo ant žmės gyvendama. Dar daugiau, džiaugsimės Marija tokia, kokią ją Dievas padarė, apvainikuodamas jos šventą gyvenimą jos paėmimu į Dangų su visu kūnu. Ten mes kalbėsime nebe apie Mariją, bet su pačia Marija.

Bet, kad tai įvyktų, mes turime būti tikrai geri savo mieliausiosios Motinos sūnūs ir dukterys jau čia žemėje. Nieko sutepto neįeis į Dangaus Karalystę. Del to rūpinkimės švariai gyventi, kad mūsų gyvenimas atidarytų mums Dangaus vartus eiti pas mūsų mieliausiąją Motiną. Patys rūpindamies grynu gyvenimu, neužmirškime prašyti ir jos užtarimo. Nieko ji neatmeta, kas nuoširdžiai jos šaukiasi.

„Tu, vadove ir valdove,
Angelų Dangaus,
Apgynėja, priglaudėja —
Puolusio žmogaus, —

Duok mums dorą išlaikyt
Dievo veidą pamatyt,
Kur Šventieji išrinktieji -
Džiaugias amžinai.

19. MARIJA IR JUOZAPAS.

„Josios vyras Juozapas buvo teisus". (Mat. 1, 19).

Kalbant apie Mariją, tuojau prisimena ir Juozapas. Pabaigoje praėjusiojo šimtmečio prie Marijos ir Juozapo vardų pridėtas dar Kūdikėlio Jėzaus vardas. Tuo būdu imta kalbėti apie Jėzų, Mariją ir Juozapą, kaip apie Šventąją Šeimą, visų krikščioniškųjų šeimų paveikslą ir pavyzdį.

Labai gražus paprotis. Bet mes turime gerai suprasti ir visada atsiminti šitų trijų asmenų skirtingumą. Jėzaus, Marijos ir Juozapo šeima nėra paprasta žmonių giminės šeima. Juozapas tėra Globos Tėvas, nes ir Šv. Raštas sako, kad Jėzus buvo laikomas Juozapo sūnumi. Marija yra Jėzaus Motina, bet pradėjusi Jėzų antgamtiniu būdu, Šv. Dvasiai veikiant. Jezus Kristus yra Šventosios Šeimos Vaikas, tačiau, per

savo antgamtinę kilmę, ne Juozapo, bet Dievo Tėvo Sūnus. Taigi Juozapas yra labiau pašalinis Šventosios Šeimos asmuo.

Šita tiesa gražiai išreikšta senuose padavimuose ir paveiksluose. Ten Juozapas atvaizduojamas labiau kaip Švenč. Marijos Globėjas, o ne Sužieduotinis. Pastarųjų laikų Šventosios Šeimos paveikslai yra naujųjų laikų sukurti.

Tačiau Šventosios Šeimos paveikslo pirmasis sukūrėjas buvo pati Švenč. Marija. Šv. Lukas evangelistas pasakoja, kad Marija, atradusi Jėzų Kristų Jeruzalės bažnyčioje sėdintį tarp mokytų, pasakiusi: „Sūnau, kam mums taip padarei? Štai, tavo t ė v a s ir aš su skausmu ieškojova tavęs" (Luk. 2, 48). Vadinasi, pati Marija nurodo sąstatą Šventosios Šeimos, kurią Dievas sudarė ir pamėgo. Meilė riša šeimos narius. Del to ir Juozapas su Marija liūdi del Jėzaus netekimo. Antra šeimos žymė — vyresniųjų klausymas. Jėzus Kristus klauso Marijos ir Juozapo, bet, jų klausydamas, neužmiršta būti tuose dalykuose, kurie yra jo ir jo žemiškųjų tėvų Tėvo, paties Dievo. Tik padaręs visos savo šeimos Tėvo valią, Jėzus iškeliavo su Marija ir Juozapu ir buvo jiems paklusnus (Luk. 2, 51).

Neiškraipo krikščionybė ir M a r i j o s santykių su J u o z a p u, kuris visų didžių katalikų mokytojų[1]) evangelijų rašytojų apaštalų laikomas Tėvu Globėju, o ne tikruoju Tėvu Gimdytoju. Bet Juozapas nebuvo visai laisvas nuo šeimyninių pareigų. Evangelijos pabrėžia ne tik kas Juozapas n e b u v o, bet ir kas buvo.

Pirmasis evangelistas Matas Jėzaus Kristaus kilmę išveda iš Dovido sūnaus Juozapo, paėmusio sau moterį Mariją, kuri pagimdė sūnų, jo pramintą Jėzaus vardu (Mat. 1, 20...). Tą patį pasakojo šv. Lukas evangelistas, aprašydamas angelo apreiškimą Marijai: „Šeštajame mėnesyje angelas Gabriėlis buvo Dievo siųstas į Galiliejos miestą, kurs vadinosi Nazarėtas, pas mergaitę pažadėtą vyrui, vardu Juozapui, iš Dovido namų" (Luk. 1, 27).

Iš evangelijų Bažnyčios Tėvai, ypač šv. Augustinas, jau nuo senai skelbia, kad Marija, anų laikų žydų papročiu, buvo sujungta moterystės apeigomis su Juozapu. Bet ji ir su Juozapu gyvendama išsilaikė nekaltybėje. Toks buvo Marijos pasižadėjimas. Suprantama, sako šv. Augustinas, kad ir Juozapas turėjo pareikšti Marijai savo pasižadėjimą gyventi su ja skaistybėje. Kitaip Marija nebūtų sutikusi imti Juozapą vyru ir globėju.

---

[1]) Žiūr. Šv. Augustino „Apie evangelijos patarimus", 2, 1, 3; išleista Friedrich'o — Die Mariologie d. hl. Augustinus. 1907 m., 30 psl.

Klausimas, del ko Marija, pasižadėjusi skaistybėje gyventi, dar tariamai ištekėjo? Pirmiausia, atsako Bažnyčios Tėvai, kad išvengtų apkalbų. Pagimdžiusi skaistybėje gyvendama Dievo Sūnų, būtų tuojau užsitraukusi žmonių įtarimą. Juk ir Juozapas, sužinojęs apie jos motinystę, norėjo ją mesti. Be to, paleistuviai ir svetmoteriai žydų būdavo žiauriai baudžiami, net akmenimis užmušami. Argi nebūtų buvę mirties pavojaus Marijai ir Kūdikėliui Jėzui, jeigu nebūtų buvusi sukurta Šventoji Šeima? Pagaliau, Išganytojas, gimęs iš įtariamos mergaitės, būtų buvęs persekiojamas kiekviename žingsnyje ir prie kiekvienos progos ir nebūtų galėjęs atlikti savo dieviškojo uždavinio—paskelbti pasauliui išganymo mokslo. Iš tikrųjų, turime dėkoti Aukščiausiajai Išminčiai, kad ji per Marijos ir Juozapo sužieduotuves pašalino visas kliūtis Dieviško Mesijo darbuotei. Kitos visos pariziejų ir mokytojų priekabės del Jėzaus Kristaus kilmės savaime subirėjo į jo gyvenimo ir mokslo šventumą.

Pagaliau Marija reikalavo ir maitintojo. Evangelijos ypač šį atžvilgį labiausiai pabrėžia. Jau nuo angelo apreiškimo Juozapas pasidaro tikruoju Marijos ir Kūdikėlio Jėzaus globėju. Jis priima pas save Mariją, jos Dievišką Kūdikėlį pramina Jėzaus vardu, veda juodu į Aigiptą, paskui grąžina juodu į Nazarėtą, kasmet keliauja su jais į Jeruzalę į didžiųjų švenčių iškilmes.

Juozapas buvo Šventosios Šeimos galva. Jis rūpinosi sau pavestaisiais ir dalyvavo jų gyvenimo taip džiaugsminguose, taip ir liūdnuose įvykiuose. Pačių sunkiųjų Jėzaus ir Marijos valandų Juozapui nebeteko ant žemės patirti, nes jis jau buvo miręs. Daugiausia jam teko džiaugsmingų Šventosios Šeimos valandų, ypač gyvenant jiems ramiame Nazarėto namelyje. Tur būt tą gyvenimą pramatydamas, rašo įkvėptas psalmininkas: „Palaiminti visi, kurie bijo Viešpaties, kurie vaikščioja jo keliais; nes tu valgysi, ką tavo rankos uždirbo; tu laimingas ir bus tau gera. Tavo pati kaip derlingas vynmedis tavo namų viduje. Tavo vaikai kaip alyvų medžio atžalos aplink tavo stalą. Štai, taip laiminama žmogus, kurs bijo Viešpaties“ (Psl. 127, 1—4).

Tas Šventosios Šeimos gyvenimas Nazarėto mieste turėjo būti labai paprastas, bet ir labai jaukus. Žydai prie kiekvienos progos kimba prie Jėzaus Kristaus kilmės ir gyvenamosios vietos. Kai Jėzus pasakė, kad jis esąs gyvoji duona, kurs iš dangaus nužengęs, žydai kalbėjo: „Argi jis ne Juozapo sūnus Jėzus, kurio mes pažįstame tėvą ir motiną? Kaip gi jis sako: Aš iš dangaus nužengiau?“ (Jon. 6, 42). „Pranašas nelaikomas pagarboje savo tėvynėje“ (Jon. 4, 44). Kitoje evangelijoje pasakyta, kaip žydai norėjo paniekinti Jėzų Kri-

stų, Nazarėto gyventojo vardą jam prikišdami: „Iš kur šitam toki išmintis ir stebuklai? Argi šitas ne dailidės sūnus? Ar jo motina nesivadina Marija?“ (Mat. 13, 54).

Taigi Šventoji Šeima, kaip ir Marija pažymėjo savo giesmėje Magnificat, nebuvo iš pasaulio galiūnų, kurie sėdi ant turtingiausių valstybių sostų. Ji buvo iš paprastųjų, plačiai nežinomų šeimų. Bet jų tikroji vertė žinoma tik vienam Dievui. Juozapas visą laiką sąžiningai laikėsi dar pirmiesiems tėvams nustatyto dėsnio: savo veido prakaite valgysi duoną. Jis atsidėjęs darbavosi, bet ne turtams sukrauti, tik gyvenimo reikmenims pagaminti. Jo šeimos turtas buvo Dievuje (Luk. 12, 21).

Bet ar nebūtų buvę geriau, kad Apvaizda butų aprūpinusi Šventąją Šeimą bent reikalingiausiais pertekliais? Argi pats Dievo Sūnus negalėjo savęs ir savųjų tinkamai aprūpinti? Ne! Evangelijose aiškiai pasakyta, kad Jėzus Kristus nepanaudojo stebuklų galios savo reikalams aprūpinti: jis atėjo pasiaukoti, bet ne stebuklingu būdu tos aukos išvengti. Čia jo meilės didumas ir gražumas.

Juozapas buvo ir maldos vyras. Jis buvo panašus į S. Įstatymo pranašus, nes jis gaudavo Viešpaties pranešimus per sapnus. Pav., *jam buvo per sapną Aukščiausiojo pranešta*, kad bėgtų su Jėzumi ir Marija į Aigiptą, kai Erodas paskelbė kūdikių žudynes. Nors Juozapas buvo uolus darbininkas, bet jis rasdavo laiko keliauti su Marija ir Jėzumi į Jeruzalę, į didžiųjų švenčių iškilmes. Jis neapleisdavo ir šeštadienių—subatų švenčių. Juozapas laikydavosi dėsnio: dirbk ir melskis! Jis nepaaukodavo savęs vien tik pranykstančiai mamonai. Nors jis buvo neturtingas dailidė, tačiau užsitarnavo giliai tikinčiojo vardą. Evangelija Juozapą vadina teisiuoju vyru.

Juozapas buvo ir tylaus nuolankumo vyras. Jis nesitęsia vykdyti Dievo valią. „Pabudęs iš miego, Juozapas padarė taip, kaip Viešpaties angelas buvo jam įsakęs. Jis pasiėmė pas save savo žmoną“ (Mat. 1, 24). Angelui pranešus, kad Erodas ieškos Kūdikėlio Jėzaus nužudyti, Juozapas „atsikėlęs pasiėmė vaikelį ir jo motiną nakčia, iškeliavo į Aigiptą ir buvo ten iki Erodas mirė“ (Mat. 2, 14). „Erodui mirus, štai Viešpaties angelas pasirodė sapne Juozapui Aigipte ir tarė: Kelkis, imk vaikelį ir jo motiną ir eik į Izraėlio žemę; nes mirė, kurie ieškojo vaikelio gyvybės. Jis atsikėlė, ėmė vaikelį ir jo motiną ir atėjo į Izraėlio žemę. Bet išgirdęs, kad Judėjoje karaliauja Arkelajus savo tėvo Erodo vietoje, bijojo tenai eiti ir, įspėtas sapne, pasitraukė į Galiliejos šalį“ (Mat. 2, 19—23).

Kaip gražus tylaus klusnumo pavyzdys! Evangelijose nėra pažymėta nė mažiausio Juozapo pasipriešinimo Dievo valiai. Išgirdęs Dievo balsą, eina ir daro ką įsakomas. Jis tyli,

nes vykdo didžius darbus ir laiko didžias paslaptis. Iš kelių Juozapo būdo bruožų matyti jame didelė susivaldymo dorybė. Mat, Juozapas neturėjo būti viešai pranašaujančiu pranašu; ką jis sužinodavo iš Aukštybių, jis turėdavo savyje laikyti. Tačiau jo tarnystė yra aukštesnė ir garbingesnė už daug kalbėjusių S. Įstatymo pranašų. Jo ir laimė didesnė, nes jam pasakyta: „Palaimintos gi jūsų akys, nes mato, ir ausys, nes girdi; nes iš tikrųjų, sakau jums, daug pranašų ir teisiųjų geidė matyti, ką jūs matote, ir nematė, ir girdėti, ką jūs girdite, ir negirdėjo". (Mat. 13, 6—17)

Tylėti turėjo ir kiti Šventosios Šeimos nariai Marija ir Jėzus Kristus. Evangelija sako: Marija laikė visus žodžius savo širdyje. Tiesa, paskui ta pareiga buvo nuimta, bet Dievo valia, o ne žmogaus noru. Išganymo paslaptis, atėjus „laiko pilnybei", turėjo būti apreikšta, nes žmonių išmanymui neprieinamos paslaptys, per ilgai neapreiškiamos, esti žmonijai pragaištingos. Gerasis amžinųjų paslapčių Viešpats nenori žmonių pragaišties.

Juozapas ir Marija. Yra sakoma, kad jų moterystės ryšys būsiąs danguje padarytas. Taip kalba žmonės, vaduodamies prigimtuoju dėsniu: žmogus apleis savo tėvą ir motiną ir prisiglaus prie savo moters.

Taip, ir Juozapas su Marija jautė tą prigimties potraukį. Žmonės buvo, žmonių ir prigimtimi buvo apdovanoti. Tačiau jų prigimti santykiai buvo antgamtinio pobūdžio. Dievas Marijos ir Juozapo susiartinimą panaudojo savo įsikūnijusio Sūnaus tarnystei. Čia nesvarbu, kaip mes tą Marijos ir Juozapo draugystę pavadinsime: ar su šv. Augustinu — moteryste, ar su Bažnyčios Tėvais — sužiedavimu. Mums svarbi Aukščiausiojo Išmintis, pasireiškianti toje Marijos ir Juozapo draugystėje. Mums reikšminga ir sektina ta nepaprasta dorinė jėga, kuria pasižymėjo Marija ir Juozapas savo bendrajame šeiminiame gyvenime. Krikščionių menas Juozapą vaizduoja su lelija, nekaltybės, ženklu. Apreiškimo Marijai paveikslu Bažnyčia pažymi Marijos nepaprastą skaistybę. Tai tik Katalikų Bažnyčios laimė ir garbė, kad savo tikėjimo tiesas ir aukštas mintis gali žodžiais ir ženklais pareikšti. Kai sąvokomis bei žodžiais Bažnyčia negali visai nušviesti dalyko esmės, ji griebiasi visokių ženklų, kurie sukelia dvasioje nepaprastos šviesos nušviesti protui neprieinamiems dalykams. Susižiedavę ir jau vedę, matydami paveiksle šv. Juozapo rankose leliją ir Apreiškimą Marijai, prisimena grynumo dorybės brangumą ir užsidega karštu noru sekti Šventosios Šeimos pavyzdžiu. Malda sustiprina jų gražias mintis ir aukštus norus ir nukelia iš dangaus dieviškos pagalbos malonę. Laimingi namai, kuriuos puošia Šventosios Šeimos paveikslas.

Nebūtina buvo sąlyga, kad Dievo Sunus ateitų į pasaulį iš Marijos ir Juozapo šeimos. Dievas taip padarė dėl to, kad jis norėjo ypatingu būdu išaukštinti ir pašventinti moterystę. Jau ir anais laikais netrūko žmonių, kurie niekino ir net blogu daiktu laikė moterystę. Jau ir tada būta užuomaršų: jie užmiršo Dievo įsakymą žmonėms augti ir daugintis ir pripildyti žemę. Jie nebematė, kad moterystė yra Dievo padėjėja pasauliui ir žmonijai palaikyti. Tai nujaučia ir sveikas protas. Jėzus Kristus, pakeldamas moterystę į sakramentus, tik nurodė jos naują, antgamtinį atžvilgį. Kristus parodė, kad į moterystę reikia žiurėti kaip į Aukščiausiojo sukurtą draugiją gimdyti ir auginti vaikams. Vaikai auginami ne vien žemiškajai, bet ir dangiškajai karalystei. Leiskite mažutėliams eiti prie manęs, nes tokių yra dangaus karalystė, sako Išganytojas.

Bet žmogaus siela negali per anksti susidraugauti antgamtiniu būdu su Dievu. Pamažu, sulig prigimtojo gyvenimo plėtote, bręsta žmogaus sieloje ir antgamtinis gyvenimas, jeigu tik jis nesti dirbtiniu būdu slopinamas. Apie kiekvieną žmogų galima pasakyti, kaip yra pasakyta apie Jėzaus Kristaus brendimą: jis augo išmintimi, metais ir malone pas Dievą ir pas žmones. (Luk. 2, 52).

Vaikai yra dieviškos šeimų palaimos vaisius. Dėl to tėvai turi juos atsidėję ugdyti, tėviškai juos globodami ir kunigiškai ganydami. Dievas pavedė tėvams patį brangųjį daiktą, patį savo Sūnų. Tuo Dievas pašventino ir išaukštino moterystės luomą. Kiekvienas tėvas ir motina turi rūpintis, kad jų vaisiuje, vaikuose, būtų kuo daugiausia Dieviškojo Vaikelio žymių ir panašumo. Juo geresni šeimoje vaikai, juo daugiau toje šeimoje Kristaus dvasios.

Dabar suprantama, dėl ko šv. Juozapo garbinimas vis plačiau ir plačiau plito tikinčiųjų tarpe. Kaip paprastai, šv. Juozapo pirmieji garbintojai buvo atskiri, privatūs asmenys, kaip, štai, iš viduramžių šv. Bernardas, šv. Gertrūda, šv. Brigita Švedė, šv. Vincentas Ferrerijus, Paryžiaus universiteto (aukštosios mokyklos) raštvedis (kancleris) Gersonas. Šis vyras apie 1400 metus parašė Juozapo ir Marijos sužieduotuvių giesmę ir patiekė ją Konstanso Susirinkimui (1414—1418 metais), kad jis įsakytų visam katalikų pasauliui garbinti šv. Juozapą ir Šventąją Šeimą.

Netrukus popiežiai ėmė rūpintis didesniu šv. Juozapo garbinimu. Apie 1500 metus kovo 19 diena jau buvo švenčiama kaip šv. Juozapo šventė. 1621 metais ta šventė jau įsakyta švęsti. Po šimto metų popiežius Benediktas XIII įrašė šv. Juozapą į Visų Šventųjų litaniją. Pagaliau 1870 metais per Švenč. Marijos Nekalto Prasidėjimo šventę, t. y. gruodžio 8 dieną, šv. Juozapą paskelbė visos Bažnyčios Globėju.

Dabar šv. Juozapas yra garbinamas visų katalikų, ypač vyrų, kurie šv. Juozape mato darbo ir maldos, maldos ir darbo, klusnumo ir kantrumo, kantrumo ir klusnumo pavyzdį, tvirto tikėjimo pagrindą. Uolus šv. Juozapo garbintojai nėra tik nevikrūs, sutingę sekmadienių šventėjai; jie rūpinasi neužmiršti kasdieniniuose reikaluose ir amžinųjų dalykų. Šv. Juozapo pavyzdys jiems rodo, kad tik darbu ir malda žmogus tikrai atlieka savo žemiškojo gyvenimo uždavinius. Tik darbo ir maldos žmonės yra vadinami evangelijoje teisiais, arba šventais.

Štai ką rašo šv. Povilas apie teisingųjų gyvenimą: „Teisybė, kuri yra iš tikėjimo, taip kalba: Nesakyk savo širdyje: kas užžengs į dangų? tai yra, Kristaus žemyn nuvesti. Arba kas nužengs į gelmę? tai yra, Kristaus iš numirusių pašaukti. Bet ką sako raštas? Argi yra žodis tavo burnoje ir tavo širdyje; tai yra tikėjimo žodis, kurį mes skelbiame“ (Rom. 10, 6—8) Jis čia nori pasakyti, kad mūsų teisingumas turi būti paremtas tikėjimu ir širdimi, tikėjimo tvarkoma sąžine. Kas tiki, tam nebereikia ieškoti Kristaus aukštai ar žemai, nes Kristus gyvena jo širdyje. Tikintysis turi palaikyti savo tikėjimą, o tuo pačiu bus geri jo santykiai su Dievu, nes gyvas tikėjimas yra gyvenimas su Dievu, per Dievą ir Dievuje.

Toks buvo šv. Juozapas, teisingasis žmogus, Marijos sužieduotinis, Jėzaus globėjas, Šventosios Šeimos galva, krikščionies vyro pavyzdys, Bažnyčios užtarėjas. Tebūnie jis mūsų visų gyvenimo pavyzdys!

20. MARIJA LITURGIJOJE.

„Kame aš esu, ten bus ir mano tarnas“.
(Jon. 12, 26).

„Bet ateina valanda ir dabar jau yra, kuomet tikri garbintojai garbins Tėvą dvasioje ir tiesoje; nes ir Tėvas ieško tokių garbintojų. Dievas yra dvasia, ir jo garbintojams reikia garbinti dvasioje ir tiesoje“ (Jon. 4, 23—24). Taip kalbėjo Jėzus Kristus samarijiečiams prie Jokūbo šulnio. Dievas ieško garbintojų, kurie garbintų jį dvasioje ir tiesoje, nes jis yra dvasia. Sulig garbinamojo prigimtimi turi būti ir garbinimo būdas. Jėzus Kristus, gyvendamas ant žemės, buvo toksai Dievo garbintojas. Jis tebegarbina savo Tėvą ir dabar, sėdėdamas Dievo dešinėje. Jis reikalauja, kad mes, krikščionys, jo pasekėjai, garbintumėm Dievą dvasioje ir tiesoje ir tuo būdu užsitarnautumėm atsisėsti po Dievo dešinei.

Jėzus Kristus taipgi reikia garbinti. Jis yra naujosios sandaros tarpininkas. (Žyd. 9, 15 ir 12, 24). Pabaigoje savo gyvenimo Jėzus Kristus liepė savo mokiniams naudotis juo

kaip tarpininku santykiuose su Dievu, nors „Tėve musų" maldoje jis moko tiesiog kreiptis į Dievą Tėvą. „Iki šiolei jūs nieko neprašėte mano vardu" (Jon. 16, 24) Nuo šiol gi ko tik prašysite Tėvą mano vardu, tai aš padarysiu, kad Tėvas būtų pagarbintas Sūnuje. Jei ko prašysite mane mano vardu, tai aš padarysiu. (Jon. 14, 13—14) Vadinasi, ar prašysime Tėvą Kristaus vardu, ar tiesiog patį Kristų jo paties vardu, vis vien mūsų prašymas bus išklausytas. Tai nurodo, kad ir Jėzus Kristus galima ir reikia garbinti, kad ir drauge su Dievu Tėvu, nes Sūnus ir Tėvas yra vienas ir tas pats Dievas.

Pasakyta, kad melstis reikia dvasioje ir tiesoje. Dvasia, kaip neribota būtybė, ir tiesa, kaip santykis tarp kelių daiktų, rodo, kad malda turi būti ir bendro, visuomeninio pobūdžio. Jėzus Kristus sako: „Jei du iš jūsų susitars ant žemės apie kurį nors dalyką jo melsti, bus jiemdviem padaryta mano Tėvo, kurs yra danguje, nes kame yra du ar trys susirinkę mano vardu, ten aš esu jų tarpe". (Mat. 18, 19—20) Taigi Jėzaus Kristaus garbinimas gali būti kiekvieno širdyje; bet dar geriau, jeigu jis įvyktų viešai, išoriniu būdu, susirinkusių būryje. Šitą tiesą Kristus mums patvirtino paskutiniosios vakarienės pavyzdžiu, kai tarp savo apaštalų matomu būdu įsteigė visų maldų ir garbinimų vainiką — Altoriaus Sakramentą.

Iš Altoriaus Sakramento yra kilę visi katalikų tikybiniai papročiai. Nėra reikalo tvirtinti, kad visas mūsų tikybinis gyvenimas yra pirmųjų krikščionybės šimtmečių atspindys. Tik tikėjimo tiesos nesimaino. Jų aiškinimas gali būti įvairus sulig šimtmečių margumu. Juo labiau galima plėtotė tikinčiųjų tikybiniuose bei bažnytiniuose papročiuose.

Kiekviena tikyba turi savus tikybinius papročius ir bažnytines apeigas. Jokia religija, sako šv. Augustinas, negali būti be ceremonijų, — ar ji būtų tikra ar klaidinga (Prieš Faust. 1, 19, 11). Ne Dievui jų reikia, bet mums patiems. Būdami kūno ir sielos būtybės, abiem savo dalimis ir gyvename. Ką siela pergyvena, tą kūnu pareiškiame. Ir ką kūnas daro, negali to nežinoti siela. Kai Jėzus Kristus smerkė pariziejų maldingumą, jis smerkė jų grynai išorinius veiksmus, kurie nerodo dvasios ir tiesos maldų.

Mūsų priešai mums prikiša, kad mes, garbindami šventuosius, lyginame juos su Dievu. Dar daugiau, šventųjų garbinimu mes grąžiną pagoniškąjį dievaičių garbinimą. Vargšeliai! Argi Išganytojas nepažadėjo savo apaštalams garbės?! „Kas jūsų klauso, tas manęs klauso; kas jus niekina, mane niekina" (Luk. 10, 16). Jie jau nebe Kristaus tarnai, bet draugai: „Jūs mano prieteliai.. Aš jau nebevadinu jūsų tarnais... Jus aš pavadinau prieteliais, nes pasakiau jums visa, ką tik esu girdėjęs iš savo Tėvo" (Jon. 15, 14—15). Del to „jūs, kurie mane

sekėte, atgimime, kuomet žmogaus Sūnus sėdės savo didenybės soste, taip pat sėdėsite dvylikoje sostų ir teisite dvylika Izraėlio giminių" (Mat. 19, 28).

Jeigu žvilgterėsime į pirmuosius krikščionybės šimtmečius, visur pastebėsime šventųjų garbinimą. Pagonių verčiami nusilenkti dievaičiams, krikščionys šaukiasi užtarimo šventųjų, o jų pavyzdžiais pasidrąsinę nebebijo jokių kankynių. Krikščionių bendravimas yra pačioje krikščionybės šaknyje. Jo viršūnė yra Marija.

Marijos garbinimas yra taip senas, kaip ir šv. Mišių auka. Tikroji Mišių auka yra Jėzus Kristus. Bendraudami per maldą su Kristumi negalime užmiršti jo Motinos. Kaip iš atskirų akmeninių plytų romėnai padarė milžiniškus paminklus, taip ir iš atskirų išganymo įvykių krikščionys sukūrė šv. Mišių maldą. Šiame auksiniame vainike yra įpintas ir Marijos vardas, kaip Dievo Motinos, pagimdžiusios iš Šv. Dvasios, ir kaip nekalčiausios mergelės. Tai mes skaitome prefacijoje, arba įžangoje į šv. Mišias.

Vėliau atsiranda Marijos šventės. Seniausios Marijos šventės buvo drauge ir seniausios Jėzaus Kristaus šventės. Viena toki yra Trys Karaliai, arba Jėzaus Kristaus Apsireiškimas, minimas kiekvienų metų sausio šeštą dieną. Ši šventė buvo žinoma jau trečiajame šimtmetyje. Seniau ši diena buvo Jėzaus Kristaus Užgimimo šventė, paskui Trijų Išminčių šventė, Dar vėliau ir Kanos stebuklo paminėjimo diena. Bažnyčios tėvų raštuose, o ypač pamoksluose, šios šventės labai aiškiai rodomos ir kaip Marijos šventės. Negi galima kalbėti apie Sūnaus gyvenimo darbus, neminint ir Motinos vardo!

Tikrąja prasme Marijos šventės, kokias mes dabar žinome, ne iš karto Bažnyčios nustatytos ir ne iš karto buvo įvestos visoje Bažnyčioje. Suprantama. Nors Marija yra visų šventųjų Karalienė, tačiau ji priklauso šventiesiems. O šventųjų šventės ne visam katalikų pasaulyje vienodai švenčiamos. Šventųjų viešojo pripažinimo paprotis yra kilęs tik viduramžiuose, o ne pirmaisiais krikščionybės šimtmečiais; tada kiekvienoje bažnyčioje ar provincijoje buvo savas šventasis užtarėjas. Ir dabar kraštai ir vyskupystės turi savus užtarėjus, bet juos patvirtina Romoje, o ne atskiros bažnytinės provincijos centre.

Kaip pati krikščionybė, taip ir Švenč. Marijos šventės. galima sakyti, daugiausia Rytuose kilusios. Vienuolynai buvo didžiųjų Marijos švenčių židinys. Anais laikais beveik visos misijos, arba mūsų dienų kalba, beveik visas ganytojavimas buvo vienuolynų globoje. Švęsdamas kokią šventę vienuolynas įvesdavo ją ir į savo misijų kraštą. Labai senai

buvo švenčiama Marijos Prasidėjimo šventė, iš kurios savaime paskui kilo ir Marijos Nekalto Prasidėjimo šventė. Taip pat nuo senai žinomos Įvedybų, Apreiškimo ir į Dangų Ėmimo šventės.

Įvedybų šventė pradžioje greičiausiai buvo Viešpaties Jezaus šventė. Kai tą dieną šventindavo žvakes, eidavo su jomis paliai bažnyčias gatvėmis, tai ne Mariją, bet Jėzų Kristų garbindavo, kaip šviesą pagonims apšviesti ir tautos Izraėlio garbę (Luk. 2, 32). Pagonių papročius pakeisdama krikščioniškomis bažnytinėmis apeigomis, bažnyčia pamažu išnaikino ir pagonišką tautų nusistatymą.

Vėliau, dešimtame, vienuoliktame šimtmetyje, katalikų pamokslininkai vis dažniau ir vis aiškiau kalba apie Įvedynų žvakę, kaip apie Švenč. Mariją. 1150 metais vienas pamokslininkas, uolus šv. Tomo, didžiausio Bažnyčios mokytojo, pasekėjas per Įvedybų šventės pamokslą su didžiausiu užsidegimu ragino tikinčiuosius sekti Marija, angelų Karaliene, visišku nusižeminimu ir gryniausia širdimi. Kiti to laiko pamokslininkai per Įvedybų šventes primena tikintiesiems šviesą tų dorybių, kuriomis mes pasipuošę galime tikėtis susivienijimo su amžinąja Šviesa. Dar kiti Įvedybų šventės žvakę lygina su tais karveliais, kuriuos Marija ir Juozapas buvo nunešę paaukoti bažnyčiai per apsivalymo apeigas.

Daug aiškiau buvo nustatytos Marijos Gimimo, Apreiškimo ir į Dangų Ėmimo šventės. Bažnyčios susirinkimas Salzburge 800 metais sako: Švenč. Dievo Motinos šventės turi būti keturios per metus, būtent, vasario 2 diena yra Marijos Apsivalymo šventė, kovo 25 diena yra Jėzaus Kristaus Pradėjimo šventė, rugpiūčio 15 diena yra Švenč. P. Marijos į Dangų Ėmimo šventė ir rugsėjo 8 diena yra Marijos Gimimo šventė. Šitos, kaip ir daugelis kitų Švenč. Marijos švenčių, yra kilusios Rytuose.

Marijos Gimimo diena Romos Bažnyčioje švęsta jau septintajame šimtmetyje. Tik nežinia, del ko ji nustatyta švęsti rugsėjo 8 dieną. Yra užrašyta legenda, arba pasakojimas, kad vienas dievotas vienuolis, uolus Švenč. Marijos garbintojas, kasmet rugsėjo 8 dieną girdėdavęs nepaprastą angelų giedojimą. Po ilgo svyravimo jis pranešęs savo apreiškimą popiežiui, kurs ir įsakęs švęsti Marijos dieną rugsėjo 8 dieną.

Marijos Apreiškimo šventė nuo senų senovės buvo gražiausis akstinas krikščionims menininkams. Iš tikrųjų, ar gali būti gražesnis vaizdas, kaip Marija ir angelas. Tikrų šventės kilmės metų nėra. Bet 400 metais ji jau buvo žinoma ir branginama. Romoje yra daug katakombų. Tai yra požemiai, kur pirmaisiais krikščionijos šimtmečiais krikščionys, slėpdamies nuo pagonių, laidodavo savo mirusiuosius, o ypač kan-

kinių mirtimi mirusius. Įžymi katakomba yra šv. Pricilės katakomba. Šv. Priscilės katakomboje yra iš senų senovės užsilikęs Marijos paveikslas: Marija karštai meldžiasi, o angelas skelbia jai didžią naujieną. Vadinasi, Apreiškimo šventės senumas senovės dokumentų įrodomas. Ši tiesa atvejų atvejais patvirtinama senomis Bažnyčios maldomis. Net ir Izaijo nurodymas būsimojo Išganytojo nuo senų laikų vartojamas Mišių giesmėje. Štai tas Izaijo pranašavimas: „Atžala išeis iš Jėsės šaknies, ir žiedas kils iš jo šaknies. Viešpaties Dvasia nusileis ant jo, išminties ir supratimo dvasia, patarties ir stiprybės dvasia, mokslo ir maldingumo dvasia... Teisybė bus jo strėnų juosta, ir ištikimybė jo inkstų susijuosimas" (Iz. 11, 1, 2, 5). Neapsakomai gražios ir visos kitos Apreiškimo šventės maldos.

Švenč. Marijos mirtis ir Ėmimas į Dangų yra šiandieną svarbiausios Marijos šventės. Kai kurie mokyti vyrai tvirtina, kad Marijos į Dangų Ėmimo šventė bene būsianti ir seniausia Marijos šventė. Senovėje ši Marijos šventė buvo vadinama Užmigimo, Poilsio, Paėmimo diena. Žinoma, kaip ir kitų šventųjų gyvenimuose, iš pradžių daugiausia pabrėždavo Marijos sielos paėmimą į Dangų. Apie tai ir šiandieną nėra mažiausio abejojimo katalikų pasaulyje. Tikro, istorinio įrodymo apie Marijos paėmimą į Dangų nėra.

Bet užtat yra bendra visos Bažnyčios nuomonė ir tvirtas tikinčiųjų įsitikinimas, kad Dievo Motina tikrai buvo paimta į Dangų su siela ir su kūnu. Taip kalba ir mokytas popiežius Benediktas XIV. Tą pačią tiesą patvirtina sena legenda, kaip ciesorienė Pulcherija pastatė Konstantinopolio priemiestyje Blachernoje Marijos į Dangų Ėmimo bažnyčią, nusiuntė į Jeruzalę pasiuntinius pargabenti Marjos palaikų, bet jų ten jau neberado. Vietos vyskupas papasakojęs, kad Marija mirusi apaštalų būryje Getsemano sode ir jų akivaizdoje buvusi palaidota. Su laidojusiais nebuvę tik apaštalo Tomo. Kai jis po trijų dienų nuėjęs prie Marijos kapo su ja atsisveikinti, atidengus kapą, Marijos palaikų jau nebebuvę. Ši legenda užrašyta Bažnyčios tėvo Jono Damasceno († 754). O kaip gražiai atvaizduojamas Marijos į Dangų Ėmimas Bažnyčios liturgijoje! Su tuo gali susipažinti per tos šventės apeigas, maldas, giesmes.

Vėliausiai kilusi yra Marijos Nekalto Prasidėjimo šventė. Marijos nekaltas prasidėjimas jau iš senovės žinotas. Bet tada laikytasi tos nuomonės, kad Marijos pradėjimas įvyko stebuklingu būdu. Tai minčiai pagrindo davė klaidinga Jokūbo evangelija (apokrifas). Dabar jau aiškiai patvirtinta, kad Marija buvo pagimdyta prigimtu keliu; ji tik buvo apsaugota nuo pirmųjų tėvų nuodėmės. Ši šventė, kaip žinoma, galutinai

nustatyta popiežiaus Pijaus IX. 1854 metų gruodžio 8 dieną.

Yra dar ir kitų Marijos švenčių. Bet ios nėra visiems tikintiesiems privalomos, tik kunigai per tas šventes kalba Marijos poterius ir laiko Marijos mišias. Tų mažesniųių Marijos švenčių minėtinos: Marijos vardo, Paaukojimo bažnyčioje, Aplankymo, Rožančiaus, Septynių Sopulių.

21. MARIJA — KELIARODĖ.

„Sveika, marių Žvaigžde!"

„Marijos Keliarodės" paveikslas yra užsilikęs iš senų laikų. Sakydavo, kad tas paveikslas buvęs padarytas paties šv. Luko evangelisto. Dabar jau tikrai žinoma, kad „Marijos Keliarodės" paveikslas padarytas daug vėliau Rytų Bažnyčioje.

Dar ir šiandieną rodo Romoje to „šv. Luko paveikslą". Jis kilęs Konstantinopolio priemiestyje. Netoli Konstantinopolio vartų buvusi maža bažnytėlė. Ties ta bažnytėle buvusi didelė kryžkelė. Bažnytėlė su tariamuoju šv. Luko paveikslu nurodydavusi keliauninkams tikrąjį kelią.

Pamažu įsivyravo paprotis statyti „Marijos Keliarodės" koplytėles jūrų pakraščiuose, kryžkelėse ir kitokiose klaidžiose vietose. Tas paveikslas turėjo ypač dvasinės reikšmės. Siaučiant pagundų ir geismų audroms, reikia šauktis Marijos užtarimo. Ypač šv. Bernardas daug kalba apie Mariją Keliarodę.

Kiti Bažnyčios tėvai vadindavo Mariją laivu, kuriuo žmonės gali lengvai ir be pavojų keliauti per gyvenimo jūrą. Rabulas iš Edesos rašo: „Būk pasveikintas, o laive, kurs veži žmones į naują gyvenimą". Šis penktojo šimtmečio pradžios vyras lygina čia Mariją su Noės laivu.

Ir liturgijoje Marija vadinama gyvenimo šviesa, keliarodžiu, žibintu. Palyginimas imtas iš Šv. Rašto. Išganytojas vadina save pasaulio šviesa, gyvenimo keliu, tiesa, tarpininku tarp žmonių ir Dievo Tėvo. Tuos pačius išsireiškimus imta taikyti ir Marijai. Ne del to, kad ji pati būtų gyvenimo šviesa, kelias ir tiesa: ne! Bet del to, kad ji mus veda prie gyvenimo šviesos, kelio ir tiesos. Jau Kanos vestuvėse Marija pasakė: visa darykite, ką jis (Kristus) jums įsakys!

Daugiausia reikšmės Marijos Keliarodės paveikslas ir vaizdas turi kasdieniniame gyvenime. Svarbu įdiegti į mažų vaikų širdeles Marijos Keliarodės meilė, kad ta Marijos meilė sulaikytų juos nuo pikta labai pavojingo brendimo metu. Kai vaikai iš mažens bus pratinami mylėti Mariją,

tai ir jaunystėje neatsitrauks nuo Marijos. Kai gegužės mėnesy gamta pasipuoš gražiausiomis gėlelėmis, bus papuošti ir Marijos paveikslai, altoriai, koplyčios. O kur Marija mylima ir garbinama, ten užkirstas kelias didžiosioms blogybėms. Del to ne tik motinos, bet ir mokytojai-jos, ne tik šeima, bet ir mokykla turi pratinti vaikus Mariją garbinti. To reikalauja ne vien globojamųjų vaikučių ateitis, bet ir pačių globėjų, auklėtojų, mokytojų ir jų krašto gerovė. Kas to nesupranta ir nenori suprasti, negali būti tautos vaikų ūgdytojas. Nevaisingas medis turi būti iškirstas ir laukan išmestas.

Dar didesnio rūpesčio reikia apsaugoti bręstančiam jaunimui nuo iškrypimo. Jaunystė yra didelių audrų laikotarpis. Čia kyla noras savarankiškai visa daryti, čia vėl jaučiama jėgų trūkumas savarankiškam gyvenimui. Jaunimas metasi į būrius, ieškodamas paramos bendrose jėgose. Del to remtini ir palaikytini mūsų ateitininkai, pavasarininkai, nes jie sukaupia jaunimo gyvenimą ir stengiasi nukreipti jį į tinkamas vėžes. Užsieniuose yra vadinamosios Marijos kongregacijos. Jų uždavinys per Marijos užtarimą palaikyti jaunime visa, kas skaistu, gražu, kilnu. Jų vėliavose spindi Marijos paveikslas, ragінas kiekvieną susilaikyti Marijos pavyzdžiu nuo visokių nešvarybių. Tūkstančių tūkstančiai Marijos Kongregacijos narių gyvena didžiausiame švarume, širdies, lūpų ir kūno grynume. Jie nuolat linksmi, malonūs, nes tik iš grynos širdies plaukia tikrasis išorinis gražumas. Jų pavyzdys rodo, kad jaunimas gali ir turi būti dorybių žmonės, ypač per Marijos užtarimą ir globą.

Sunku be kelrodžio ir moterystės luome. Tinkamai tvarkyti šeimai reikia didelės išminties ir daug dorybių. Kiekviena šeima turi savus rūpesčius, savus vargus. Šeimos nariai, o ypač tėvai turi mokėti ir norėti mielai nukęsti vieni kitų išsišokimus kalbose, darbuose. Šeimos nariai turi mokėti nešti vieni kitų naštas. Šv. Povilas rašo galatams: „Nešiokite kits kito naštas ir taip įvykinsite Kristaus įstatymą“ (Gal. 6, 2). Marija yra geriausis šeimos Kelrodis, nes ji parodė gražiausį šeiminio gyvenimo pavyzdį. Ji pergyveno visas šeimos šviesias'as ir tamsiąsias dienas, lengvuosius ir sunkiuosius metelius.

Po gyvenimo vasaros ateina gyvenimo ruduo, senatvė. Senatvėje žmogus kaip ir pasišalina iš visuomenės, net ir šeimos, nes jo vaikai, pirma jį džiuginę, patys pasidaro tėvais ir jau nebeįneša į senelių tarpą tos džiuginančios nuotaikos, kuria jie gyvendavo savo amžiaus vasaros metu. Seneliai užsidaro, pradeda nebesuprasti jaunųjų, nes jie norėtų viską į senovę grąžinti, o jaunieji trokšta vis didesnės naujovės. Tas senųjų „ne taip senieji gyveno“ dažnai juos padaro nusiminusius ir neramius del rytojaus.

Marija yra ir senųjų gyvenimo kelrodis. Ji pati sulaukė senatvės, nes gyvenusi apie 60—70 metų. Savo gyvenimo laikotarpį, Išganytojui įžengus į dangų, Marija praleido gražiausiame bendravime su Dievu. Šv. Bernardas sako, kad tuo laikotarpiu su Marija gyveno Dievo Dvasia. Vadinasi, tuo pažymima, kad ypač senatvė turi būti pašvęsta maldai, nes senatvė yra atitaisymas visų gyvenimo klaidų. Ramios senatvės dienos gali būti vertesnės už jaunystės ištisus metus. Tikroji gyvenimo vertė ne išoriniuose darbuose, bet dvasios didybėje ir gilybėje.

Pagaliau ateina gyvenimo žiema, mirtis. Tai yra vienas didžiųjų žmogaus gyvenimo įvykių, nes mirtis lemia tolesnio gyvenimo kryptį. Laimingai mirsi, amžinai džiaugsies; nelaimingai skirsies su šiuo pasauliu, per amžius kentėsi. Nenuostabu, kad mirtis yra baisių baisiausis reiškinys, bet tik tiems, kuriems neužtikrintas Marijos užtarimas ir pagalba tą baisią valandą. Del to jau iš anksto reikia prašyti Mariją laimingos mirties. Ji pati geste užgeso Viešpatyje, be jokių skausmų, nes nuo didelės Dievo meilės sutirpo Dievuje, kaip nuo didelės liepsnos sutirpsta žvakė.

Taigi, per visą gyvenimą per Mariją reikia artintis prie Dievo, tada tikrai nebus baisi gyvenimo žiema. Didelis Dievo troškimas sumažina ir net visai panaikina gyvenimo skausmus. Gyvenkime, kad galėtumėme sakyti su psalmių rašytoju: „Kaip briedis trokšta vandens šaltinių, taip mano siela tavęs, o Dieve“ (Ps. 41, 1). Laikykimės Marijos ir jos brangiausiojo Sūnaus, ir nebus baisi mums mirtis. „Iš tikrųjų, iš tikrųjų sakau jums, jei kas laikys mano žodžius, tas nematys mirties per amžius“ (Jon. 8, 51).

22. MARIJA IR KUNIGYSTĖ.

„Karališkoji kunigystė“ (1 Petr. 2, 9).

Šv. Povilas laiške žydams įrodinėja, kad Jėzus Kristus yra mūsų vienintelis ir aukščiausis kunigas. „Jis pasirodė vieną kartą amžių pabaigoje nuodėmės atimti savo auka“ (Žyd. 9, 26). „Toje valioje mes esame pašventinti Jėzaus Kristaus Kūno paaukojimu vieną kartą už visus“ (Žyd. 10, 10). „Šitas, kadangi pasilieka per amžius, turi amžiną kunigystę. Todel jis ir gali išgelbėti amžinai tuos, kurie artinas per jį į Dievą, nes yra visuomet gyvas, kad mus užtartų; nes priderėjo, kad toks mums būtų vyriausis kunigas, šventas, nekaltas, nesuteptas, atskirtas nuo nusidėjėlių ir aukštesnis už dangų, kuriam nereikia kasdien, kaip vyriausiems kunigams, atna-

šauti aukas pirma už savo nuodėmes, paskui už žmonių; nes jis tai padarė vieną kartą, aukodamas pats save" (Žyd. 7, 24—27). „Nes vienas yra Dievas, vienas taip pat tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, Žmogus, Kristus Jėzus" (1 Tim. 2, 5). Pats Jėzus Kristus sako: „Nė vienas neateina pas Tėvą, kaip tik per mane" (Jon. 14, 6). Šv. Petras akivaizdoje aukščiausios žydų tarybos skelbia: „Neduota žmonėms kito vardo po dangumi, per kurį mes turėtumėm būti išgelbėti" (Apd. 4, 12).

Iš Šv. Rašto aišku, kad Jėzus Kristus yra aukščiausis kunigas. Bet dabar jis matomu būdu nebegyvena tarp žmonių. Del to jis pasiliko altoriaus Sakramente, ypač šv. Mišių aukoje. Įstatęs šv. Mišių auką ir pats būdamas tos aukos tikrasis, bet nematomas kunigas, Išganytojas nustatė, kad šv. Mišių matomi laikytojai būtų tam tikri vyrai, kunigai. Taigi kunigystė dabar tėra prieinama vyrams. Tai yra vadinamoji s a k r a m e n t i n ė kunigystė.

Bet Jėzaus Kristaus aukščiausias kunigystės veikimas siekia ir už sakramentinės kunigystės. Katalikų Bažnyčioje yra ir vadinamoji b e n d r o j i kunigystė. Jos pagrindas yra krikšte. Per krikštą krikščionis pasidaro Dievo vaiku ir Išganytojo mistinio kūno nariu. Per krikštą krikščionis įvedamas į naują gyvenimą, į bendravimą su Dievu Del to šv. Petras rašo: Artinkitės prie Viešpaties, prie gyvojo akmens. Ir jūs būkite kaip gyvi akmenys ant jo antstatomi, kad būtumėte dvasiniai namai, šventa kunigystė dvasinėms aukoms atnašauti, kurios priimtinos Dievui per Jėzų Kristų (1 Petr. 2, 4—5). Popiežius šv. Leonas I taipgi sako, kad per krikštą visi krikščionys pasidaro bendrosios J. Kristaus kunigystės dalyviais.

Jei šiaip krikščionys yra Išganytojo bendrosios kunigystės dalyviai, tai juo labiau M a r i j a, Išganytojo Motina. Niekas Jėzui Kristui nebuvo taip artimas, kaip Marija. Mistinio Kristaus kūno nariuose nebėra lyčių skirtumo. „Čia nebėra nei žydo, nei graiko; nebėra nei vergo, nei laisvo; nebėra nei vyriškio, nei moteriškės; nes jūs visi esate vienas Jėzuje Kristuje" (Gal. 3, 28).

Taigi ir Kristaus kunigystėje Marijos moteriškumas kaip ir sutirpsta, ir ji pasidaro tos kunigystės viršūne. Viena, kad ji. pasidariusi „Viešpaties tarnaite", ištikimai tikėjime ir kančiose paaukojo Dievui savo gyvenimą. Antra, kai Išganytojas ant Kalvarijos kalno mirė, Marija, būdama jo motina, ten pat aukojo savo Sūnų kryžiaus mirčiai. Argi tai ne didžiausis pasiaukojimas — savo akivaizdoje atiduoti brangiausį Sūnų neapsakomoms kryžiavimo kančioms! Marija buvo pašaukta ne tik būti krikščione, bet ir būti Išganytojo kunigystės viršūne,

apvainikavimu. Del to visos kartos vadins ją palaiminta (Mat. 1, 48).

Vadinasi, Marija ne pati išsiaukštino, bet Viešpats ją pašaukė. Viešpats del jos nuolankumo pasakė jai: slink aukščiau! (Luk. 14, 10). Taip turi būti ir kunigo pašaukime. Ne iš savęs, ne iš saviieškos, ne iš savimylos kunigas išsiskiria iš tikinčiųjų tarpo. „Ir nė vienas neima pats sau pagarbos, bet tik tas, kurs Dievo šaukiamas, kaip Aaronas" (Žyd. 5, 4). Kunigas Dievo šaukiamas ne garbe naudotis; bet jis gyvena savo garbe, nes be garbės kunigas negali savo pareigų eiti ir atlikti.

Marija nėra sakramentinis kunigas; ji tik pagimdė vienintelį tarpininką ir aukščiausį Naujojo Įstatymo kunigą. Šią savo aukštą tarnystę Marija atliko Švent. Dvasios padedama. Ir kunigas ne savo galia pakartoja per šv. Mišias Jėzaus Kristaus įsikūnijimą, bet Švent. Dvasios padedamas. Be Dievo pagalbos kunigas negali pakartoti Įsikūnijimo paslapties. Bet ir kunigo tarpininkavimas reikalingas. Tuo būdu dieviškas veikimas per kunigą tampa žmogišku, ir žmogiškas per Dievą dievišku.

Tiesa, ši veikimo paslaptis yra ir šiap žmogaus veikime, nes Jėzus Kristus aiškiai yra pasakęs: jūs nieko be manęs negalite padaryti, t. y. padaryti, kas būtų verta amžinojo užmokesnio. Tačiau kunigo veikime per šv. Mišias yra ypatinga paslaptis. Ir ši kunigo veikimo paslaptis turi daug panašumo į Marijos bendradarbiavimą Dievo Sūnaus Įsikūnijime. Ir su Marija ir su kunigu veikia Švent. Dvasia. Apie tai Marijai praneša angelas Gabriėlius: Šventoji Dvasia nužengs ant tavęs, o kunigui — konsekruojąs jį vyskupas: priimk Švent. Dvasią!

Abiem atvejais yra žmonijai išganomo veikimo. Marija pagimdė mums Išganytoją. Del to ją vadiname „Išganymo Priežastimi". Apie kunigą šv. Povilas sako: „Visa tai yra iš Dievo, kurs suderino mus su savimi per Kristų ir davė mums suderinimo tarnystę" (2 Kor. 5, 18). Kas čia rašoma apie šv. Povilo ir apaštalų tarnystę, galima taikyti ir kunigams. Ir kunigai, apaštalų įpėdiniai, yra išganymo malonės teikėjai, ypač per šventus Sakramentus.

Negalima tvirtinti, kad Marijos ir kunigų tarnystė pasaulio išganyme yra grynai išorinė tarnystė. Ne, čia yra ir jų pačių dvasios dalyvavimo. Aukščiau matėme, kad Bažnyčios tėvai tvirtina, jog Marija pati užsitarnavo malonę būti Dievo Gimdytoja. Šv. Augustinas sako, kad Marija Dievo Sūnų pirma pradėjo savo širdyje, o paskui ir isčioje. Ji pradėjo Iš-

ganytoją ne vien pasauliui išganyti, bet ir sau pašventinti.

Ar ne taip pat yra ir su kunigu, kurs laiko šv. Mišias. Jis ne tik yra tarpininkas žmonių išganymo darbe, bet ir pats tame išganymo veikime dalyvauja. Pirma kunigas priima Išganytoją meilėje ir tikėjime, o paskui teikia jį ir tikintiesiems. Jis visada prieš kitus ima šv. Komuniją. Jo prisiruošimas turi būti kitiems pavyzdžiu. Taigi ir apie kunigą galima sakyti, kad jis drauge su Marija pirma priima Išganytoją savo širdyje, ir tik paskui ima jį į savo rankas.

Tokiam pašaukimui, kuriame reikalingas ypatingas įpareigotojo bendradarbiavimas su pačiu įpareigojančiu, reikalinga ir ypatinga to pašaukimo dorybė. Marijos ta ypatingoji pašaukimo dorybė buvo jos mergystė. Be šios dorybės negali būti ir geras kunigas. „Kas nevedęs, tas rūpinasi Viešpaties dalykais, kaip įtiktų Dievui. O kas vedęs, tas rūpinasi pasaulio dalykais, kaip jis įtiktų pačiai, ir yra pasidalinęs. Taip pat netekėjusi ir moteriškė mergaitė mąsto apie Viešpaties dalykus, kad būtų šventa kūnu ir dvasia; ištekėjusi gi mąsto apie pasaulio dalykus, kaip ji įtiktų vyrui" (1 Kor. 7, 32 –34).

Marija ir kunigas pašaukti Viešpaties dalykams. Jie turi gyventi skaistybėje. Prigimtas linkimas gyventi moterystėje ir turėti vaikų čia dvasišku būdu patenkinamas. Marija po kryžiumi šv. Jono asmenyje gauna visą žmoniją globoti. Kunigas turi tūkstančius dvasiškų vaikų. Šv. Povilas su pasididžiavimu rašo apie tą kunigo tėvystę: „Nors jūs turėtumėte dešimtį tūkstančių mokytojų Kristuje, bet nedaug jus teturite tėvų: juk evangelija aš pagimdžiau jus Jėzuje Kristuje" (1 Kor. 4, 15).

Yra kūniškas gyvenimas ir kūniška tėvystė. Yra dvasiškas gyvenimas ir dvasiška tėvystė. Kunigas per evangeliją ir per šventus Sakramentus duoda žmonėms dvasiškosios gyvybės. Tai jo dvasiškoji tėvystė. Jis pats nežino, kiek dvasiškų vaikų jis pagimdo. Jų skaičius užrašomas pas Dievą į gyvenimo knygas. Bet, jeigu atsižvelgti į kunigo sakramentų teikimą, koks tat tikinčiųjų skaičius bus jo dvasiškaisiais vaikais! Ar tam nereikia ypatingos kunigų pašaukimo dorybės?!

Taigi tarp Marijos ir kunigo yra trejopo panašumo: pašaukimo, veikimo ir luomo dorybės atžvilgiais. Ši kunigo giminystė su Dievo Motina teikia jam ypatingos garbės ir pagarbos. Čia galima prisiminti paties Išganytojo žodžiai: „Aš neieškau savo garbės; yra kas jos ieško ir teikia" (Jon. 8, 50). Pats Dievas spręs kunigo garbę (Žyd. 5, 4). Mūsų pareiga teikti kunigui tinkamos pagarbos, nuolat prisime-

nant Išganytojo pasakymą savo mokiniams: Kas jūsų klauso, manęs klauso.

Dar prisimintina, kad kunigas varo toliau Marijos darbą žmonijos išganymui. Marija savo Sūnų perdavė kunigams, kurie dabar per šv. Komuniją teikia jį tikintiesiems. Del to visas kunigo gyvenimas labai ankštai rišasi su Marija. Kunigas turi būti Marijai labiau atsidavęs, negu šiaip tikintieji.

23. MARIJA IR VIENUOLĖ.

„Viešpaties tarnaitė" (Luk. 1, 38).

Kai Marija nuvyko pas Elzbietą pasidžiaugti savo laime, Elzbieta pasakė jai: palaiminta tu tarp moterų. Šis pasakymas yra pirmasis Marijos pagarbinimas iš moterų pasaulio. Nuo to laiko Marija ypatingu būdu yra garbinama visų kilniųjų moterų, nes būtų daugiau negu apsileidimas nesididžiuoti savo, moterų, pasaulio garbe. Juk Marija yra moterų garbė ir pasididžiavimas.

Moterų vienuolynai yra pirmieji Marijos garbinimo atžvilgiu. Viduramžiais buvo tvirtai tikėta, kad Marija yra daugumos moterų vienuolynų įsteigėja. Ji nurodžiusi net ir vienuolių rūbus. Šv. Norbertui Marija nurodžiusi vietą, kurioje turėjo būti pastatytas Marijos vardo vienuolynas, ir tarusi: „Mano sūnau, Norberte, imk šį baltą rūbą!" Augustinės — eremitės tvirtindavo, kad jos savo rūbus gavusios iš Marijos, kuri apsireiškusi šv. Monikai, augustinių įsteigėjo šv. Augustino motinai, ir nurodžiusi augustinių rūbų išvaizdą. Mat, tvirtai tikėta, kad pati Marija buvo pirmoji Naujojo Įstatymo vienuolė, prisirašiusi prie aštrios nazariejų draugijos. Nazariejai nevartodavo vyno ir vengdavo visokių nešvarumų.

Ir iš tikrųjų, Marija vykdė visus tris svarbiuosius vienuolių pasižadėjimus: skaistybę, neturtą ir klusnumą.

Marija gyveno n e k a l t y b ė j e. Nekaltybės reikėjo pagimdyti pačiai Šventenybei, Jėzui Kristui. Dievas galėjo ir kitokiu būdu atsiųsti savo Sūnų į pasaulį. Jeigu jis išsirinko mergystę, ji turi būti švenčiausis dalykas. Ir po Išganytojo užgimimo Marija gyvena nekaltybėje. Vadinasi, mergystė yra dvigubai pašventinta. Del to nuo senų senovės katalikai tiki, kad nevedimas del aukštesnių atžvilgių yra šventas dalykas, nes pats Išganytojas yra pasakęs: „Yra nevedančių, kurie patys save tokius padarė dėliai dangaus karalystės. Kas gali išmanyti, teišmano" (Mat. 19, 12). Šio nevedimo pavyzdžiai yra pats Jėzus Kristus, jo apaštalai ir mokiniai. Jais pasekė ištisi būriai vienuolių ir kunigų.

Neatsiliko ir moterys. Jos būrėsi į moterų vienuolynus, nes šiaip, atskirai, išsisklaisčius gyventi nekaltybėje yra labai sunku. Tačiau ir moterys yra parodžiusios nepaprastos stiprybės skaistybei išlaikyti. Tai mes matome šventųjų gyvenimų aprašymuose. Kiek moterų šventųjų Visų Šventųjų litanijoje! Daugiausia moterų šventųjų yra kankinės, krauju skaistybę gynusios. Šv. Agnė, šv. Agota, šv. Lucija, šv. Cecilija, šv. Kotryna — tai skaistybės rožės: jų nenuvytino ir žiauriausios kankynės. Skaistybė meilėje tarpsta, sako šv. Augustinas. O meilė, kaip rašo šv. Povilas, yra visų dorybių stipriausia: ji stipresnė už mirtį. „Aš esu tikras, kad nei mirtis... negalės atskirti mus nuo Dievo meilės...“ (Rom. 8, 38—39).

Bažnyčios tėvai su ypatingu atsidėjimu rūpinasi skaistybės dorybės palaikymu. Savo raštuose aiškina jos gražumą ir svarbumą. Per pamokslus ragina tikinčiuosius būti skaisčius, grynaširdžius. Pav., šv. Ciprijonas (250 m.) rašo, kad nekaltybėje gyveną yra Bažnyčios gėlės, Viešpaties Dievo atspindžiai, gražiausi Jėzaus Kristaus kaimenės dalis (De habitu virg. 3). Pats Išganytojas savo santykius su bažnyčia lygina su jaunavedžių santykiais (Mat. 9, 15). Del to Bažnyčios tėvai nekaltybėje gyvenančią mergaitę laiko Jėzaus Kristaus mylimąja. „Tu su Kristumi susižiedavai, rašo Tertulijonas, jam savo kūną atidavei, jam savo vaisių perleidai“. O šv. Ciprijonas apie mergystę šitaip rašo: „Jūs neturite kito vyro — viešpaties, nes jūsų viešpats ir galva yra Kristus; jis yra jums vietoje vyro; su juo dalykitės savo laime ir likimu“.

Praūžus krikščionių persekiojimams, Bažnyčios tėvai dar uoliau imasi nekaltybės dorybę auklėti. Didieji Bažnyčios tėvai: šv. Ambrozijus, šv. Jeronimas, šv. Augustinas savo raštus apie skaistybę paveda (dedikuoja) vienuolėms, kurios tada jau laisvai galėjo burtis į draugijas ir kongregacijas. Bažnyčios tėvai pasiųsdavo joms savo gražiausius pamokslus.

Šv. Ambrozijus, būdamas Milano vyskupu, yra pasakęs labai gražių pamokslų apie skaistybės dorybę. Jo sesuo Marcelina, gyvenusi Romoje moterų vienuolyne, nugirdusi apie tuos brolio vyskupo pamokslus, paprašiusi atsiųsti juos vienuolėms. Tuose pamoksluose Marija yra skaistybės žmonių saulė. Aš jums parodysiu, sako šv. Ambrozijus, kad Marija yra skaisčiųjų sielų paveikslas. Jūsų širdies grynumas turi atsispindėti Marijoje, kaip gražiausiame veidrodyje. Marija yra jūsų pavyzdys, kuriuo jūs turite sekti. Mokymos uolumas kyla iš mokytojo kilnumo. Ar gali būti kilnesnis žmogus už Dievo Motiną? Kas gali labiau spindėti už Mariją, kurią išsirinko sau amžinoji Skaistybė? Kas gali būti skaistesnis už ją, kuri pagimdė šventų Švenčiausiąjį? Mariją išsirinko Šv. Dvasia, ją lankė

angelas, ją perša mums evangelistas (Palyg. De virgine 10). Gražus šv. Ambrozijaus ir Mato evangelijos išaiškinimas, ypač tų vietų, kur kalbama apie skaistybę, kaip Jėzaus jaunystė, Marijos gyvenimas ir k. Tikrai, grynos širdys tik grynumą myli!

Šv. Jeronimas taipgi daug rūpinosi nekaltybėj gyvenančiais. Romoje jam teko vadovauti dideliam skaičiui moterų iš aukštųjų luomų. Jis labai gerai pažino moterų būdą. Nuvykęs paskui į Šventąją Žemę, iš Betliejaus rašė daug gražių laišku savo mokinėms. Daugiausia Eustochijai ir jos motinai Paulei. Marija yra visų pavyzdžių žiedas. Kaip Ieva buvo senosios kartos motina, taip Marija yra naujosios kartos motina, rašo šv. Jeronimas. Iš Ievos mirtis, iš Marijos gyvenimas. Del to ir skaistybė dabar gausiau plaukia iš moterų, nes jų gausumas yra Dievo Motinoje, neišsemiamame skaistybės Šaltinyje. Nužengęs ant žemės, Jėzus Kristus įsikūrė naują nekaltųjų šeimą, kuri garbintų jį ant žemės, kaip jį garbina danguje angelai. Juk jis aiškiai sako, kad nekaltybėje gyveną yra kaip Dievo angelai (Mat. 22, 30). Sek tad Mariją, kuri už savo skaistumą ir grynumą užsitarnavo Dievo motinystę.

Šv. Augustinas aiškino skaistybės tikrąjį supratimą. Skaistybės esmė nėra vien susilaikymas nuo moterystės; jos esmė yra Dievo meilėje. Skaistybė yra iš meilės, sako jis. Be meilės dorybė yra šalta, nevaisinga, išdidi. Del to šv. Augustinas skiria kūno ir dvasios nekaltybę. Jis pabrėžia ypač dvasios skaistybę. Juo grynesnė širdis, juo lengviau ji nugali kūno geidulius. Širdies didesnis grynumas pareina nuo didesnio susivienijimo su Jėzumi Kristumi, pačia meile, ir jo skaisčiausiąja Motina, Marija. Visi tad grynaširdžiai turi nuolat bendrauti su Marija ir gyventi Jėzuje ir su Jėzumi. Kristaus meilės ugnis sudegins visus nešvarumus. „Meilė yra kantri, maloninga. Meilė nepavydi, nesielgia savavališkai, nesipučia. Ji yra nesididžiuojanti, neieško, kas jos yra, nesusierzina, neįtaria piktume, nesidžiaugia neteisybe, džiaugiasi gi tiesa; visa nukenčia, visa tiki, visako viliasi, visa pakelia“ (1 Kor. 13, 4—7).

Skaistybė buvo ir yra vienuoliškojo gyvenimo pagrindas. Klusnumas ir neturtas yra savaime būtinos tam gyvenimui dorybės. Apie pirmuosius krikščionius pasakyta: „Tikinčiųjų daugybė buvo vienos širdies ir vienos sielos. Nė vienas iš jų nesakė apie savo lobį, kad tai jo vieno būtų, bet visa jiems buvo bendra“ (Apd. 4, 32). Laiške Diognetui parašyta: „Visa jiems buvo bendra, išskyrus moteris“ (5-sis perskyr.). Jėzus Kristus beturčius dvasioje vadina palaimintais, nes jų yra dangaus karalystė (Mat. 5, 3), ir skelbia jiems evangeliją

(Luk. 7, 22). Jis pats neturi kur galvos priglausti. Tokia pat beturtė ir jo Motina. Šv. Bernardas, rašydamas vienuolėms pamokomus laiškus, liepia mokytis joms neturto iš Marijos.

Žiūrėkite, rašo šv. Bernardas, Marija buvo dangaus ir žemės Karaliaus motina, tačiau neturėjo žmoniškų aplinkybių tam Karaliui pagimdyti. Šv. Juozapas buvo dangaus ir žemės Viešpaties globėjas, tačiau paprastu rankdarbio amatu turėjo pasigaminti sau ir savo Šv. Šeimai duonos ir drabužių. Taip pat ir šv. Augustinas 700 metų prieš šv. Bernardą liepė vienuolėms su šv. Povilu neieškoti kas savo, nes tai nepatinka Marijai.

Ir vienuoliško klusnumo Marija buvo gražiausis pavyzdys. Ji pasivadino Viešpaties tarnaite, žemiausia tarnaite (Luk. 1, 48). Bažnyčios tėvai nuo antrojo šimtmečio rašo lygindami Ievos nepaklusnumą ir Marijos klusnumą. Marija savo klusnumu atitaisė Ievos nepaklusnumą, rašo šv. Ireniejus savo rašte prieš klaidatikius (3, 22). Šv. Augustinas klusnumą laiko kitų dorybių motina ir saugotoja (Civ. Dei, 14, 12). Del to visoje krikščionybėje pastebimas didelis klusnumo dorybės branginimas. Ypač vienuoliškasis gyvenimas nesuprantamas be šios „dorybių motinos".

Šv. Jeronimas vienuoliui Rustikui rašo: Nedaryk, ko tu nori. Valgyk, kas tau paduota. Vilkėk, kas tau įsakoma. Mielai atlik įsakytus darbus. Klausyk ir mylėk savo vyresniuosius. Nuvargęs eik gulti ir kelk budinamas, nors ir neišsimiegojęs. Atėjus tavo valandai, giedok psalmes. Tarnauk savo broliams, plauk keleiviams kojas...

Marija ir vienuolė! Tai ne pripuolamas palyginimas, ne. Tikra vienuolė turi daug panašumo į Mariją.

Gera vienuolė yra gerbiama, kaip ir Marija. Karalienės išsižadėdavo sostų ir stodavo į vienuoles (Pasiskaityk **„Šv. Elzbieta"**, Šv. Kazimiero Draugijos leidinys). Bet ne dėl jų rūbo gerbia pasaulis vienuoles. Meilė ir gerumas patraukia žmones prie kilniadvasių vienuolių. Ta meilė turi pasireikšti gerais darbais: malda, vargšų globa, vaikų auklėjimu, mokymu ir t. p.

Ir iš tikrųjų, nuo pat krikščionybės pradžios krikščionių vienuolių pasišventimas puošia Katalikų Bažnyčią. Net nekatalikai ir netikintieji gerbia vienuoles už jų pasišventimą ir sugebėjimą atlikti sunkiausius ir painiausius darbus, kaip ligonių slaugymas, mažų našlaičių auginimas, senelių globojimas ir t. t. Nenuostabu, kad šiais laikais taip branginamos katalikės vienuolės net protestantiškuose kraštuose, kaip Anglijoje, Vokietijoje, Amerikoje... Duok, Dieve, kad ir Lietuvoje Kristaus

ir Marijos tarnaitės patrauktų savo pasišventimu atšalėlius prie Kristaus Bažnyčios! Pavyzdžiai patraukia.

24. MARIJA IR BAŽNYČIA.

„Iš savo Motinos pavyzdžio Bažnyčia kasdien susilaukia naujų narių" (Šv. Augustinas).

Katalikų Bažnyčioje tikėjimo tiesos vienos kitas remia, vienos su kitomis susiję. Tai prisimintina svarstant Marijos santykius su Bažnyčia.

Marijos ir Bažnyčios tarpininkas yra Jėzus Kristus. Marijai negali nerūpėti savo mieliausiojo Sūnaus dalykai. O juk Bažnyčia yra didžiausis Jėzaus Kristaus reikalas.

Del to Bažnyčios rašytojai Bažnyčią lygina su Marija. Pav., šv. Augustinas sako, kad ir Bažnyčia esanti ir mergaitė ir motina: Marija buvo nekalta — ir Bažnyčioje yra dangiško švarumo; Marija pagimdė Išganytoją — ir Bažnyčia per krikštą gimdo Išganytojo mistinio kūno narius. Kitoje vietoje šv. Augustinas sako, kad Bažnyčia varanti toliau Marijos darbą: Marija pagimdė kūne galvą, o Bažnyčia gimdo dvasia narius. Meile Marija bendradarbiavo, kad būtų gimdomi Bažnyčioje tikintieji, kurie yra galvos nariai (De virg. c. 6 n. 6).

Marija yra **gyviausis** Bažnyčios kūno **narys**. Taip tvirtai tikėta nuo pat krikščionybės pradžios. Tokia Marija, kaip ir visi kiti Jėzaus Kristaus mokiniai ir mokinės, pasidarė per tikėjimą į evangeliją. „Palaiminta tu, kuri įtikėjai" (Luk. 1, 45). Marijos tikėjimas patvirtintas sunkiais jos išmėginimais—Jėzaus Kristaus palikimu Jeruzalės bažnyčioje, o ypač Kalvarijos Kalno įvykiu. Marijos tikėjimas gražiausiai pasireiškia Sekminių dieną, Bažnyčios gimimo šventėj, kurioj ji su kitais Jėzaus Kristaus mokiniais bei mokinėmis maldauja ir gauna Šv. Dvasios pašventimą.

Marija buvo daugiau kaip Išganytojo mokinė. Ji buvo **Dievo įrankis Bažnyčiai pastatyti**. Marija dar prieš evangeliją buvo Apreiškimo priėmėja ir perdavėja jo Bažnyčiai. Kai kurie Apreiškimo dalykai be Marijos mums būtų nežinomi. Pav., Jėzaus Kristaus kūdikystė su savo daugelių paslapčių Bažnyčiai žinoma tik iš Marijos. Lauretaniškoje litanijoje Marija vadinama patriarchų, pranašų ir apaštalų Karaliene, nes ji didesnių už juos dalykų yra Bažnyčiai palikusi. Koks turi būti Marijos išaukštinimas, jeigu jau apaštalai ir pranašai vadinami Bažnyčios pagrindu už perdavimą Bažnyčiai apreikštų tiesų! (Žiūr. Efez. 2, 20). Del to jau nuo Karolio Didžiojo laikų (7—8 šmt.). Marija apgiedama kaip klaida-

tikysčių nugalėtoja, nes visos krikščionystės pagrindas yra tikėjimas į Įsikūnijimo paslaptį; šitą tikėjimą Marija pirmoji yra pagrindusi.

Ir savo pavyzdžiu Marija daug padeda Bažnyčiai. Ji buvo, yra ir bus tikintiesiems skaistumo, nekaltumo, teisumo paveikslas. Kol Katalikų Bažnyčia bus, jos nariai maldingai kalbės ir giedos: „Teisybės paveiksle, melskis už mus!"

Bažnyčia yra Dievo įstaiga žemės žmonėms išganyti. Jos svarbiausios išganymo priemonės yra teisybė ir Dievo malonė. Marija yra arčiausia šių išganymo priemonių. Ji yra ne tik teisybės paveikslas, bet ir „Dievo malonės Motina", kaip mes giedame Lauretaniškoje litanijoje. Tai nereiškia, būk pati Marija esanti malonės šaltinis. Ne, malonės teikėjas yra pats Dievas. Marija yra malonės Motina ta prasme, kad ji pagimdė malonės šaltinį, Dievą, Jėzų Kristų, iš kurio pilnybės mes visi ėmėme malonę po malonės (Jon. 1, 16). Šv. Tomas Akvinietis sako, Dievo malonė, pilnybėje pasireiškusi Jėzuje Kristuje, per Mariją išsiliejo ant visos žmonijos, nes Marija pagimdė malonės pilnybę, Jėzų Kristų, kurs savo malonės pilnybę paliko Sakramentuose. Sakramentuose žmonija gali semtis Dievo malonės.

Bet Marija gali mums išprašyti Dievo malonės. Tai mes matome Kanos vestuvėse. Del to mes ir kalbame: Šventoji Marija... melskis už mus nusidėjėlius dabar ir mūsų mirties valandoje. Pabrėžiame mirties valandą, kad lengviau susilaikytumėm nuo pikta. Atmink paskutiniuosius dalykus, ir niekada nenusidėsi, sako amžinoji Išmintis. Mes kas dieną meldžiame Mariją, kad ji padėtų mums taip gyventi, kad galėtumėm su ramia sąžine mirties valandą sutikti.

Marija yra didelė Bažnyčios tarpininkė. Būdama Jėzaus Kristaus Motina, ji gali išprašyti visokių gerybių. Jėzus Kristus maloniau teikia savo malonę savo paties dalykams. Tokia yra Bažnyčia, nes jo paties įsteigta. Del to ir Marija labiausiai myli savo Sūnaus įsteigtą Bažnyčią. Iš Jėzaus meilės kyla jo įstaigos meilė. Šios meilės simbolį (ženklą) šv. Tomas nurodo Kanos vestuves. Tos vestuvės buvusios paveikslas Jėzaus Kristaus dvasiškojo susižiedavimo su savo Bažnyčia. Marijos tarpininkavimas Kanos vestuvėse buvęs atvaizdavimas jos tarpininkavimo tarp Jėzaus Kristaus ir Bažnyčios. Gražu ir išganoma!

Taigi teisingai Bažnyčia vadina Mariją gyvenimu, saldybe ir viltimi, nes Marija yra Motina pačios amžinosios Gyvybės. Per Mariją galime dabar semtis amžinosios Gyvybės, nes ji pagimdė pasauliui tos Gyvybės šaltinį — Sakramentų įsteigėją, Jėzų Kristų.

25. MARIJA IR MOTERIS.

„Palaiminta įsčia, kuri tave nešiojo" (Luk. 11, 27).

Šiandien daug kalbama apie moterų klausimą. Moterų klausimo išsprendimas tariamasi rasti moters iškėlime visuomeniniame, politiniame gyvenime. Taip, esama rimtų dalykų moterų klausime. Bet čia kalbama apie rimtų rimčiausią klausimą, nes moterų tikybinio-dorinio gyvenimo klausimą.

Marija yra katalikių moterų paveikslas daugiau tikybiniu negu visuomeniniu bei politiniu atžvilgiu. Moterų didžiausia garbė ta, kad Devo Sūnus buvo moters pagimdytas ir išūgdytas. Prieš Kristaus atėjimą ant žemės moterys buvo visiškai paniekintos: ne žmonos-draugės, bet pataitės-vergės jos buvo. Net karalienės ir kunigaikštienės buvo vyrų visiškoje valdžioje.

Šv. Augustinas daro tokį skirtumą tarp kūrinių ir Dievo. Kūriniais galima naudotis, Dievu gėrėtis. Tarp kūrinių ir Dievo yra laisva žmogaus asmenybė, kuri kūriniais naudojasi, Dievu gėrisi. Ši tiesa tik Jėzaus Kristaus aiškiausiai iškelta ir pabrėžta. Senasis pasaulis ir moterį laikė kūrinių, o ne asmenybių eilėje. Kadangi prieš Kristaus atėjimą nežinota aukštesnio gėrėjimos šaltinio, tai moteris buvo ir vyro gėrėjimos, ypač kūniškų malonumų šaltinis.

Bažnyčios tėvai šitaip aiškina Šv. Rašto vietą, kur aprašomas moters leidimas. Ji buvusi sukurta ne iš vyro galvos, kad nevaldytų vyro, ne iš vyro kojų, kad jo nebūtų mindoma, bet iš vyro šono, arčiausios širdžiai vietos, kad vyras ją mylėtų. Jėzus Kristus daug kovojo su žydais, kurie drauge su pagonimis buvo taip atsitolinę nuo tos tikrosios moterų meilės ir pagarbos. Ir žydai buvo įpratę ardyti moterystę, kas griauna tikrąją moterų meilę. Pradžioje taip nebuvo, sako Išganytojas. Kurdamas žmogų, Dievas leido jį vyru ir moterimi. „Ar neskaitėte, kad tas, kurs pradžioje leido žmogų, padarė juos kaipo vyrą ir moterį ir tarė: To dėliai žmogus paliks tėvą ir motiną ir laikysis savo pačios, ir du bus vienas kūnas. Ką tat Dievas sujungė, žmogus teneperskiria" (Mat. 19 4—6).

Jėzus Kristus grąžina moterystei pirmykštę jos garbę Moterystė yra paties Dievo nustatytas ryšys. Tuo tarpu jis grąžina ir moters garbę, kurią vyras buvo paneigęs, pavertęs moterį paprastu kūriniu, daiktu, savo geidulių patenkintoja.

Kadangi Jėzaus Kristaus motina buvo Marija, tai ir Marija prisidėjo prie moterų garbės grąžinimo. Juk Marija pagimdė Jėzų Kristų kaip moteris, nors ne iš vyro pradėtą. Del to Išganytojo mokinių eilėse matome ne vien vyrus, bet ir

moteris su Marija priešaky. Su Kristumi prasideda moters tikybinis — dorinis iškėlimas. Moteris savo asmenybe lygi vyrui. Krikščionybėje asmenybės atžvilgiu nebėra nei žydo, nei graiko; nebėra nei vergo, nei laisvo; nebėra nei vyriškio, nei moteriškės; nes visi yra vienas Jėzuje Kristuje (Gal. 3, 28).

Šv. Povilas moterų atžvilgiu laikosi Jėzaus Kristaus mokslo ir nusistatymo. Jo laikais moterys buvo net krikščionybės platintojos. Laiške romėnams šv. Povilas sveikina aštuonias moteris. Iš visko matyti, kad moterys buro uolios jo apaštalavime bendradarbės. „Pasveikinkite Priską ir Akvilą mano padėjėjus Jėzuje Kristuje, kurie davė savo kaklus už mano gyvybę; jiems sakau ačiu ne tik aš, bet ir visos pagonių bažnyčios“ (Rom. 16, 3—4). Febę jis vadina Kenkrų bažnyčios tarnautoja (Rom. 16, 1).

Šv. Povilo laikais jau būta bažnytinio moterų klausimo, kurį jis išsprendžia labai griežtai (diktatoriškai). „Moterys Bažnyčioje tegul tyli; nes joms neleidžiama kalbėti; jos turi būti pasidavusios, kaip ir įstatymas sako“ (1 Kor. 14, 34). Čia šv. Povilas draudžia moterims bažnyčioje mokyti, pamokslus sakyti, nes Išganytojas ir mokymą ir Eucharistijos kultą pavedė tik vyrams. Bažnyčia iki šiol tebesilaiko šv. Povilo mokslo ir nepriima moterų į sakramentinę kunigystę. Šiaipjau bendrose bažnytinėse pamaldose krikščionė moteris nuo pat krikščionybės pradžios dalyvauja drauge su vyrais. Tai liudija Apaštalų Darbų knyga. Tarp ko kita šv. Lukas rašo, kad Jėzaus Kristaus apaštalai ir mokiniai pasilikdavo vienširdžiai maldoje drauge su moterimis (Apd. 1, 14). Po Jėzaus Kristaus mirties mažas tikinčiųjų būrelis pradžioje rinkdavosi šv. Morkaus motinos Marijos namuose (Apd. 12, 12). Šv. Petras rašo, kad moterys savo netikinčius vyrus gali laimėti ir be žodžių savo geru pasielgimu (1 Petr. 3, 1). Labai sveika pastaba ir mūsų laikų moterims!

Ir moterų organizacija jau buvo pirmaisiais krikščionystės metais. Tai buvo bažnyčios tarnautojos našlės, diakonisos ir mergelės. Jos padėdavo vyskupams ir kunigams moteris krikštyti, ligonius prižiūrėti, mirusius palaidoti ir t. p. Pasak Tertulijono, krikščionių moterys vaikščiodavo paliai krikščionių šeimas ir lankydavo brolius ir seseris Kristuje. Šeimos pavyzdingumas ir šventumas buvo didžiausis pirmųjų krikščionių troškimas. Net skaistybėje gyveną su didžiausiu atsidėjimu rūpinosi šeimų šventumu. Štai kaip gražiai rašo tuo klausimu Tertulijonas.

Moterystė — tai dviejų tikinčiųjų gyvenimo ryšys vienai vilčiai, vienai tvarkai, vienai tarnystei, vienai aukai. Jie abu yra kaip brolis ir sesuo ir abu tarnauja tam pačiam Viešpa-

čiui. Jų neskiria nei kūno, nei sielos skirtumai, nes jie abu yra vienas kūnas; o kame vienas kūnas, ten ir viena siela. Jie drauge meldžiasi, drauge klūpi, drauge pasninkauja. Vienas antrą moko, vienas antrą įspėja, vienas antrą remia. Jie abu drauge eina į bažnyčią ir drauge ima Viešpaties Kūną. Jie abu iš vieno dalosi skurdu ir persekiojimais, abu drauge ilsisi. Nė vienas jų nesislepia nuo antrojo, nė vienas neįkyrėja antram. Jie abu mielai lanko ligonius ir šelpia nepasiturinčius. Nė vienas jų netyrinėja išmaldoms suvartotų dalykų. Katras jų laisvai ką norėdamas, aukoja, laisvai savo pareigas eina. Jie abu drauge meldžiasi, drauge prašo malonių, drauge už jas dėkoja. Jie abu nuolat gieda psalmes ir giesmes, lenktyniuodami, katras geriau pagiedos savo Viešpačiui. Jais gėrisi ir džiaugiasi Jėzus Kristus ir duoda jiems savo ramybės. Kur jie abu, ten ir Kristus. O kur Jėzus Kristus, ten nėra jokio blogumo, ten yra **šeimos laimė**.

Šitaip maždaug Tertulijonas nustato šeimos laimės sąlygas. Veltui ieškotumei tokio šeimos paveikslo visame pagoniškajame pasauly. O, kad ir mūsų laikų šeimos laikytųsi šio šeiminio gyvenimo paveikslo! Kaip vasaros ryto saulė panaikina ir didžiausią rasą, taip šitoks šeiminio gyvenimo sutvarkymas panaikintų pragaištingiausius daugelio šių laikų šeimų blogumus.

Krikščionių šeimos pirmavaizdis yra Jėzus ir Marija. Jie abu pašventino šeiminį gyvenimą. Del to šv. Augustinas ir sako: Vyrai, neniekinkite patys savęs, nes vyras buvo Dievo Sūnus! Moterys, neniekinkite pačios savęs, nes moteris pagimdė Dievo Sūnų! Gražus dalykas yra skaistybė, bet brangi ir moterystė, nes moterystėje gyveną padeda Dievui palaikyti jo karalystę ant žemės. Bažnyčios tėvai skaistybę vadina auksu, o moterystę sidabru.

Nors Marija pagimdė Jėzų Kristų, bet ji skaistybės nenustojo. Tai yra gražiausis pavyzdys, rodąs, kad ir moterystėje galima ir reikia būti skaisčiam. Nors kūno skaistybė moterystėje neišlaikoma, bet sielos bendravimu su Dievu vedusieji darosi nekalti. Senovės dievotas galvočius Filonas ir sako: Susieidama su vyru mergaitė darosi moterimi; sielos bendravimu su Dievu moteris darosi mergaite. Sielos skaistybė moterystėje ir šv. Povilo pareikšta: „Aš pažadėjau jus vienam vyrui pastatyti jus kaip skaisčią mergaitę Kristui“ (2 Kor. 11, 2).

Taigi skaistybe mes visi vienijamės su Kristumi. Del to šv. Augustinas sako: jūsų skaistybė yra mintyje. Kūno skaistybėje ne daugelis gyvena; sielos skaistybėje turi visi tikintieji gyventi (Kalba 3, 41). Daugelis moterų su šia mintimi eina už vyrų. Per moterystę jos nori laimėti, ne prarasti. Kas prigim-

čiai priklauso, jos prigimčiai ir atiduoda, bet dvasios viešpatavimą sau pasituri. Tuo būdu jos dvasia lieka skaisčios ir darosi panašesnės į savo pirmavaizdį, Švenč. Mariją, kuri ir dvasia ir kūnu buvo skaisčių skaisčiausia. Kas kas, bet moterys turi būti toli nuo visiško atsidavimo žemoms šlykštybėms.

Taigi per Jėzų Kristų moterys atgavo savo pirmykštę garbę. Katalikų moterystė ir Marijos garbinimas (kultas) yra moterų ramstis. Juo remiasi visos moterų pareigos ir teisės.

Moterys yra vyrų padėjėjos. „Viešpats Dievas tarė: negera žmogui būti vienam. Padarykime jam padėjėją į jį panašią“ (Prad. 2, 18). Vyras ir žmona yra kūninė-dvasinė vienybė. Kitaip moterystės nesuardomumas neturėtų pagrindo. Tas vidaus vieningumas yra vedusiųjų gyvenimo pagrindas. Moteris-žmona gali ir turi kuo daugiausia rūpintis šio moterystės pagrindo palaikymu. Ne žemu geidulingumu ir jausmingumu, ne išoriniais rūbais, ne dirbtiniu vyriškumu, bet kantria meile, maloniu ir švelniu elgimusi, tikru dievotumu ir ištikimu pareigų ėjimu moteris palenks ir kiečiausių sprandų vyrus. Moteris-žmona turi atminti, kad didžia dalimi ji atsako už vyro —paties sielą.

Moterys yra vaikų motinos, kaip Marija buvo Dievo Sūnaus Motina. Moteris-motina turi iš Dievo priimti vaikelius. Mūsų laikų didžiausia šeimų nelaimė yra vaikų vengimas. Šita liga jau pasiekia ir sodžius. Žmonės nori gyventi geiduliais, užmiršdami, kad geidulių patenkinimas tėra antraeilis moterystės tikslas. Tikrasis moterystės tikslas yra auginti ir plėtoti žmoniją ant žemės. Tą ligą gali pagydyti tik penktojo Dievo įsakymo laikymasis, o ne išoriniai valstybės įsakymai. Moterys čia yra tos išganomosios saulės. Nei Bažnyčia, nei mokykla neatliks tos pareigos, kuri savo esme yra motinų pareiga. Tai supranta ir Bažnyčios priešai. Pav., didžiame Belgijos masonų susirinkime paklausta, kaip sėkmingiau masonams veikti ir koks svarbiausis jų uždavinys bus dvidešimtajame šimtmety. Liežo loža (masonų skyrius) atsakė: „Pirmiausia reikia rūpintis vaikais, o paskui moterimis. Vaikai yra būsimoji žmonija. Reikia juos apsaugoti nuo pragaištingų dogmų įtakos. Moteris yra didi vaiko sielos vadovė. Reikia ją atitraukti nuo dabartinio jos mokytojo kunigo[1])“.

Ačiū Dievui, kad mūsų motinos tebesilaiko savo gyvybės šaltinio: Tikėjimo ir Bažnyčios. Ir toliau moterys turi nešti žmonijai išganymo per Dievo laiminimą motinystę. Ypač šiais laikais mums reikia pamaldžių, šventų motinų, kurios galėtų duoti kilnių vaikų. Išauklėti gerą vaiką yra didesnis darbas,

[1]) Reckl, Lebenskraft des Dogmas 1922 m. 5 p.

hegu pasidaryti garsia politike, nes motinos įsčioje ir glėbyje bręsta visi politikos atstovai. Marija teatgaivina moteryse motinystės meilę ir aukštybę!

26. MARIJA LEGENDOSE.

„Sena ir nauja“ (Mat. 13, 52).

Legendos yra gražūs, gyvi, suprantami ir patraukią papasakojimai iš praeities tikybinių įvykių, ypač susijusių su tikyboje branginamais asmenimis. Viduramžiais šiuo aprašymo būdu būdavo aiškinamos net tikėjimo tiesos (dogmos). Dabar legendos bėra gražūs pasiskaitymai.

Bet legendos nėra iš pirštų išlaužtos. Jos galima palyginti su augalu gebene, kuri apauga bokštą ir jį puošia, gražina. Kaip gebenė bokšto laikosi, taip ir geros legendos laikosi tikybos ir iš jo kyla. Legendos be tikybos yra burtai. Su tikėjimu susijusios legendos gali būti didelė tikybinė jėga.

Jau Senojo Įstatymo pranašai naudojosi legendomis savo pamoksluose ir kalbose. Pranašas Natanas legenda grąžina į tikrąjį gyvenimo kelią puolusį Dovidą. Natanas pasakojo Dovidui, kad viename mieste gyvenęs turčius ir neturtingas žmogus. Turtingasis sulaukęs svečio, kurio vaišėms neėmęs iš savo daugybės visokių gyvulių, bet papiovęs neturtingojo vienintelį avinėlį, išaugusį su to vargšo vaikais. Dovidas tai girdėdamas sušuko: „Kaip teisingasis Dievas gyvena, tas nedorasis turtuolis vertas mirties!“ — „Tai tu esi tas baustinasis žmogus“, atsakė Natanas.

Ta legenda neapsakomai sujaudino Dovidą, nes aiškiai, gyvai parodė, kad neteisybė visada gimdo didžiausius žiaurumus. Arba dar gražesni Išganytojo palyginimai, kaip: sūnus prapuolenis, darbininkai vyndaržyje, pamestoji drachma ir k. Jie ne istorinės tiesos, bet turi savyje didelės tikybinės jėgos: neapsakomai pamoko ir įtikina. Tokie dalykai pasilieka žmogaus atmintyje ir tik vieną kartą juos girdėjus ar skaičius.

Bažnyčia suprato šią legendų reikšmę ir mielai naudojasi jomis savo mokslo skelbime. Ypač mėgiamos ir branginamos šventųjų legendos. Apie daugelį šventųjų parašyti tokie dalykai, kurių istorinė tikrenybė abejotina. Šventųjų vaikystės ir jaunystės metai išpuošiami dažniausiai visokiomis legendomis. Šventųjų gyvenimo spragos užpildomos gražiausiomis legendomis. Čia iškyla ir legendų silpnoji pusė, nes visi šventieji imti aprašinėti vienokiu būdu.

Bet Jėzaus Kristaus ir Marijos legendos išsiliko branginamos iki mūsų laikų. Šitos legendos del to taip branginamos, kad, iš vienos pusės, yra labai daug spragų Išganytojo ir jo Motinos gyvenimų aprašyme, iš antros pusės, kad tikinčiuosius neapsakomai džiugina visa, kas kalbama ir rašoma apie jų brangiausius asmenis. Tik dabar pamoksluose, raštuose aiškiau, negu viduramžiais, pažymima, kur nustatytos tiesos, o kur legendos. Dabar mažiau legendomis naudojamasi, nes turima pakankamai medžiagos gausybėje įvairių veikalų; viduramžiais ir pasauliečiai ir dvasiškija mažiau turėjo knygų. Tada griebtasi visų būdų ir priemonių tinkamiau išaiškinti tikėjimo tiesoms. Tarp jų žymią vietą turėjo legendos.

Legendose sutinkame labai daug matymų (vizijų). Del to didysis, mokytasis Popiežius Benediktas XIV, miręs 1758 metais, išleisdamas garsų veikalą apie šventųjų pripažinimą (kanonizaciją), įspėja šventųjų tyrinėtojus ir liepia būti atsargiems matymų klausime. Jau ir šv. Bonaventūra rašė: žmogus neturi lengvai tikėti kiekviena dvasia, bet tetyrinėja, ar ji iš Dievo yra. Kas tais dalykais lengvai tiki, yra lengvamanis. Lengvatikiai skelbia visokius regėjimus ir apsireiškimus. Tokie reiškiniai daugiau vengtini, o ne lauktini. Pav., kai vienam vienuoliui piktoji dvasia pasirodė Išganytojo išvaizdoje, tas vienu dis užsimerkė ir tarė: nenoriu Išganytojo matyti šiame gyvenime! Tokiu nuolankumu sugėdinta piktoji dvasia išnyko. O kiek tokių įvykių, kai tie lengvatikiai, kurie labiausiai trokšdavo regėjimų, jų nesulaukę atsiskirdavo nuo Bažnyčios (Palyg. Sent. III, d. 9 a. 1, q. 6).

Panašiai įspėja tikinčiuosius nuo lengvatikybės ir šv. Tomas Akvinietis. Praktikos žmonės jau nuo senai nurodinėjo, kad nereikia naudotis legendomis, kai tikėjimo tiesos geriausiai išaiškinamos iš Šv. Rašto ir iš Bažnyčios tėvų. Pamoksluose jos tebūnie trumpos ir retos, sako dominikonas Etienas iš Burbono (†1261). Taigi neteisingas priekaištas, būk viduramžiais tik legendomis gyventa ir tikėta.

27. MARIJOS PAVEIKSLAI.

Senajame Įstatyme buvo griežtai draudžiama vaizduotis Dievas paveikslais. Suprantamas draudimas: žydai gyveno tarp stabmeldžių, del to reikėjo visokiais būdais apsaugoti išrinktąją tautą nuo pavojaus įkristi į stabmeldystę. Be to, „Dievas yra dvasia“, sako Išganytojas samarijietei (Jon. 4, 24). Dvasios negalima medžiagiškai, kūniškai atvaizduoti.

Pagonys šito supratimo neturėjo. Jų Dievai buvo sudievinti žmonės. Dievus jie vaizduodavosi paveikslais. Jie tarė, kad dievybės taip laikosi paveikslo, kaip siela laikosi kūno.

Dėl to paveikslas pagonių pasauly buvo tikroji šventenybė, tikroji dievybė. Dievų paveikslams statyti šventnamiai, altoriai, jiems melstasi ir aukota. Kaip Šv. Rašte skaitome, net ir žydai retkarčiais įkrisdavę į tą paveikslų ir statulų garbinimą.

Ne mažesnio stabmeldystės pavojaus būta ir jaunutei krikščionių Bažnyčiai. Daugelis Bažnyčios tėvų ir vyskupų pradžioje krikščionystės buvo labai nepalankūs paveikslų laikymui bažnyčiose. Tik vis labiau nugalint pagonystę, ypač vis labiau stiprėjant krikščionių dvasiai, pamažu įsigali Bažnyčioje paprotis paveikslais ir statulomis vaizduotis tikėjimo tiesas ir šventųjų gyvenimą. Bet pagonių raštų ir meno atžvilgiu Bažnyčia visą laiką yra labai atsargi ir budri.

Išganytojo, Dievo-Žmogaus paveikslus sutinkame gilioje senovėje. Seniausis Jėzaus Kristaus paveikslas be nebus tas, kuriame Išganytojas atvaizduotas Geruoju Piemeniu, kurs ant savo pečių neša mažą avinėlį. Nuo to laiko, kai Žodis tapo Kūnu, sako šv. Jonas Damaskietis († 750), yra leista daryti jo paveikslą. O Dievo jokiu paveikslu neatvaizduosi (Orat. de imag. 2). Dvasios medžiagiškai nenupieši.

Nuo senai paveikslai naudojami aiškinti Šv. Rašto apsakymams. Marijos gyvenimas taipgi stengiamasi paveikslais atvaizduoti. Seniausis Marijos paveikslas yra iš trečiojo šimtmečio katakombų. Marija sėdi su Vaikeliu ant kelių ir rodo jį praeiviui. Šalia stovi pranašas Izaijas ir rodydamas į paveikslą sako: „Štai mergaitė pradės ir pagimdys sūnų, ir jis bus vadinamas Emanuėlis“, t. y. su mumis Dievas. (Iz. 7, 14). To paveikslo uždavinys pamokyti tikinčiuosius. Vakarų Bažnyčioje buvo daugiausia Marijos paveikslų; jie turėjo pamokinančios reikšmės. Rytų Bažnyčioje daryta ir Marijos statulos, dažnai kulto, garbinimo tikslais. Taip yra ir šiandieną.

Šventųjų palaikų (relikvijų) bei karstų gerbimas ir garbinimas nuo senų senovės krikščionių pasauly žinomas. Su tuo susijęs lankymas vadinamųjų šventų vietų, kuriose Išganytojas gyveno, darbavosi, kentėjo ir mirė. Bet pradžioje Bažnyčia per daug neragina garbinti ir gerbti paveikslus, kad šviežiai atsivertusios tautos neatkristų į pagonystę, į stabmeldystę. Pav., vokiečių ciesorius Karolius Didysis draudė paveikslų garbinimą visoje savo valstybėje. Popiežius Inocentas III barė graikus, kurie tikėjo, kad Marijos dvasia esanti viename Konstantinopolio Marijos paveiksle, būk paties evangelisto Luko nupieštame.

Iš tikrųjų, tada daug gyviau tikėta, kad Marijos paveikslai yra malonės paveikslai, t. y. kad vaizdžiu būdu, gyvai, per paveikslus, garbinant Mariją, galima išprašyti jos visokių malonių. Yra šimtai aprašymų, kaip tikintieji bėgdavo ir šauk-

davosi į visų varguolėlių geriausią Motiną. Vienas Marijos garbintojas rašo:

Ligonis turėdavo šauktis į Ligonių Sveikatą, Mariją, nes tada ligų buvo ne mažiau, kaip dabar, o gydytojų visai maža tebuvo. Ligonių ir kenčiančiųjų viltis ir išganymas buvo Dievo visagalybė ir gerumas. Į Dievą jie šaukdavosi per savo gerąją Motiną.

Čia tenka prisiminti pragaištingas elgimasis tų žmonių, kurie, skiepydami žmonėse netikėjimą, gesina nelaimingiesiems ir paskučiausiąją išganymo vilties kibirkštėlę. Tiesa, dabar lengviau yra prieiti ir pasiekti prigimtas išgijimo būdas — gydytojai, ligoninės. Bet kiek yra nelaimingų vargšelių, kurie apleisti kenčia sunkiausį vargą! Išrovus iš jų krūtinės tikėjimą, jie nebeturi žemėje jokios paguodos. Tikįs, jei žmonių ir apleistas, gali šauktis dar Dangaus.

Tas pat pasakytina apie mūsų brangiausios Dievo Motinos niekintojus, ypač iš jos paveikslų garbinimo besityčiojančius. Ne pačius paveikslus tikintieji garbina, bet Dangaus Karalienę, kurią tie paveikslai atvaizduoja. Laikydamas prieš save pasikabinęs tėvų fotografiją, gerbi ne popierių, bet savo gimdytojus, kurie ant to popieriaus atvaizduoti. Del to tikintieji nepaiso tų neišmanėlių ir kasmet su mielu noru lanko vadinamuosius Šv. Marijos paveikslus: Vilniuje Aušros Vartuose, Šiluvoje ir kitur.

28. MARIJA GIESMĖSE.

„Mano siela garbina Viešpatį" (Luk. 1, 46).

Magnificat yra pirmoji Marijos giesmė. Ją pagiedojo pati Marija, Šv. Dvasios įkvėpiama, ir greičiausiai psalmių gaida, nes psalmės anais laikais buvo mėgiamiausios tikinčiųjų giesmės.

Bažnytinis giedojimas prasidėjo Rytuose. Šv. Baziliaus apeigų (liturgijos) kunigas giedodamas prašo Dievą suvienyti tikinčiuosius į šventųjų bendravimą, ypač suvienyti su mūsų švenčiausia, nesuteptąja, šlovingąja moteriške, Dievo Gimdytoja, Marija. Choras atsako: Tavimi, Maloningoji, džiaugiasi visi kūriniai, angelų kariuomenės ir žmonių giminės, šventykla ir rojus, o nekaltybės papuoša, iš kurios kūno gimė Kūdikis, mūsų amžinasis Dievas. Jis padarė tavo įsčią savo sostu ir tavo dangišku grožiu išpuošė. Tavimi, o Maloningoji, džiaugiasi visas pasaulis. Garbė ir šlovė tau!

Šv. Ambrozas Milane buvo tarpininkas tarp Rytų ir Vakarų. Jis yra Vakarų muzikinės plėtotės viršūnė. Romoje liturginiu giedojimu rūpinosi popiežius Damazas († 384). Jo

pėdomis ėjo daugelis kitų popiežių. Daugau šiame dalyke yra nuveikęs Grigalius I († 604). Jis del to vadinasi romėniškojo giedojimo sutvarkytojas. Tarp senųjų lotyniškųjų himnų randame ir pirmąsias Marijos giesmes. Penktajame šimtmetyje Celijus Sedulijus giedojo savo Salve, sancta Parens, enixa puerpera Regem — Sveika, Motina, kuri pagimdei mums Karalių. 600-siais metais Venancijus Fortūnatas paskelbė savo Quem terra, pontus, sidera colunt — kurį žemė, jūros ir žvaigždės gerbia ir O gloriosa Virginum — O švenčiausioji Mergele. Iš 750 metų, spėjama, yra ši Marijos giesmė: Ave maris stella, Dei Mater alma, Atque semper virgo!

Litanijos bene bus iš viduramžių kilusios. Devintajame šimtmetyje jau plačiai giedotos litanijos Vokietijoje. Apie 1148 metus Reichersbergas apie vokiečių giesmes rašo: visas pasaulis garbina Išganytoją liaudiškomis giesmėmis. Ypač vokiečiai mėgsta giesmes, nes jų kalba labai tinka giesmėms.

13 šimtmetyje iškilo Vokietijoje menas ir mokslas. Drauge su išdidžiomis Marijos bažnyčiomis atsirado ir daugybė Marijos giesmių. Viduramžių Marijos giesmės pasižymi ir formos (lyties) gražumu ir turinio grynumu. Čia laikomasi jau 400-ais metais Bažnyčios paskelbto dėsnio, kad bažnytinėse pamaldose būtų atsižvelgiama į tikėjimo tiesų laikymąsi. Del to kaip apie Mariją tikėta, taip apie ją ir giedota, meldstasi. Tikėjimo ir kulto (garbinimo) dėsnis vienas antram neprieštaravo. Legendų į šią sritį neįsileista.

Galima sakyti, kad dauguma Marijos giesmių yra Įsikūnijimo paslapties giesmės. Gabriėliaus pasiuntinybė yra svarbiausis Marijos giesmių šaltinis. Toliau — Marijos kančių giesmės. Labai maža giesmių apie Marijos užgimimą. Kiek daugiau giesmių apie Marijos į Dangų Paėmimą; čia jau ir legendomis pasinaudota. Visose Marijos giesmėse yra prašymas užtarti mus pas Dievą.

Būtų neapsakomai gražu, kad mūsų katalikai poetai, kaip rašo A. Jakštas, mūsų žymus rašytojas-laikraštininkas, daug verčią visokių pasaulinio turinio eilių, pagamintų Lietuvos katalikams daugiau Marijos giesmių. O jų yra labai daug pagaminę ypač viduramžių katalikai.

29. MARIJOS GIESMĖ.

Marija, Marija!
Skaisčiausia lelija!
Tu švieti aukštai ant Dangaus!
Palengvink vergiją!
Pagelbėk žmoniją!
Išgelbėk nuo priešo baisaus!

Mes klystantys žmonės
Maldaujam malonės;
Marija! maldų neatmesk!
Tarp verkiančių marių,
Šių žemiškų karių,
Nupuolančius stiprink ir vesk!

Ir kūno silpnybė,
Ir žemės puikybė,
Ir pragaro juodo dvasia
Į prapultį stumia
Žmonijos daugumą
Ir žudo galybe tamsia.

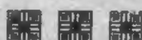
Kaip upių bėgimas,
Taip mūs' įpratimas
Kas kartą vis traukia žemiaus;
Vargai kasdieniniai,
Kaip pančiai gelžiniai,
Mus rišti kada bepaliaus?

Silpni, nusiminę
Tavyj paskutinę
Tematome viltį tiktai!
Tu savo malone
Šios žemės karionę
Palengvink, nes galę gavai!

Marija, Marija!
Skaisčiausia lelija!
Dangaus Karaliene šviesi!
Užstok prieš Aukščiausį
Tu žmogų menkiausį,
Nes viską pas Dievą gali!

Maironis-Mačiulis.

TURINYS.

ŠVENTO KAZIMIERO DRAUGIJOS LEIDINIAI.

1. *Tomas iš Kempių*, Apie Jėzaus Kristaus sekimą, 464 psl., be aptaisų . . . Lt. 3.—
2. *M. Meschler* S. J., Dieviškas Išganytojas, leid. 389 Nr. 476 psl. . . . „ 15 —
3. Kun. *K. Hock'as*, Dievo Akivaizdoje, leid. 321 Nr., 184 pusl. . . . „ 2.—
4. Prel. *A. Dambrauskas*, Dvasiškoji Išpažintis, leid. 430 Nr., 152 pusl., be aptaisų „ 1.—
   Dvasiškoji Išpažintis su aptaisais „ 1.75.
   „ „ geresniais aptaisais „ 2.50.
5. *O. G. Rossignoli*, Dievo stebuklai šv. Mišiose, 68 pus. „ 1.—
6. Prof. *Dr. F. Savickis*, Gyvenimo prasmė, leid. 345 Nr. 152 psl. „ 4.—
7. *Kupranas*, Man šviečia saulė, leid. 394 Nr., 192 psl. „ 4.50.
8. *M. Meschler* S. J., Šv. Aloyzas, leid. 415 Nr., 118 psl. „ 3.50.
9. *J. Joergensen*, Šv. Pranciškus Asyžietis, leid. 405 Nr., 273 psl. . . . „ 4.50.
10. Šventųjų Gyvenimai, I dalis (sausio, vasario, kovo ir balandžio mėn.), leid. 422 Nr., 302 psl. „ 4.50.
11. Šventųjų Gyvenimai, II dalis (gegužės, birželio, liepos ir rugpiūčio mėn.), leid. 434 Nr., 304 psl. „ 4.50.
12. *J. Stankevičius*, (vert.), Priekaištai, leid. 429 Nr., 32 psl. . . . „ 0.30.
13. *K. V.*, Apie tai, kas brangiausia, leid. 431 Nr., 32 psl. „ 0.30
14. *A. Alekna*, Šventasis Kazimieras, leid. 432 Nr., 32 psl. „ 0.30.
15. Prel. *A. Dambrauskas*, Trumpas Viešpaties Maldos ir Angelo Pasveikinimo išaiškinimas, 32 psl. „ 0.30.
16. Prel. *A. Dambrauskas*, Tikėjimo paslaptys, 34 psl. „ 0.30.
17. *K. V.*, Ar reikalingas Bažnyčios atskyrimas nuo valstybės? leid. 440 Nr., 30 psl. „ 0.30.
18. Prel. *A. Dambrauskas*, Žmogaus siela, 32 psl. „ 0.30.
19. *K. V.*, Kalėdų dovanėlė, leid. 443 Nr., 32 psl. „ 0.30.

* * *

Šv. Kazimiero Draugija, KAUNAS, Rotušės Aikštė 6 Nr. telef. 26.